

AV&Entertainment

Dit document wordt u aangeboden door: **AV&Entertainment**[®]
MAGAZINE
Klik hier voor meer artikelen
MAGAZINE

JAARGANG 10 - NR.6 - 2014 - JANUARI

MTV EMA 2013
WERELDFORMAAT

DE NIEUWE WILDERNIS
MAKING OF

NATIONAAL EVENEMENTEN
SYMPOSIUM
VERSLAG

TAFELDISCUSSIE 4K
"WE ZIJN ER NOG LANG NIET"

www.av-entertainment.nl

AXIENT

Axient Wireless Management Network Ultimate Wireless Control

The Axient Wireless Management Network from Shure. Ultimate control for the world's most extreme RF challenges. From the people who define Legendary Performance.

Shure Distribution Benelux BV

Newtonweg 9 | 4104 BK Culemborg | Netherlands
Tel: +31 (0) 345 638888 | Fax: +31 (0)345 638889

Jan Emiel Mommaertslaen 20A | 1831 Diegem | Belgium
Tel: +32 (0) 2 704 91 50 | Fax: +32 (0) 2 704 91 59

www.shure.nl
www.shure.be
www.axient.net

SHURE[®]
LEGENDARY
PERFORMANCE™

DECEMBER

Op het moment van dit schrijven is het december. Een maand waarin altijd wordt vooruitgekeken én teruggeblikt en in deze editie van AV & Entertainment Magazine is dat niet anders. Twee mooie projecten waar we op terugkijken zijn de MTV European Music Awards (EMA), die in november werden gehouden in de Ziggo Dome, en de natuurfilm De Nieuwe Wildernis. De MTV EMA was een productie van wereldformaat, die gladjes verlopen is. Volgens uitvoerend producent Richard Godfrey (MTV) is het bij zo'n complexe productie belangrijk om te werken met goede lokale partijen. Dat het met de aanwezigheid van kwalitatieve partijen in Nederland wel goed zit, blijkt uit het resultaat, dat niet alleen in de Ziggo Dome te zien was, maar via zestig MTV-kanalen wereldwijd door zo'n 40 miljoen mensen bekeken werd. Een productie om als 'Nederland evenementenland' trots op te zijn. Dat laatste geldt zeker ook voor de makers van de bijzonder mooie en bijna on-Nederlandse natuurfilm De Nieuwe Wildernis, waarvan we in deze uitgave een 'Making of' hebben gemaakt. Met grote kennis van de natuur in de Oostvaardersplassen, creatieve cameratoepassingen én een reusachtige portie engelengeduld hebben de Nederlandse makers namelijk een film gemaakt waarbij David Attenborough zijn vingers zal aflikken. Noem het een pretentieuze bevinding, maar ik ben er heilig van overtuigd. Verder in deze uitgave onder andere: een uitgebreide tafeldiscussie over de stand van zaken en de nabije toekomst op 4K-gebied, een verslag van het Nationaal Evenementensymposium 2013 en voorbeschouwingen op Integrated Systems Europe en CUE 2014.

De beste wensen voor 2014!

Teun van Thiel
 Hoofdredacteur AV & Entertainment Magazine
teun@av-entertainment.nl

22

62

82

46

FILM&TV

FILM & TV NIEUWS	7
VOORBESCHOUWING INTEGRATED SYSTEMS EUROPE	12
RIGS, STATIEVEN EN VERRIJD BARE SYSTEMEN	16
MAKING OF: DE NIEUWE WILDERNIS	22
TAFELDISCUSSIE 4K: "WE ZIJN ER NOG LANG NIET"	30
INNOVATIE: VIDEOANALYSE KJELD NUIS	38

76

BROADCAST & AUDIO TECHNIEK

BROADCAST & AUDIO TECHNIEK NIEUWS	43
MUSIC SUPERVISORS: WONDERFUL WIZARDS OF MUSIC	46
CLOUD TV	50
RTV NOORD-HOLLAND EN AT5: 'HOGE AMBITIES'	52

THEATER & PODIA

THEATER & PODIA NIEUWS	55
HET NIEUWE ENERGIEHUIS	56
VOORBESCHOUWING CUE2014	62

38

SHOW & EVENTS

SHOW & EVENTS NIEUWS	73
NATIONAAL EVENEMENTEN SYMPOSIUM 2013	76
MTV EMA 2013: WERELDFORMAAT	82

expanding PRO-AV experiences

Connect-it vloer: modulaire vloerstandaards en trolleys voor in iedere ruimte

Een welkomstboodschap in de ontvangsthall, een informatiebord bij de lift of een videoconferentie in een vergaderzaal. Met de nieuwe Connect-it vloer oplossingen van Vogel's Professional worden kleine tot extra grote displays eenvoudig en veilig bevestigd. Rug-rug, naast elkaar of boven elkaar. Vast op de vloer gemonteerd, op een verrijdbare trolley of op een robuuste vloerstandaard. Alles is mogelijk!

Connect-it vloer: met een beperkt aantal componenten, vrijwel onbeperkte mogelijkheden.

Ultra Wide Angle Camera voor panoramische beelden van 64:9

Panasonic introduceert haar nieuwe Ultra Wide Angle Camera. Dit camerasysteem bestaat uit een opstelling die vier AW-HE120 camera's combineert. Hierdoor is het systeem in staat panoramische beelden van 180° in HD-kwaliteit vast te leggen, waardoor het zeer geschikt is voor gebruik bij bijvoorbeeld voetbalwedstrijden en andere sportevenementen die plaatsvinden in een stadion. Het systeem bestaat uit vier AW-HE120 HD remote camera's die op een compact frame zijn gemonteerd. Het camerasysteem voegt de beelden van de vier camera's (16:9) realtime bij elkaar en produceert zo een vloeiend panoramisch beeld van 180° (64:9). Zo kan het bijvoorbeeld het hele voetbalveld in één shot vastleggen. Hierdoor zijn zowel de bewegingen van individuele spelers als de opstelling van het team duidelijk zichtbaar voor de kijkers. Tegelijkertijd laat de HD-resolutie ook detailweergaves toe. Zo zijn bijvoorbeeld de rugnummers van spelers nog steeds goed leesbaar wanneer er ingezoomd wordt. Dankzij zijn compacte frame kan de Ultra Wide Angle Camera gemakkelijk verplaatst en op verschillende locaties geïnstalleerd worden. De automatische PTZ-functie (pan/tilt/zoom) synchroniseert zelf de kijkhoeken van de verschillende camera's, waardoor het systeem onmiddellijk klaar is voor gebruik. De camera wordt bediend via een standaard IP-verbinding. Elke camera beschikt over een 20x zoomlens. De bijhorende Panoramic Software voor PC communiceert rechtstreeks met de camera's via TCP/IP en is compatibel met HD SDI. De vier 1/3-type 2.2-megapixel U.L.T. MOS-sensoren zorgen voor een uitstekende Full HD-beeldkwaliteit. Daarnaast beschikt de Ultra Wide Angle Camera over vier krachtige digitale signaalprocessors (DSP) om beelden uiterst nauwkeurig te renderen. De Ultra Wide Angle Camera is vanaf nu verkrijgbaar en wordt op bestelling gemaakt. Voor meer informatie: www.business.panasonic.eu.

Resultaten Video Impact Onderzoek

In een tijd waarin videocontent niet alleen op de TV, maar ook steeds meer via online devices geconsumeerd wordt, hebben MediaCom en SPOT hun krachten gebundeld om inzichtelijk te maken wat de impact is van de verschillende videoformaten. De belangrijkste conclusie is dat de combinatie online video en TV de grootste impact heeft op merkbekendheid en overweging. Op zichzelf hebben televisie en online video dezelfde impact. Wanneer wordt ingezoomd op de verschillende reclamevormen dan blijkt dat de gecombineerde inzet van TV commercials met mid-rolls het meest effectief is in het creëren van merkbekendheid en reclamebekendheid. Tevens leidt de combinatie van TV commercials en mid-rolls tot een hogere zoek- en aankoopintentie. De in-banner video is het enige video formaat dat geen impact realiseert op propositiebekendheid, deze vorm blijkt daardoor niet gelijkwaardig aan andere videovormen. Een grote rol in impact speelt de creatie en de aandacht vanuit de kijker. *Likeability*, merkkoppeling en boodschapoverdracht hebben allen een zeer versterkend effect op de merkresultaten. Hoewel jongeren en mannen zwaardere online kijkers zijn laten de verschillende videoformaten geen aantoonbaar verschil zien op impact tussen de onderzochte doelgroepen. Verder blijkt dat TV reclame een hogere reclame acceptatie heeft dan online video. Dit wordt veroorzaakt door het gevoel van gewinning bij TV en eigen controle bij online video. De acceptatie voor reclame rondom online video ligt bij longform content hoger dan bij shortform, daarnaast ervaart de kijker pre-rolls positiever als mid-rolls. Meer informatie op www.spot.nl

Broadcast Innovators B.V

T +31 35 888 68 25

F +31 35 888 68 26

E info@broadcastinnovators.com

broadcastinnovators.com

BRADCAST
INNOVATORS

Specialised in live production workflows

Broadcast Rental en Broadcast Innovators verhuisd

Broadcast Rental en Broadcast Innovators zijn sinds kort te vinden op het Media Park. De bedrijven van Geert Paul Slee en Martijn Swart groeiden uit hun jasje in Bussum en dus werd een nieuwe locatie gezocht. De nieuwe vestiging is gelegen op het zogenaamde 'postpleintje' achter het Media Centrum en om de hoek bij Studio 23. De fris verbouwde locatie biedt naast een warehouse met laadmogelijkheid ook voldoende ruimte voor kantoren- en technische ruimten.

Het nieuwe adres is:

Media Park, Rijk de Gooyersteeg
Sumatralaan 45, 1217 GP, Hilversum
Het telefoonnummer blijft 035-8886825
www.broadcastinnovators.com
www.Broadcastrental.com

D&MS neemt afdeling United over

System integrator D&MS en Facilitair bedrijf United hebben overeenstemming bereikt over de uitbesteding van de systems-activiteiten van laatstgenoemde. D&MS zal de afdeling Systems van United per 1 januari 2014 overnemen. Een aantal medewerkers van United zal per deze datum in dienst treden bij D&MS. De projectmatige activiteiten van United, denk hier bijvoorbeeld aan het bouwen van regiefaciliteiten, zullen in de toekomst door D&MS worden uitgevoerd. D&MS en United werken al vele jaren constructief samen aan projecten, de uitbesteding door United is dan ook een logisch vervolg op deze partnership.

Partnerschap Fofic en Broadcast Networks

Fofic B.V., distributeur van broadcast en AV-technologie, heeft Broadcast Networks geselecteerd als preferred partner voor system integration services. Al meer dan 40 jaar levert Fofic toonaangevende AV producten en oplossingen aan de Nederlandse markt, uiteenlopend van content productie, tot beheer en distributie van hoogwaardige opslag. Met het oog op de vooruitgaande technologie, is Fofic nu gericht op het effectief ondersteunen van zijn klanten. Fofic gaat daarbij de uitdagingen en complexiteit van de moderne digitale workflows niet uit de weg. De samenwerking met Broadcast Networks is een natuurlijke uitbreiding van Fofic's bestaande verkoopstrategie, met als doel toegevoegde waarde te genereren aan het groeiend klantenbestand. Hierdoor zullen klanten in staat zijn om gebruik te maken van de uitgebreide ervaring die Broadcast Networks heeft op het gebied van ontwerp, integratie, project management en het leveren van complexe broadcast-, media- en AV- systemen. "Deze samenwerkingsovereenkomst is een interessante toevoeging aan onze bestaande verkoop", vertelt Marc Burkett, General Manager van Fofic. "We zijn van mening dat er in Nederland een gat in de markt bestaat voor geïntegreerde oplossingen en we zijn er van overtuigd dat we in Broadcast Networks de juiste partner hebben gevonden om de noodzakelijke extra service aan onze klanten te bieden." Als onafhankelijk system integrator, met meer dan 25 jaar ervaring, heeft Broadcast Networks een hoge reputatie in het wereldwijd leveren van hoog gekwalificeerde innovatieve systemen voor broadcast, media en overheden. Van live studio productie en OB Van's, tot uitzend-infrastructuur en satelliet-uplinks naar multiplatform content-distributie, biedt het bedrijf complete turn-key oplossingen.

NIEUW

Zo gemakkelijk kunt u uw studio completeren met een Waveform Monitor voor SD, HD en Ultra HD!

Maak uw studio compleet met een accurate en professionele rackmount waveform monitor! SmartScope Duo 4K bestaat uit twee onafhankelijke schermen, dus u krijgt twee monitoren voor video of waveform in één! U kunt kiezen uit zeven verschillende scopes waarmee u alle aspecten van een broadcast videosignaal kunt meten, zoals waveform, vectorscope, RGB parade, YUV parade, histogram, audio fasemeting, 16-kanaals geluidsniveaumeter én standaard afkijk. Vanaf nu kunt u SD, HD of Ultra HD verwerken met de accuratesse die elke videotechnicus zich wenst!

Elimineer Technische Fouten

Enkel een professionele waveform monitor stelt u in staat om op elk gewenst moment de kwaliteit van uw audio of video vast te stellen en kan u als enige oplossing de zekerheid geven dat uw productie beantwoordt aan welke internationale standaard dan ook. SmartScope Duo 4K kan worden gemonteerd in een rack voor de dagelijkse technische bewaking en kwaliteitscontrole, maar kan ook op de werkplek worden ingezet als hulp bij videomontage, mastering en kleurcorrigeren.

Kies uw Scope!

SmartScope Duo 4K bestaat uit twee onafhankelijke 8" LCD-schermen in een compacte behuizing van 3 rack units hoog. Per scherm is direct te schakelen tussen waveform, vectorscope, RGB parade, component parade, audio fasemeting, 16-kanaals geluidsniveaumeter en reguliere afkijk. Beide Smartscope Duo 4K-schermen kunnen afzonderlijk worden ingesteld, dus letterlijk elke combinatie van video-afkijk of waveform-weergave is mogelijk.

De Accuratesse van Broadcast

SmartScope Duo 4K brengt u een breed scala aan veel gebruikte waveform-varianten. De waveform modus toont u de luminantiewaarden van uw video, de vectorscope toont u de verzadigingswaarden van de diverse kleuren in het signaal, RGB parade maakt de kleurbalans zichtbaar en waarschuwt voor illegale videoniveaus, het histogram toont de verdeling van de helderheidswaarden en detecteert clipping, terwijl de audioscope faseverhoudingen en geluidsniveaus in het audiosignaal zichtbaar maakt.

Perfecte SDI Video Monitoring

SmartScope Duo 4K is met zijn 6G-SDI inputs het perfecte rackmount controlesysteem voor SD, HD en Ultra HD video! Ideaal voor standaard monitoring in broadcast of postproductie, voor camera monitoring bij live events of op de set, in flightcases of broadcast trucks, waar u maar wilt! SmartScope Duo 4K heeft een ingebouwde Ethernet-verbinding waardoor alle afregelingen en alle scope-instellingen vanuit één centrale applicatie, SmartView Utility, kunnen worden gedaan, zelfs vanaf een laptop!

SmartScope Duo 4K
€745*

Voet Verhuur voor al uw tijdelijke stroom en lichtvoorzieningen

Parkweg 67a,
4153 XL Beesd
T 0345 684000
info@voetverhuur.nl
www.voetverhuur.nl

VOET
VERHUUR.nl

TOT
95%
BESPAREN OP
JE KOSTEN VOOR
MUZIEK

Tell me
YOUR PLANS

Bereken met één muisklik hoeveel je kunt besparen door één van onze Download Plans af te sluiten. Bereken je voordeel op www.allmusic.nl/actie

allmusic.nl
library music direct online beschikbaar

Vision AV REC

Camera Switching.
Sound Reinforcement
Playback Control.
And more...

www.visionav.nl
+31(0)497-820227

MX
mansveld expotech

Amsterdam | Eindhoven | Maastricht
www.mansveldexpotech.nl

WEBSHOP

licht
beeld
geluid
energie
rigging

fence 4 events • nl
your crowd controlled !

Fence 4 Events - Hoge Kamp 29
3853 GL Ermelo
+31 (0) 341-265434
www.fence4events.nl

Fence4events is een bruisend bedrijf op het gebied van veiligheidsvoorzieningen op evenementen. Van kassa-units tot dranghekken, bouwhekken met of zonder zeil, fietsenrekken, stagebarriers en politiebarriers, alles ademt de betrokkenheid van ons bedrijf.

Your Crowd Controlled !

eAVr
Europe Audio/Video Rent BV

Verhuur en verkoop van av-apparatuur voor studio en/of live-events

Overzetten van analoge en digitale tapes naar Protocols/Avid/FCP

T: 030-6775911
E: planning@eavr.nl
I: www.eavr.nl

Cueco...
The Cue Company

Autocue
Bij concerten, evenementen, video, tv en presentaties. Ondersteuning van vele bekende artiesten.

Verhuur en verkoop van autocue apparatuur

Vraag vrijblijvend naar info of kijk op onze website

Contact...

Einsteinstraat 67
3316 GG Dordrecht
T: +31 10 29 29 545
F: +31 10 29 29 658
@: info@cueco.nl
www.cueco.nl

www.eekelverhuur.nl

LAYHER PODIUM CONSTRUCTIES
POLYTE ROOF SYSTEMS

GIOVANNI EEKELS VERHUUR BV

Gruttostraat 9, 5212VM
's-Hertogenbosch
Tel: 073 6136867
Fax: 073 6136644
Mobiel: 06-54311136
info@eekelsverhuur.nl

MX
mansveld expotech

Amsterdam | Eindhoven | Maastricht
www.mansveldexpotech.nl

WEBSHOP

licht
beeld
geluid
energie
rigging

Plaisier
Audio Video Licht PSP

Verhuur van interactieve stemkastjes

36%
21%

Nieuwland Parc 12i
2952 DA Alblisserdam
T: 078 890 7475
F: 078 693 1790
info@plaisierpsp.nl
www.plaisierpsp.nl

EDWARD AIR

WORLD WIDE LOGISTICS

SPECIALISTS FOR THE ENTERTAINMENT INDUSTRY

Partner of

EDWARD AIR CARGO B.V.
FREIGHTWAY BUILDING ROOM 170
FLAMINGOWEG 22 -1118 EE SCHIPHOL-ZUID
TEL. +31 20 6485016 - FAX +31 20 6480979
E-MAIL : INFO@EDWARDAIR.NL
WWW.EDWARDAIR.NL

mel
BROADCAST SOLUTIONS

29 jaar tv ervaring

T: +32 34887102
F: +32 34887103
M: +32 477558320
E: mel@melbroadcastsolutions.com
www.melbroadcastsolutions.com

Ferry van Beek All Music Publishing

Masters of Sex

Iemand vertelde me ooit dat televisieprogramma's met het woord 'seks' in de titel hogere kijkcijfers scoren dan programma's waarvan de titel dat woord niet bevat. Zou het aantal mensen dat een column leest ook hoger worden als er 'seks' in de titel staat?

In tegenstelling tot televisiemakers, die het woord gebruiken om de kijkcijfers op te krikken, gebruik ik het bewust. Geen betekenisloze seks dus, maar seks met een reden. Op dit moment is serie 1 van 'Masters of Sex' op HBO te zien. Deze serie over Virginia Johnson en Bill Masters gaat over het baanbrekende onderzoek dat zij gedaan hebben naar de menselijke seksualiteit. Dit onderzoek, gestart laat jaren vijftig, was nogal controversieel. Niet alleen bedreven geselecteerde kandidaten onder het toezicht van Masters en Johnson in een laboratorium de liefde, ook werd uitgebreid de zelfbevrediging bij vrouwen onderzocht.

Al deze ingrediënten hadden tot een ranzig, niveau Seks voor de Buch, programma kunnen leiden. Michelle Ashford, die de serie ontwikkeld en geschreven heeft, is er echter meesterlijk in geslaagd om alle valkuilen te omzeilen. Hoewel soms zeer suggestief, bekijk de leader maar eens op YouTube, en zelfs het menselijk naakt niet schuwend, is het nergens ordinaar. Dat gecombineerd met mooie verhaallijnen, menselijk drama en zorgvuldig uitgekozen muzikale fragmenten maken deze Showtime serie tot een pareltje.

Het intro van Masters of Sex heeft, zoals gebruikelijk, vaste muziek. Het outro daarentegen heeft elke aflevering een andere muzikale invulling. En dat werkt als een tierelier. Niet alleen weet men telkens nummers te vinden die in een paar minuten de aflevering muzikaal samenvatten, ook de verschillende muzikale stijlen passen bij de verhaallijnen. Aflevering 11 van seizoen 1 had helemaal een krachtig einde. De track werd gestart een paar minuten voor de aftiteling. Prachtige beelden die de gemoedstoestand van de hoofdrolspelers toonden, begeleid door een track die een integraal onderdeel was van het verhaal. De muziek eindigde op het moment dat de credits begonnen. Tijdens de credits, en dat was het briljante, hoorde je alleen nog het krassen van de naald die aan het eind van de plaat tegen het label aanschuurt. En dat zeker 40 seconden lang. Soms kun je muziek niet krachtiger maken dan het overduidelijk niet te laten horen en de afwezigheid te benadrukken. Het gekras van de naald zorgde ook voor reflectie waardoor je nog eens besepte wat er precies allemaal gebeurd was.

In deze aflevering was ook te zien dat er onderzoek gedaan werd naar de grootte van de penis. Volgens Bill Masters was het zo dat 'Size doesn't matter'. Ik hoop dat het ook het geval is voor wat betreft de lengte van columns. ■

Engage! TV investeert: camerasysteem voor live registratie evenementen

Evenementenorganisatoren zetten steeds vaker projectie van live camerabeelden in om de afstand tussen podium en publiek te verkleinen. De eisen aan de regie en beeldkwaliteit zijn daarbij hoog. De kleuren en helderheid van het geprojecteerde beeld moeten perfect aansluiten bij het podiumbeeld. De vertraging in beeld moet minimaal zijn en de camera's moeten vaak op afstand blijven van het podium om het publiek niet te storen. Engage! TV heeft zich tot doel gesteld de best mogelijke evenementenregistraties te maken. Voor live projectie, webcast of broadcast. Daarvoor had het bedrijf al mobiele regiesets ontwikkeld die perfect aansluiten op de wensen van evenementen.

Nu heeft het productiebedrijf geïnvesteerd in een set Sony HSC-100R cameraketens. Broadcast-grade, High Definition, zeer lichtgevoelige camera's. Deze camera's zijn volledig te shaden; de belichting en de kleuren van de camera's zijn centraal vanuit de regie in te stellen. Hierdoor kan Engage! TV ook bij de uitdagende en wisselende lichtomstandigheden van events altijd een optimaal beeld leveren. De camera's worden via een enkele triaxkabel aangesloten, waarmee de camera's op maximaal 1200 meter van de regie geplaatst kan worden. De camera's zijn bovendien voorzien van grote 7,4" OLED studioviewfinders en Fujinon HD lenzen, voor optimale scherpste. Managing producer Gerbrand Oudenaarden van Engage! TV: "Wij zijn heel enthousiast over deze camera's. We bieden nu een totaalpakket aan dat aansluit bij de eisen van de grootste en meest veeleisende producties. Tegelijkertijd houden we de kosten laag door een minimale overhead, en doordat we kleinere crews inzetten dan gebruikelijk in deze wereld."

Engage! TV verzorgt wekelijks webcasts en liveregistraties van congressen, cabaretvoorstellingen, awardshows, modeshows, talkshows en concerten, veelal in opdracht van audiovisuele bedrijven of evenementenbureaus. De faciliteiten van het bedrijf zijn zowel mét als zonder personeel te huren.

Meer informatie op www.engage.tv.com.

VOORBESCHOUWING:

INTEGRATED SYSTEMS EUROPE

De RAI in Amsterdam is van 4 tot en met 6 februari weer het toneel van Integrated Systems Europe (ISE), vakbeurs voor professionele AV en multimediaoplossingen. Op de beurs maken bezoekers kennis met de nieuwste ontwikkelingen op hard- en software gebied van public screens, dynamic displays, touchscreen applicaties videoconference en narrowcasting toepassingen, maar ook indoor - en outdoor LED schermen en video walls.

Vogel's

Net als in de afgelopen zeven jaar zal ISE 2014 ook dit jaar weer alle hallen van de RAI beslaan. Van over de hele wereld zullen professionals op het gebied van systeemintegratie richting Amsterdam komen. Fabrikanten, distributeurs, dealers, consultants...je loopt ze allemaal tegen het lijf op de beursvloer. Bovendien vinden ook steeds meer eindgebruikers - bijvoorbeeld uit het onderwijs, de sport en de live evenementen - hun weg naar ISE. Vorig jaar, tijdens de tiende editie van de beurs, vulden maar liefst 894 exposanten de twaalf hallen van de RAI, terwijl een recordaantal van 44.151 bezoekers de drempels passeerden. Voor ISE 2014 mikt de organisatie op meer dan 45.000 bezoekers uit 140 landen! Hieronder vertelt een deel van de exposanten alvast wat bezoekers van ISE mogen verwachten.

OPTOMA

Optoma, wereldwijd toonaangevend designer en fabrikant van bekroonde projectoren, zal op de beurs haar innovatieve Pro AV capaciteiten demonstreren. Met een nóg bredere scala aan oplossingen voor de zakelijke, onderwijs-, retail- en home entertainmentmarkt. Dit jaar wordt er nog meer nadruk gelegd op oplossingen met de 'ProScene Solutions Workshop'. Optoma, dat met een grotere stand dan vorig jaar aanwezig zal zijn, heeft 'auto edge blending' ontwikkeld, waardoor 'stacking', 'projector mapping' en 'masking' eenvoudig worden, evenals enkele unieke digitale signage oplossingen met LED-projectie. Deelnemers kunnen zelf als eerste Optoma's overweldigende HD91 High Definition home cinema projector ervaren, die wordt aangestuurd door LED-technologie. Er zal ook een exclusieve preview zijn van Optoma's nieuwe 'LED lighting'-reeks voor commercieel gebruik. Optoma zal de tentoonstelling ondersteunen met de meeste experts van het Optoma Product Management, technische ondersteuning en Europese verkoopregio's ooit, waardoor bezoekers de mogelijkheid krijgen om direct met

een Optoma vertegenwoordiger te spreken voor het verkrijgen van technische kennis en verkoopondersteuning. Als je Optoma 'liked' op de Facebook pagina word je ook daar op de hoogte gehouden van nieuwe productontwikkelingen en nieuws.

VOGEL'S PROFESSIONAL

Vogel's Professional, specialist in professionele bevestigingsoplossingen voor displays, projectoren en tablets, is ook weer aanwezig op ISE 2014. Op de beursvloer zal het bedrijf diverse nieuwe professionele oplossingen tonen. Op de Vogel's beursstand zal een geheel nieuwe serie projector plafondsteunen te bewonderen zijn. Met deze nieuwe en verbeterde lijn kunnen zowel kleine als grote projectoren tot 25 kg eenvoudig aan het plafond worden bevestigd. De plafondsteunen beschikken over eigenschappen waarmee de projector beter te positioneren is en zeer stabiel hangt. Voor extra grote displays en touch screens introduceert Vogel's Professional een fraaie gemotoriseerde trolley (PFTE 7111). Een andere imposante blikvanger op de beurs is videoconferencing meubel PFF 5211, een volwaardig meubel met veel bergruimte waarop een enkele display tot maar liefst 90 inch bevestigd kan worden of twee displays van maximaal 65 inch. Daarnaast zullen de nieuwe Connect-it plafondplaten worden getoond, evenals een professionele tabletbehuizing voor de populaire tablet Galaxy Tab 3. Reden genoeg om een bezoek te brengen aan de stand van Vogel's Professional!

VISUAL PRODUCTIONS

Visual Productions is een Nederlandse fabrikant van lichtbesturing. Het bedrijf is gespecialiseerd in lichtbesturingssoftware en in solid-state architecturale controllers die zijn uitgerust met DMX, Art-Net, MIDI, UDP, OSC, SMPTE & MTC. De producten worden wereldwijd door clubs, concertzalen, theaters, musea, pretparken en vele bars en restaurants gebruikt. Tijdens CUE 2014 zijn op de stand van Visual Productions demonstraties te zien van nieuwe producten, zoals CueCore, een lichtsturing voor permanente installaties. Het apparaat is volledig solid-state, zonder bewegende delen, het is een uiterst veilige en onderhoudsarme installatie controle oplossing die slechts een minimaal energieverbruik heeft. Alle bediening en programmering wordt gedaan door zijn dynamische web-interface. Via de ingebouwde Real-Time Clock kunnen acties geprogrammeerd worden op basis van datum, tijd, weekdays en zon op- of ondergang. Ook te zien is CueluxPro: een krachtige software-matige console voor Windows, Mac en Linux met een capaciteit tot 20 universes inclusief pixel-mapping. Als laatste product noemen we hier B-station: een wall-mount knoppenpaneel voor het op afstand bedienen van de CueCore en CueluxPro systemen. De B-Station is ook ideaal voor kleine projecten; met een zelfstandige patch, cuelists en een FX generator.

Spring
in onbekommerd
ondernemerschap

Tentoo vindt dat je als werkgever, freelancer of ZZP'er moet kunnen springen en vliegen.
Dat niets je klein of tegen mag houden.

En als je wilt vliegen,
moet je kunnen loslaten wat je aan de grond houdt.

Je onzekerheid over financiën.
De risico's om in vrijheid te ondernemen.
Dat soort dingen.

Dat kan nu. Laat het los.

Waag de sprong en ga nú naar tentoo.nl

TENTOO
Payroll Professionals

EUROGRIP
YOUR EYE FOR MOVEMENT

MUSE concert – Stadio Olimpico Rome
Jimmy Jib with Sony F55 - Multicam 4K

Vestiging Nederland te Nederhorst den Berg
eurogrip@eurogrip.com
0032 (0)15-216 751

EUROGRIP
YOUR PARTNER IN GRIP

Verhuur van
Satelliet uplink
Draadloze camera systemen & Point to Point verbindingen

Nu te huur: PDW700 XD-Cam + HD Videozender

VIDEOLINK

www.videolink.nl

Voor actuele prijzen kijk op de site of bel:
Tel 0345 520177

SHURE/DIS

Shure/DIS presenteert op ISE een selectie van premium oplossingen voor de integratormarkt op stand 3A81. Van kleine boardrooms tot grote meeting rooms, van videoconference tot complexe conferentie oplossingen. Microflex Wireless: een flexibele en elegante oplossing met een hoogwaardige set aan mogelijkheden voor AV-conferentie omgevingen zoals boardrooms. UFX-D Digital Wireless Systems: met intelligente, spectrum-efficiënt en rechargeable hardware. Uitgerust met een groot scala aan mogelijkheden, zoals; High-Density modus, Dante en Bodypack Frequency Diversity. SCM820 Digital Automatic Mixer: het vlaggenschip van Shure. Deze automatische digitale mixer maakt gebruik van het gepatenteerde Intellimix technologie en Dante. DIS DDS 5900 Discussion System: met nieuwe flush-mounted conferentie units, innovatief design en talrijke configuratie opties. DIS DCS6000 Digital Conference System: het geavanceerde digitale conferentie systeem. Met een hele reeks van nieuwe en bijgewerkte onderdelen.

DATAVIDEO

Ook Datavideo is aanwezig op ISE 2014. Het bedrijf toont daar onder andere de DAC-60, DAC-70 en HS-2800. De DAC-60, uitgevoerd met een robuuste metalen constructie, is een compacte HD/SD-SDI (max. 1920x1080) naar VGA converter. Ontwikkeld voor gebruik met bijvoorbeeld projectoren, plasma

Shure

TV's en LCD schermen. De DAC-70 is een up/down/cross converter die is gemaakt voor het converteren van VGA, HDMI en SDI met audio input naar 3G, HD, SD SDI outputs. Ideaal om middels SDI kabel over lange afstand een VGA/HDMI-uitgang van een computer te verbinden met SDI apparaten. Toe te passen in bijvoorbeeld theaters, conferentiehallen, kerken en auditoria. De HS-2800 is een kosteneffectieve 8-kanaals 10-bit draagbare switcher met broadcastkwaliteit, die een resolutie van 1920x1080i aankant. Met acht digitale ingangen is hij ontwikkeld voor live events en televisieprogramma's die een verscheidenheid aan video- en audiobronnen moet mixen. Het is een lichtgewicht, portable en erg krachtige mobiele studio oplossing, die alles in zich heeft wat je van een mobiele studio mag verwachten: naadloos switchen en blenden, multiview middels een 17.3 inch videomonitor, uitgerust met een 8-way intercomsysteem en vier beltpacks, headsets en tally lights om de communicatie tussen de crewleden te versoepelen. Ideaal voor bijvoorbeeld tv- en videoprofessionals die zich bezighouden met broadcasten vanaf locaties als theaters en conferentiecentra.

INVENTDESIGN

Begin dit jaar heeft InventDesign voor de allereerste keer deelgenomen aan ISE. Vanwege het succes heeft het toonaangevende LED bedrijf besloten de komende editie ook weer deel te nemen, dit keer met een compleet vernieuwde en zeer creatieve stand. De stand bevat voornamelijk een variatie aan dynamische producten en daarnaast een diversiteit aan LED controllers en software. ■

Meer informatie op www.iseurope.org

RIGS, STATIEVEN EN VERRIJDDBARE SYSTEMEN

Van oudsher is het driepootstatief de meest stabiele manier om je camera op te stellen. Andere sterke troef van statieven is het vloeiend kunnen pannen, tilten, panorama's en timelapses schieten. Maar je wilt ook lopen, rijden, zweven en zelfs vliegen met de camcorder of spiegelreflex en dan komen de rigs, cages, dolly's, (gemotoriseerde) railsystemen, cranes en zelfs drones in het vizier. Ulco Schuurmans

Zonder een steuntje om ongewenste camerabewegingen te dempen gaat het videofilmen en fotograferen veelal niet. Natuurlijk zijn er prima optische beeldstabilisatoren en zelfs kantelbare beeldsensoren die bewegingen heel goed ondervangen, maar ook die hebben hun grenzen. Aan de andere kant staat het juist wel vloeiend kunnen (mee-) bewegen met de camera. Daarvoor is een draaibare, draagbare, zwevende of zelfs vliegende camerasteun onmisbaar. En ook de derde functie van rigs, statieven, cages en cranes mag niet vergeten worden: het bevestigen van aanvullende opnameaccessoires zoals EVF's of zoekerschachten, microfoons, audiofieldrecorders, lampen, extra handgrepen, follow focus, mattebox, contragewichten en accuhouders.

RIGS

De rig dankt zijn succes aan de opkomst van de videofilmmende fotocamera. Met name geschikt voor de spiegelreflex (DSLR) en systeemcamera met een full frame of APS-C-beeldsensor. De rig voorziet hierbij in de mogelijkheden voor het bevestigen van viewers, geluidsapparatuur, handgrepen en geluidsapparatuur. Er ontstaat een universeel camera-systeem met alle optische mogelijkheden van de hoogwaardige fotocamera, dat zich toch als een camcorder gedraagt. Met de komst van de modulaire camcorders van

o.a. Sony, Red, Canon en Panasonic voor wisselobjectieven plus aanvullende pro-accessoires en de nieuwe generatie van Blackmagic (Cinema Camera en Production 4K Camera) brak ook hier de videorig door. Sterker nog, dit type camcorder is in feite ontworpen om optimaal vanaf een rig te functioneren. Een rig en camera vormen een perfect of juist een slecht huwelijk. Ondoordacht een rig aanschaffen omdat deze er indrukwekkend uitziet kan tot teleurstelling leiden. Dit omdat deze rig bijvoorbeeld niet bij de manier of het doel van videofilmen past of omdat de gewenste uitbreidingsmogelijkheden ontbreken. Bekende fabrikanten/merken van rigs zijn Cambo, Novoflex, Foton, Anton Bauer, Rhino (ook voor GoPro actiecamera's), Vocas), Manfrotto, Benro en Lanparte.

MODELLEN

Cambo's HD DSLR CS is een treffend voorbeeld van een modulair rig-systeem. Bedoeld voor de videofilmmende DSLR en leverbaar als complete set met follow focus kit en basic mattebox. Het basissysteem voorziet in een prima instelbare schoudersteun, ergonomische handgrepen en een universeel lichtgewicht 15 mm rod-systeem met de bijbehorende klemmen. De LanParte DSLR Professional Rig Kit PK-01 behoort tot het neusje van de rigzalm. Deze PK-01 versie bestaat uit

WELKE RIG?

Rigs zijn er in alle maten en soorten. Maar waar nu precies op te letten bij de aanschaf van een rig? Dat zijn in het kort..

- De manier van videofilmen
Documentairemakers zijn meer gebaat bij een schoudersteunoplossing. Voor korte en snelle shots zijn de Gorilla-uitvoeringen beter geschikt.
- De uitbreidingsmogelijkheden en flexibiliteit van het systeem. Let er ook op dat u de camera met basisplaat snel kunt wisselen tussen rig en statief als dat nodig is.
- De ergonomie, kwaliteit en beschikbaarheid van reserveonderdelen. Kortom het totale ontwerp.
- Het gewicht van de camera die op de rig gaat. In balans? Ook met een zwaardere / grotere objectief?
- Zit de vasteningsschroeven altijd goed vast en zijn zij ook snel weer los te maken of te verstellen?

twalf onderdelen waaronder o.a. hoogwaardige ergonomische handgrepen, een flexibele baseplate, V-mount battery-pinch (monteert de accu bovenop de rig en kan meerdere apparaten voeden), HDMI-monitor met aansluitkabels, mattebox met twee filterhouders en licht afschermende flappen, follow focus en focus gear ring.

De Benro DV20C is een schoolvoorbeeld van duurzaam en licht. Het gaat om de combinatie van een DSLR videorig inclusief matte box voor videofilmen met de DSLR of grotere systeemcamera. De DV20C is opgebouwd uit 15 mm carbonbuizen en wordt standaard geleverd met een follow focus. Met dit systeem kan je met hoge precisie scherpstellen. Op de witte ring zijn markeringen aan te brengen, zodat de cameraman hierop de focusstops kan aangeven.

ACCESSOIRES

Behalve het bevorderen van de ergonomische bestuurbaarheid van de camera heeft de rig tevens een belangrijke functie bij het bevestigen van accessoires. Daarvoor zijn universele klem-systemen en de dikte van de gebruikte stangen nauwkeurig gedefinieerd. Een aantal leveranciers van rigs voorziet zelf ook in de veelgebruikte accessoires, maar er zijn ook veel onafhankelijke aanbieders in deze.

De belangrijkste accessoires voor rigs zijn:

- Viewers (EVF) en zoekerschachten. Let op dat deze instelhulpen voor de beelduitkadering en scherpstelling nauwkeurig op de ogen en het blikveld af te stellen zijn;
- Geluidsapparatuur in de vorm van externe microfoons, compacte mixers en audiofieldrecorders;
- Mechanische instelhulpen voor het bedienen van de scherpstel- en zoomringen van de objectieven;
- Extra handgrepen en (contra-)gewichten;
- Matteboxen voor filters en flappen om de lichtval te kunnen richten;
- LED-lampen;
- Extra batterijhouders.

Heb extra aandacht voor het gewicht en de totale hanteerbaarheid van de compleet aangeklede rig voor het gestelde opname-doel. Onhandig en zwaar zijn al gauw een crime bij het schieten van reportages en langdurige opnamen.

CAGES

Bij de term cages denk je onwillekeurig aan kooien. Het gaat echter meer om robuuste (beschermt tevens de gemonteerde camera) raamwerken waarbij de camera in het midden hangt. De gebruiker hanteert de cage door deze met beide handen (linker- en rechterstijl) vast te houden. Er passen veel accessoires

op een cageframe. Een EVF, microfoon, mattebox, fieldrecorder, licht en externe accuhouders, of zelfs een Teleprompter (Datavideo). Ruimte genoeg. Het zwaartepunt ligt comfortabel in het midden. Een nadeel kan zijn dat de stelling al gauw groot uitpakt en dan onhandig in de weg zit.

Cages kun je snel op een statief plaatsen en er weer vanaf halen. Ook zijn rod/railsystemen voor montage op een statief leverbaar. Een handgreep bovenop is heel handig om de opgetuigde camera te transporteren. Cages voor videofilmende fotocamera's zijn o.a. verkrijgbaar van Movcam (voor Blackmagic), Filmcity, Arri en GoPro.

BORSTSTATIEVEN

Het verschil tussen het klassieke borststatief en een volledig uitgeruste ergonomische rig is niet zo groot. Het originele borststatief berust op een vorm van een harnas, al dan niet uitgebreid met een gyroscoop en/of contragewichten. Zwevende statieven (steadycams), al of niet met borst- of schoudersteun, zijn bedoeld om het uit de hand filmen meer stabiel te houden. De cameraman hanteert de camera via het statief met de daaraan bevestigde handgreep. De extra stabiliteit valt op verschillende manieren te realiseren. Gewoon door het steunen tegen de schouder of borst bijvoorbeeld. Een aantal modellen gebruikt stabiliserende gewichten die een beter zwaartepunt geven. Duurder, maar vrijwel perfect is het inzetten van een gyroscoop. Een zwevend statief met een gyroscoop kan net zo stabiel zijn als een driepoot. Zelfs als de cameraman daarmee loopt of de camera van positie verandert. Bekende merken van (zwevende) borststatieven zijn Flycam, Sachtler, GlideCam, Haque, Easyrig en Varizoom.

BEELDSTABILISATOR OF STATIEF?

De ingebouwde optische (OIS) en elektronische (met bewegende sensor) stabilisator worden steeds beter. Het stabilisatiesysteem onderschept ongewenste camerabewegingen in zowel horizontale als verticale richting. Je kunt er zelf op langzame sluitertijden en flinke teleobjec-

tieven mee werken. Maar wat kan een in de body of het objectief gebouwde beeldstabilisator nu eigenlijk niet? In ieder geval geen wonderen verrichten. Het verkeerd volgen van een bewegend object valt de meetsensor niet op. Hetzelfde geldt voor het langzaam wegzakken of wegzwaaien van de camera zodat het onderwerp verkeerd in beeld komt. Ook een ritje in de achtbaan of bij windkracht 10 op zee valt lastig te compenseren. Snel bewegende onderwerpen dient de cameraman echt zelf goed te volgen en scherp in het midden te houden. En bij langzame sluitertijden en langere brandpunten komt er een moment van ongewenst bewegen dat niet meer te stabiliseren valt. Zet de beeldstabilisatie niet aan als deze niet nodig is. Er bestaat altijd kans op verlies van scherpte en detail aan de beeldranden. En een fraaie diepteonscherpte (bokeh) kan verpest worden omdat de stabilisatie alleen rekening houdt met bewegingsonscherpte.

WAT KAN HET STATIEF WEL?

Een goed statief, driepoot, schouder of borst, doet het altijd beter dan een optische of elektronische beeldstabilisator. De wat zwaardere driepoot geeft zelfs bij extreme teleobjectieven en zeer lage sluitertijden nog een onbewogen beeld. Bij het gebruik van een statief blijft de camcorder of fotocamera in positie. Geen stiekem afzakken of wegdraaien als de statiefkop en poten goed vast staan. Ook verandert de afstand tot het onderwerp vanaf de camerazijde niet. Dat kan bij macro en close-ups van groot belang zijn. Even naar voren of achteren bewegen met de camera en het onderwerp loopt uit de scherpte. Dat zie je op tv regelmatig bij interviews gebeuren doordat de camera bewoog. Echt fraaie vloeiende gewenste bewegingen behoren tot de expertise van het statief. Met behulp van een vloeistofkop zijn keurige horizontale panbewegingen en verticale tilts te maken. Dat lukt je niet uit het handje met een optische of elektronische beeldstabilisator.

SOORTEN STATIEVEN

Camerastatieven zijn er in alle maten, soorten en uitvoeringen. Driepoten (tripods), éénpoten (unipods), met en zonder

EUROGRIP CAMERAKRANEN

Het Belgische bedrijf Eurogrip is toonaangevend betreffende de inzet van camerakranen en JIBs. Een kort interview met Benoit Facon, zaakvoerder bij Eurogrip.

- **Waarvoor worden cranes in de dagelijkse praktijk gebruikt?**
Camerakranen worden dagdagelijks ingezet in televisiestudio's. Dit kan zijn voor zowel muziek-, praat-, als quizprogramma's. Er zijn zelfs enkele nieuwstudio's die gebruik maken van camerakranen. Daarnaast worden de kranen ook ingezet buiten de studio's voor captatie van sport-, en muziekevenementen. Ook bij filmopnames en commercials worden camerakranen frequent gebruikt.
- **Wat is de meerwaarde van een kraan voor het opnemen van evenementen?**
Zoals bij al onze verhuurproducten is het doel van deze camerakranen, de camera kunnen bewegen, verplaatsen. Dit geeft als resultaat een dynamisch beeld. Bij evenementen kunnen we met camerakranen extra dynamiek geven aan de kijker en deze het evenement op een andere manier laten beleven. De kranen worden ook altijd bediend door ervaren grippers die samen met de cameraman ook voorstellen doen aan de regisseur.
- **Wat zijn de verschillende kraan- en JIB-typen?**
Onder "Jib" wordt verstaan een korte arm (max. 2 meter) waar de camera vooraan wordt bediend door de cameraman. Hij staat naast de Jib en bediend zo de camera.

Bij camerakranen hebben we twee soorten:

- **Zitkranen** (waarbij de cameraman mee op de kraan zit via een cameraplateau).
 - **Remotekranen** (waarbij de camera vooraan op de remote head is gemonteerd en de cameraman op afstand de camerahead bediend) In deze categorie zijn er 2 onderverdelingen (nl. de camerakranen met vaste lengte en deze met variabele lengte de zogenaamde Technokranen)
 - **Hoe een geschikte crane te kiezen?**
Bij een aanvraag adviseren we klant altijd. Indien nodig gaan we de locatie bekijken en komen we samen tot de meest geschikte kraan voor het passend budget. Daarbij kijken wij o.a. naar
 - Het type camera. Op onze kranen is het mogelijk van een lichte (2kg) tot de zware filmcamera's (30kg) te plaatsen.
 - Het bereik. We beschikken over camerakranen van 2m tot 30m. Deze laatste is de grootste ter wereld. De Stradacrane 100ft.
 - Dan de te bevestigen accessoires. Eigenlijk kunnen we bijna alle accessoires monteren op onze kranen van motoren voor filmlenzen tot autocues.
 - Het terrein en opname omstandigheden. We hebben op de meest onmogelijke plaatsen gestaan met kranen tot op daken van hoge gebouwen toe. De meeste kranen zijn ook voorzien om bij slechte omstandigheden (regen/sneeuw) te kunnen werken. Onze camerabedienspanelen zijn zelfs voorzien met verwarming zodat de cameraman geen koude handen krijgt.
5. **Wanneer komt een drone in aanmerking?**
Wij hebben 2 jaar ontwikkeling gedaan bij ons met Drones. Momenteel komt een drone nog niet in aanmerking daar er nog geen wetgeving is om op een legale manier met drones te vliegen.
In de toekomst zullen drones een deeltje van het luchtruim tussen camerakranen en helikopters met Wescam/Cineflex kunnen invullen. Drones zijn sowieso niet geschikt om boven publiek te gaan vliegen. Ze maken ook namelijk een hoop herrie. Maar het blijft een product die zal verder worden ontwikkeld en zeker een toekomst heeft.

dwarsverbindingen. Zo zijn er veel verschillende manieren om de poten te kunnen uitschuiven en te vergrendelen. Het constructiemateriaal varieert van metaallegeringen en carbonvezels tot esenhout. Daarnaast spelen factoren zoals degelijkheid, gewicht, de verkrijgbaarheid van onderdelen en accessoires mee. Bekende statiefmerken zijn Benro, Velbon, Vanguard, Manfrotto, Berlebach, Libec, Cullmann, Sachtler, Camgear en Velbon.

De stabiliteit van een camerastatief hangt af van drie factoren. Als eerste de pootconstructie. Vanouds geldt een driepoot als een van de meest stabiele constructies. Hoe hoger het statief wordt des te meer de stabiliteit in gevaar komt. Met name door het uitdraaien van middenzuilen begint het bij de zwaardere camera al snel te trillen en de wiebelen.

Bij de vorm is er keuze uit rond, meer plat, ovaal of zelfs enigszins driehoekig. Hoe breder de profieldiameter des te zwaarder en solider het statief uitpakt. Het in/uitschuiven maakt holle poten noodzakelijk omdat de uitschuifbare poten in de hoofdpoten van het statief dienen te vallen. Holle poten zijn minder dempend en lichter dan massieve poten. Niettemin kan dit probleem door een zwaardere uitvoering of compenserende materiaalkeuze ondervangen worden. Bij de tussenschuivende poten, zoals bijvoorbeeld bij Libec en Berlebach, is er in feite sprake van dubbel uitgevoerde hoofdpoten waartussen de extensiepoten op en neer geschoven worden. Dat geeft een stevige schokdempende constructie.

Als tweede factor het aanbrengen van dwarsverbindingen. Dat kan op twee manieren: allereerst met dwarsverbindingen

(middle spreader) tussen de poten. Geeft een flink stuk meer stevigheid doch kan het maximaal uitklappen van de poten beperken. Een variant vormt een ketting tussen de poten die losgemaakt kan worden. Andere mogelijkheid is het gebruik van een voetplaat (ground spreader). Dat werkt uitstekend op een vlakke ondergrond maar in het onregelmatige veld werkt dit ronduit lastig.

Het gebruikte materiaal is factor drie. Een metaallegering zoals aluminium met magnesium of zelfs ten dele uit titanium biedt stevigheid en een behoorlijke mate van stabiliteit. Dit zelfs bij zware schoudercamera's. Bij grotere statiefmodellen neemt het gewicht snel toe. Een ander nadeel is dat metaal trillingen geleidt en het enige tijd duurt voordat deze trillingen dempen. CarbonFiber maakt het mogelijk om zeer lichte en toch sterke statieven te produceren. O.a. verkrijgbaar bij Manfrotto. Dit type statief is gewild bij de mobiele gebruikers van lichte camera's. Esenhout is prima schokdempend, zeer solide en niet zwaar. Hout wordt bovendien niet koud. Handig bij vorst en in de poolgebieden.

PANORAMA'S EN ROTERENDE TIMELAPSE

Panorama's schieten is populair bij zowel video als foto. Je kunt ze van statief schieten in 180-360 graden. Statieven met een panoramakop bieden de mogelijkheid om een vloeiende (pan-) beweging maken én een gradenboog om de opnames goed op elkaar te laten aansluiten. Gemotoriseerde panorama's lopen niet alleen mechanisch heel vloeiend, maar zijn ook nog eens (in de tijd) te programmeren. Hiermee kun je de compositie en gebeurtenissen in een panorama perfect sturen. Dat geldt ook voor

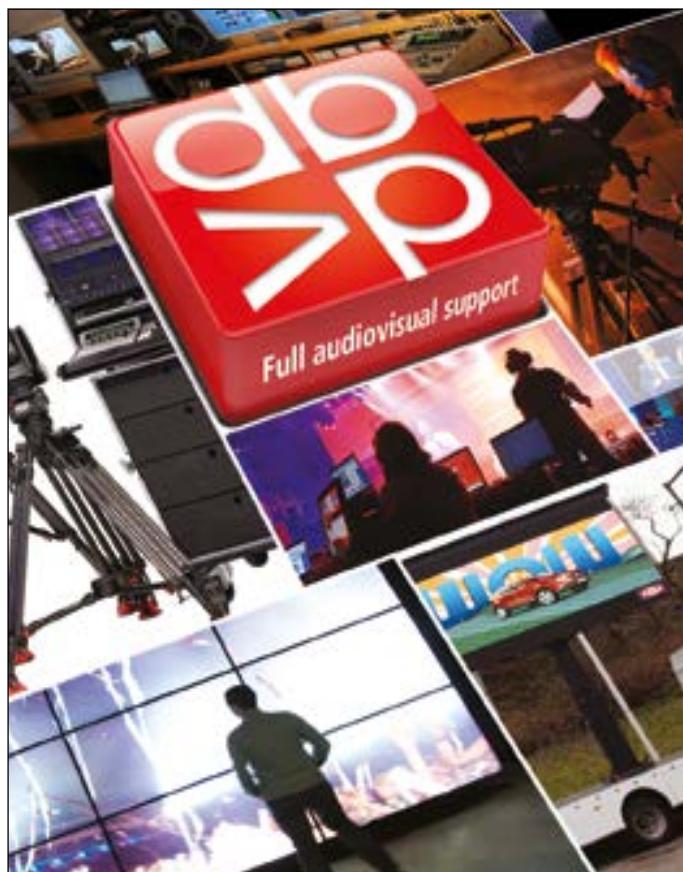

UNITED

Uw partner, ook in 4K

www.united4all.nl

Het Muziekpaviljoen (gebouw 1) | Sumatralaan 45 | 1217 GP Hilversum | Nederland

www.dbvideo.tv

Kontichsesteenweg 39
B-2630 Aartselaar
Belgium

db DB VIDEO
Multicamera-Audiovisueel facilites

Media Profession
bemiddeling mediapersoneel

Media Profession is een bemiddelings- en payrollbureau voor mediapersoneel.

- Media Payroll
- Intermediair
- Stages in de Media

Onze kracht ligt in het samenwerken!

Media Park - Gateway A - 1e Verdieping • Sumatralaan 45 • 1217 GP Hilversum
T: +31 (0)35-640 00 65 • F: +31 (0)35-640 07 75 • E: info@mediaprofession.nl

www.mediaprofession.nl

CAMBO

Het CAMBO CS Camera Support systeem is een modulaair design voor het gebruik met HDSLR en DV camera's. Het is opgebouwd vanuit de camerabevestiging die in hoogte verstelbaar is voor een optimale aanpassing aan nagenoeg elke camera. Er is keuze uit meerdere samengestelde kits, maar ook is elke component afzonderlijk te bestellen om je eigen Rig te optimaliseren en de bewegingen in X, Y en Z richting te controleren. Multifunctioneel bruikbaar en uitbreidbaar. Handheld Rigs of als schouderstatief, met of zonder Follow Focus, Matte Box en microfoon support, uitbreidbaar met een Viewing Loupe, de Cambo Rigs zijn altijd voor iedereen optimaal te maken. Ergonomisch gevormde schoudersteun met zachte voering en telescopische handvatten dragen bij aan het ideale comfort. De Cambo Follow Focus 2 heeft snel instelbare hard stops om de focus afstand exact vast te leggen. Daarnaast is deze ontworpen met een dubbel scharnier zodat de hoek en de afstand met slechts een knop te veranderen zijn, een uniek voordeel bij het wisselen van objectieven.

timelapse-opnamen met geplande (pan-)beweging. Handmatig is dat bijzonder lastig te realiseren. Voorgeprogrammeerde motorcamera's klaren dit klusje met gemak. Bekende voorbeelden van dit type gemotoriseerde koppen en camera's zijn Panogear, Celestron, Gigapan Epic, Moco, Ditogear en Skypix.

RAILSYSTEMEN EN DOLLY'S

Bij verrijdbare camera's zijn er verschillende mogelijkheden. Het meest bekend zijn railsystemen en dolly's. Bij de railsystemen legt de camera een vast traject af over een rail die bijvoorbeeld tussen twee statiefstandaards bevestigd is. Bijvoorbeeld van Kessler, de heavy duty CineSlider. De camerabeweging op deze rail valt te motoriseren, is van een pan/tilt-kopsysteem te voorzien en is op afstand te besturen (controller).

Qua dolly's bestaan verschillende mogelijkheden. Je kan wieltes onder de statiefpoten of een crane zetten, maar hebt ook complete dolly's in grote of minuitvoering. Voor onderweg zijn er handige portable en opvouwbare minidolly's verkrijgbaar. Naar keuze rijden dolly's los op de eigen wielen of over een vast railsysteem. Er zijn vele uitvoeringen, van super licht tot zwaar en zeer

duurzaam. Bekende merken voor verrijdbare camerasystemen zijn o.a. Cinetics, Revo (budget), Digital Juice, Indie, Cobracrane, Matthews, Revolve en Manfrotto. De meeste statiefabrikanten voeren wel een dollyset voor hun driepoten.

KRAANSYSTEEM OF DRONE?

Het vogelperspectief met de camera die zweeft over evenementen, publiek, gebouwen of landschap is een geliefd opnametype. Je kunt hierbij kiezen uit kraanarmen (camera crane, JIB) of drones. De camera(kraan-)arm is het meest stabiel. Andere belangrijke voordelen zijn dat je er een flink gewicht aan kan hangen en de besturing en monitor via betrouwbare kabels verloopt. Als nadelen gelden de omvang en het beperkte bereik van de (telescopische) arm. Cranes en JIBs zijn er in alle soorten en maten. Van lichtgewicht die gewoon op een driepootstatief kan plaatsen tot compleet verrijdbare gemotoriseerde kraaninstallaties aan toe. Bekende merken voor cranes en JIBs zijn Eurocrane (Holland), Cambo, Aviator, Cobracrane, Strada, EZFX, Haque en de Hydrascope van Chapman (ook geschikt voor onder water).

Een drone is in principe zo vrij als een vogeltje mits de draadloze afstandsbediening ver genoeg reikt en het weer niet tegen zit. Aan een drone kleven echter ook beperkingen. De eenvoudige vriendelijk geprijsde versies zijn slechts geschikt voor lichte cameramodellen. Wie een paar pond camera of camcorder wil laten vliegen dient behoorlijk in de geldbuidel te tasten. Het bedienen van de scherpstelling, zoom en opnameparameters stelt flinke eisen aan de draadloze afstandsbediening en/of app op de smartphone of iPad. Ook is de beschikbare ruimte voor extra accessoires beperkt. Bekende drone-merken zijn DJI Phantom, Parrot (budget), Altura van Aerialtronics (4 kg) en TBS Discovery (reikt tot 5 km).

Stabiliserende en vloeiend bewegende steunen en steuntjes bij de vleet. Welke steun het best geschikt is hangt echter af van het soort opnamen, het te monteren camerasysteem en de aanvullende accessoires. Ons advies is altijd eerst uit te proberen of het ergonomisch bevalt en alle uitrustingsstukken te passen. Zo ontstaan de perfecte huwelijken tussen camera, rig, statief of verrijdbaar systeem. ■

DE NIEUWE

In de serie 'hoe worden programma's gemaakt' besteden we in deze editie aandacht aan een actueel hoogstandje op het gebied van natuurdocumentaires. De Nieuwe Wildernis is gemaakt voor de bioscoop, maar leverde in de spin-off ook nog een driedelige televisieserie op en een 'making of' van ruim een uur. Arnout van der Hoek, MediaAssist

WILDERNIS

De bioscoopfilm 'De Nieuwe Wildernis', een natuurdocumentaire over de Oostvaardersplassen, heeft bijna een recordaantal bezoekers getrokken. Ik zeg bijna, omdat de film op dit moment van tellen 650.000 bezoekers heeft gehad en daarbij nog net iets minder mensen trok dan de film 'Verliefd op Ibiza'. Toch is het met deze getallen al direct de populairste natuurfilm ooit! De eerste week na de première trok de film al direct 100.000 bezoekers. Ter vergelijking: 'Planet Earth' uit 2007, de tot nu toe populairste natuurfilm in de bioscopen, trok 225.000 bezoekers.

MASTERCLASS

Zondag 1 december was de première van 'The making of De Nieuwe Wildernis'. De lancering was in het Cinemec in Ede en werd voorafgegaan door een masterclass voor 600 aanwezigen. Ruben Smit, die een leidende rol als veldregisseur en cameraman had bij deze productie, presenteerde de masterclass. Tijdens de masterclass was een groot deel van het productieteam aanwezig. Tegenover een enthousiaste club van collega's en zowel professionele als amateurfotografen en -filmers deden verschillende cameramensen en een gespecialiseerde geluidsman hun verhaal. Ze hadden een highspeedcam meegenomen, een

stop-motion opstelling en er werden verschillende fragmenten op het doek getoond.

SCRIPT

De film heeft 1,2 miljoen euro gekost en is voor een flink deel gefinancierd door Lex Harding. De opnames hebben twee jaar in beslag genomen. Het project is gestart in 2011. Er zijn zo'n 600 draaidagen geweest en er was uiteindelijk 350 uur aan materiaal. De veldploeg bestond uit tien vaste mensen en de postproductie is gedaan door vijf personen. Het team waarmee werd gestart bestond onder andere uit producent Ton Okkerse, regisseur/postproductie Mark Verkerk en regisseur/cameraman Ruben Smit. Ruben is ecooloog, een gelauwerde natuurfotograaf en zeer bekend met dit natuurgebied. Zijn stelling is dat zonder gedegen kennis van de natuur en dit specifieke natuurgebied een dergelijke film nooit was te maken. Bij de opzet van de productie is een heus script uitgeschreven. "Je kunt alleen een goede natuurfilm maken als je weet wat je kunt verwachten", aldus Smit.

CIRCLE OF LIFE

Het is benaderd zoals elke lange documentaire en speelfilm wordt opgezet; verhaallijn, sfeer, personages en cameravoering waren daarbij

belangrijke elementen. Daaruit is een film voortgekomen die je 90 minuten lang gekluisterd houdt aan je bioscoopstoel. Spanning, geboorte en dood. Men verlaat de bioscoop met een heel andere indruk van een ruig stukje natuur midden in de Flevopolder. De makers wilden een verhaal vertellen van het ecosysteem van de Oostvaardersplassen, de zogenaamde 'circle of life'. Er werden dierlijke individuen gevolgd zonder er, zoals ze zeiden, Disney-karakters van te maken. De opbouw van de film was al voor aanvang van de opnames bekend en zo is de productie uiteindelijk ook opgeleverd.

SPECTACULAIR

Het roofdier de rekelvos is een belangrijk personage in de film. De makers wilden daarom ook een verhaallijn met dit dier, waarbij een jachtscène niet mocht ontbreken. Ruben wist dat een enkele vos in het vroege voorjaar altijd jacht maakte op de kuikens van de ganzen. In de ochtend maakten de ganzen met hun jongen vanuit hun slaapplek een tocht over het water, naar de sappige graslanden. De filmmakers zagen in het eerste jaar dat deze vos de tactiek had om aan te komen sluipen door een greppel, om zo de altijd alerte ganzen te verrassen. Maar hoe film je dat? Het gebeurt

maar een paar weken per jaar, in het begin van de lente. De weersomstandigheden moeten goed zijn voor zowel de gans en de vos als de opnameploeg en de camera's moeten op de juiste posities zijn. Het eerste jaar lukte het niet, maar het tweede jaar hadden ze een ploeg ingegraven vlakbij de grazende gansen. Er was een cameraploeg op de dijk, boven op het dak van een auto, aan de andere kant van het water. En er waren minicamera's ingegraven op een aantal tactische plaatsen in het veld. Het bleek goed uit te pakken en leverde een spectaculaire scène op. De tientallen gansen beginnen in de ouverture van dit verhaal met hun tocht door de winderige sloten en plassen naar het grasland. Onderweg komen ze nog een boze zwaan tegen die ze eigenlijk niet dult in zijn territorium. Uiteindelijk klimmen ze aan wal bij de graslanden. Als de vos komt aansluipen zijn de gansen de eersten die alarm slaan, nog voordat de cameraploegen de vos in het vizier krijgen. Wat volgt is een beklemmende aanval van een vos in optima forma die het ene kuiken na het andere te pakken krijgt. De moedergansen proberen met wijd gespreide vleugels hun kroost te beschermen en tegelijkertijd met zijn allen naar het water vluchten. Door gebruik te maken van zowel close-ups als totaalshots, prachtige slow motions en de shots van de ingegraven GoPro's, is het een fantastische scène geworden.

CAMERAVOERING

De hele cameravoering is een belangrijk onderdeel in de productie. Het Nederlandse natuurlandschap is nou eenmaal niet zo spectaculair als een regenwoud of een kleurrijk koraalrif. Als je met de trein langs de Oostvaardersplassen rijdt, zie je een oerlandschap dat er uitziet of het Nederland zou kunnen zijn na de *fall-out*. Drassig land met sloten en plassen, wilgen en kreupelhout en ook veel dode bomen. De schoonheid hebben de makers gezocht in de grote totalen en juist het opzoeken van het individu van heel dichtbij. Hierbij hebben ze zich ook willen onderscheiden van andere natuurdocumentaires op wereldniveau. Bij veel producties ben

je als kijker vooral toeschouwer, terwijl ze in deze film hebben getracht om je te laten meeslepen in de verhaallijnen.

YOUTUBE-HIT

In dat kader zijn er daarom allerlei nieuwe cameratechnieken gebruikt om dit te realiseren. Al genoemd in het verhaal zijn de HD outdoor minicamera's van GoPro. In dit geval de GoPro Hero3 Black Edition. Relatief goedkope camera's die in eerste instantie zijn ontwikkeld als point-of-view camera's in de sport. Ze kunnen tegen een stootje, zijn waterdicht en compact en wegen maar heel weinig. Opvallend is dat deze camera is ingezet voor productie op het grote filmdoek. Toch is het een aanwinst voor de productie gebleken. Deze camera kon op plekken worden ingezet waar je anders niet zo makkelijk kan komen, omdat je dan de dieren verstoort. Het heeft wel wat risico's en cameraatjes gekost. Zo zijn er camera's kapot getrapt door de Konikpaarden en zijn de vossen er met verscheidene exemplaren vandoor gegaan. Het heeft wel weer een YouTube-hit opgeleverd toen een vos een camera in een kadaver ontdekte, de dure kabel van de extra accu doorbeet en de camera in zijn bek nam.

De belangrijkste high end digitale camera die is gebruikt is de Red, een digital cinema camera. Deze camera kan opnemen in een zogenaamd RAW formaat, waardoor alle data van de beeldchips direct wordt opgeslagen zonder enige compressie te gebruiken. Op deze camera kunnen zogenaamde prime-lenzen worden gemonteerd. Lenzen met één brandpuntafstand, wat in beeldkwaliteit, kleurscheiding en licht aanzienlijk mooiere plaatjes oplevert dan de gemiddelde videozoomlens.

SLOWMOTION

Er is ook veelvuldig gebruik gemaakt van slowmotion. Daarom is er ook regelmatig materiaal geschoten in 100 frames per seconde. Er is ook een ultra-highspeed camera gebruikt. De Phantom camera is peperduur. Toen de ploeg begon met de opnames was er maar één exemplaar in Nederland, met

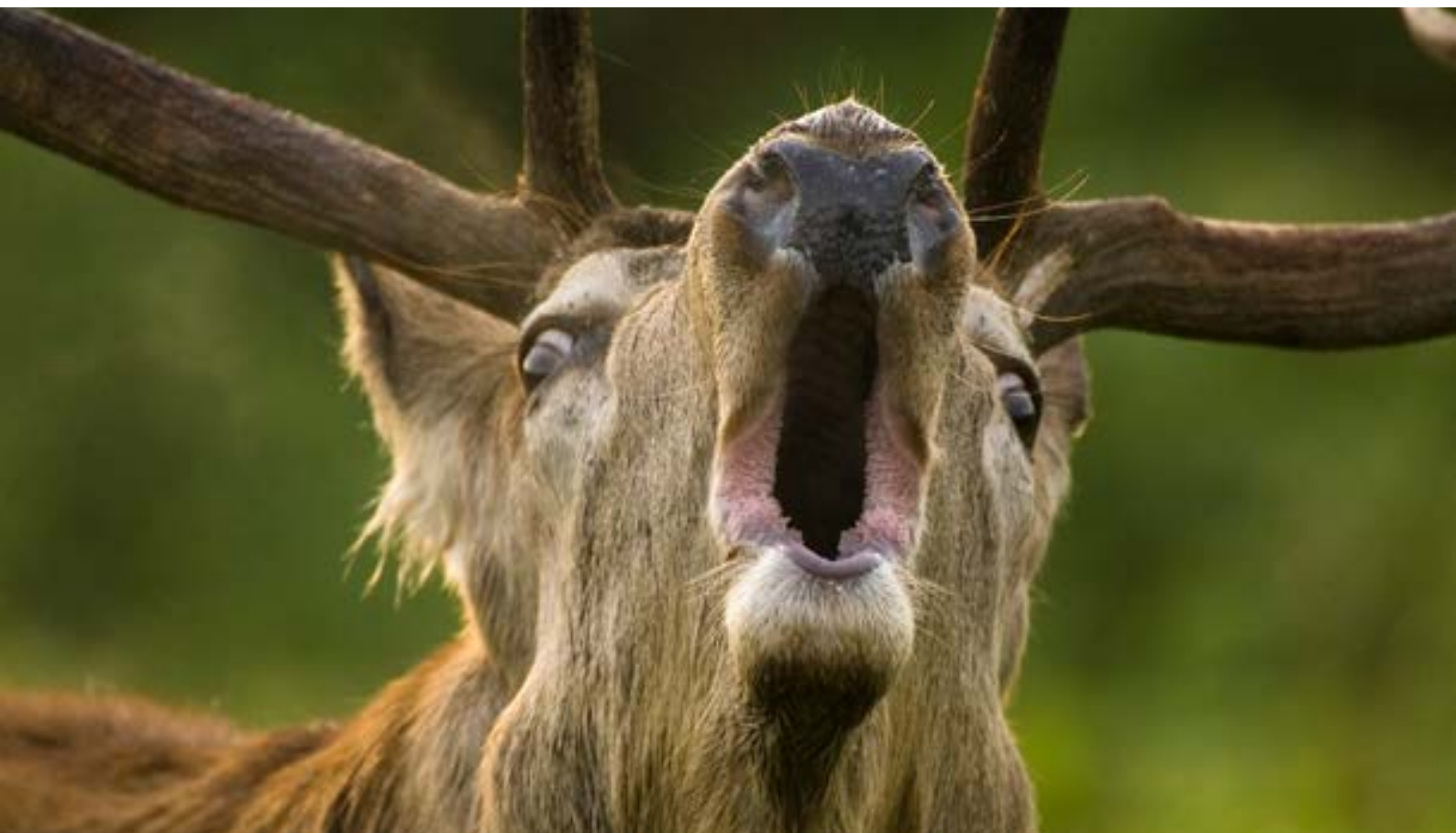
TOONAANGEVEND & BEELDBEPALEND

AMPCO
FLASHLIGHT

CREATIEVE OPLOSSINGEN IN
LICHT, GELUID, VIDEO EN RIGGING

www.ampc-flashlight.com

een waarde van 250.000 euro. Met deze camera kunnen opnames tot 1500 beeldjes per seconde worden opgenomen. Dat maakt het mogelijk om gebeurtenissen te filmen die met het blote oog niet te zien zijn. Zo is het bacchanaal van strontvliegen gefilmd op een grote hoop mest die de Konikpaarden hadden achtergelaten. Het is goed te zien hoe de strontvliegmannetjes zich te goed doen aan het feestmaal, elkaar om de beste plek bevechten en vooral proberen om een geschikt vrouwtje te schaken. Op het grote doek is het bepaald een indrukwekkende scene geworden. In de 'Making Of' is goed te zien hoe de dure camera in het open veld vlakbij de paarden wordt opgesteld, maar enkele centimeters verwijderd van de dampende paardenvijgen. Als proef in de masterclass hadden de operatorspecialisten van de Phantom een kleine opvolger van deze highspeed camera meegenomen. Terwijl we toekeken maakten ze een opname van het kapot prikken van een waterballon. Dit werd vervolgens afgespeeld op het grote bioscoopscherm. Je ziet hoe in die 1,5 seconde het rubber van de ballon wegspringt, maar het water nog een fractie de vorm van de ballon aanhoudt voordat het in druppels neervalt. Er ging een zucht door het publiek heen, omdat er schoonheid huist in een dergelijk natuurkundig fenomeen, waarmee weer werd aangetoond wat voor bijdrage dit kan hebben in natuurfilms.

SEXTOPOD

Er is ook veel gedraaid met DSLR's, fototoestellen met HD video opnamemogelijkheden. Voor onderwater opname zijn compacte onderwaterbehuizingen gebruikt in de ondiepe sloten van het natuurgebied. Met de DSLR zijn onderwater ook macro-opnames gemaakt van onderwaterinsecten en miljoenen kikkervis-

jes. Daarnaast zijn deze camera's ook veelvuldig gebruikt in de Octopods, of in dit geval een Sextopod. Een op afstand bedienbare helikopter waarin middels een gyroscopische ophanging een camerakop kon worden gehangen. De Konikpaarden speelden een belangrijke rol in de documentaire. Ze leven in grote kuddes bijeen en vanaf de grond is de horizon gevuld met massa's paarden. Maar vanuit de lucht is goed te zien dat de paarden in families bij elkaar staan. Het leverde door de jaargetijden heen sowieso spectaculaire shots op van het vlakke Nederlandse landschap.

POËTISCHE DIMENSIE

De draaiomstandigheden in Nederland zijn soms aanzienlijk lastiger dan in exotische oorden, zoals het regenwoud of de poolkap. Hier kan in een scèneopname van 15 minuten het licht sterk veranderen, van bewolkt naar licht, van wind naar windstil en van droog naar regen. Dat is voor het draaien van verschillende shots voor één enkele scène soms lastig. Een zonshot matcht nou eenmaal niet met een bewolkt tegenshot, wat in de montage min of meer moet afspelen in dezelfde minuut. Toch is juist van die veranderingen in tijd juist weer gebruik gemaakt in stop-motion opnames. Door met een automaat in de DSLR camera bijvoorbeeld 1 beeldje per minuut te schieten, kan een gebeurtenis van drie uur worden teruggebracht naar 7 seconden. Kwestie van al die beeldjes weer versneld afspelen. De gespecialiseerde cameraman maakte ook nog gebruik van een anderhalve meter lange rails waarop een camerakop op een karretje kon worden gezet. Ook deze robot kon worden geprogrammeerd, waardoor nauwelijks waarneembaar de camera zich in een bepaalde tijd kon verplaatsen. Het resultaat was schitterend. Zo is het ontdooven van

Integrated Systems Europe

4 - 6 February 2014
Amsterdam RAI, NL

A joint venture partnership of

CUSTOM
ELECTRONIC
DESIGN &
INSTALLATION
ASSOCIATION

infoComm
INTERNATIONAL

ILLUMINATING.

Ervaar meer dan duizend innovaties van honderden exposanten.
Laat je inspireren door industrie experts, content developers en technologie managers.
Maak deel uit van de best bezochte systems integration vakbeurs ooit gehouden.

Zie meer op. www.iseurope.org

bevroren dovenetelblad te zien, terwijl de camera er langzaam langsrijdt. Ook het in de ochtend ontvouwen van klein hoefblad krijgt een heel poëtische dimensie. De alledaagse details krijgen zo hun eigen schoonheid. Soms is die schoonheid ook gruwelijk, zoals het bevroren en dichtsneeuwen van het oog van een net gestorven hert. De cameraman vertelde dat hij bij het donker worden in de avond, bij een temperatuur van -10 graden, de keuze maakte de camera die nacht op dat hertenooft te richten en het apparaat daar midden in het natuurreservaat aan te laten staan. Zo had hij ook een opdracht om in een andere periode een zonsopgang te filmen. Hij besloot vlak voor aanvang de camera 180 graden te draaien omdat hij het silhouet van de bomen zo mooi vond afspiegelen tegenover de dreigende aankomende lucht. Ook daar kreeg hij een zogenaamd cadeautje van moeder natuur, toen precies in het shot een volledig regenboog ontstond.

MINDER GELUK

Niet ieder shot lukt. Zoals met de Gopro's die soms kapot werden getript of werden meegenomen door vossen. Zo vloog ook de heilkopter met camera's door een windvlaag tegen een boom. Drie jaar geleden was deze techniek nog helemaal nieuw en onderontwikkeld. De operators en cameramensen van dergelijke technieken zijn dan ook pioniers. Ze bouwen veel zelf en geven niet op. Tenslotte gaat het om plaatjes op het grote doek die moeten bijdragen tot een goed verhaal. Ook de jongens van Cableshots hadden iets minder geluk. Zij zijn gespecialiseerd het laten bewegen van camera's over gespannen kabels. Bekend zijn de shots in sportgebeurtenissen en het shot over de Dam, bij de kroning van Koning Willem-Alexander. Voor het verhaal van de ijsvogel was al vroeg in het seizoen een kabel gespannen bij de plek waar hij hopelijk ook dit jaar zou gaan nestelen. Om de vogels te laten wennen aan de kabel en camera was er ook een nep-camera aan de kabel gemonteerd. Het idee was om over het watertje langs de oever de camera te laten glijden

langs de kabel, om dan uit te komen bij het ijsvogelnest. Dat nest was inderdaad op de goede plaats, maar op de momenten dat de ploeg aanwezig kon zijn, lieten de ijsvogels zich steeds niet zien. Uiteindelijk is het 'vliegshot' langs de oever wel in de film gebruikt. Voordeel van de Cablecam is dat de camera kan vliegen langs lijnen die voor een vliegende Copter veel moeilijker bereikbaar zijn. In andere producties, zoals sport en grote evenementen, wordt deze techniek steeds populairder. Het is in verhouding met Copters vele malen veiliger, er is geen last van wind of plotselinge uitval en het is veel langer operationeel te houden. Een Copter kan maar tien minuten in de lucht zijn en levert gemiddeld zes minuten bruikbare shots op.

GELUID

Aan geluid en muziek is in deze productie ook speciale aandacht besteed. Bob Zimmerman heeft de muziek gecomponeerd, voor een groot deel uitgevoerd door het Metropole Orkest. Jazz trompettist Eric Vloeimans heeft live kijkend naar de film een aantal thema's ingespeeld. De geluidsopnames op locatie zijn net als de camera-voering benaderd. Authenticiteit van het geluid vond men belangrijk. Er kon meestal niet gelijk worden opgenomen als er werd gefilmd. Dus de geluidsmen gingen onafhankelijk van de andere ploegen op pad. Hij maakte close-up geluiden van de Konikpaarden, het burlen van bronstige herten en van alles wat maar in de film voorkomt. Het resulteerde in honderden audio-clips die de sounddesigner in de post-productie weer onder het beeld kon monteren. Ook hier onderscheidt deze productie zich van veel internationale natuurfilms. Vaak wordt er maar sporadisch origineel geluid opgenomen op dezelfde plekken als waar is gefilmd.

Het heeft al met al een prachtige productie opgeleverd en het publiek heeft dat beloond. Wie nog niet is geweest raad ik aan deze film te bekijken. Er wordt al nagedacht over een vervolg met als deze keer de Wadden als decor. Wij hopen het van harte! ■

TAFELDISCUSSIE 4K

“WE ZIJN ER NOG LANG NIET”

De berichtgevingen rondom de 4K concertfilm van Muse in Rome, die door United met 16 cinemacamera's werd geregistreerd en wereldwijd in bioscopen te zien is, bracht ons op het idee een tafeldiscussie te organiseren over 4K. Wordt 4K de nieuwe standaard? Wanneer en hoe krijgen we 4K in de Nederlandse huiskamers en kunnen reguliere producties op deze manier gemaakt gaan worden? Op uitnodiging van AV & Entertainment Magazine en D&MS schoven zes kenners aan om hun licht te laten schijnen op 4K. Het werd een interessant gesprek....

DE DEELNEMERS:

- Wim van Slooten (Filmmore)
- Peter de Vink (Ericsson)
- Jan Derksen (D&MS)
- Marcel Koutstaal (Grass Valley)
- Bolke Burnaby Lautier (United)
- Martijn Swart (Broadcast Innovators)

We kunnen gerust stellen dat met de aanwezigen (zie kader) heel wat kennis aanschoof op 4K-gebied. Eén van de gasten was Bolke Burnaby Lautier, die als Manager Operations verantwoordelijk was voor het werk dat United verrichtte voor de 4K-film van Muse. "Ik heb inderdaad het geluk dat ik dit soort leuke dingen mag doen", geeft hij aan. "Eerst al met HD en 3D. 3D is godzijdank dood, maar nu hebben we 4K om mee te leren spelen en dat zijn we aan het doen. Eind vorig jaar hebben we al Coldplay gedaan. Dat was nog geen 4K, maar daar kun je op twee manieren naar kijken. Naar de pixels die je weggeeft, of naar de apparatuur die je gebruikt, in dat geval Arri camera's en film lenzen." Vervolgens kreeg United het project 'Muse' op haar bord. Burnaby Lautier: "Dat was meteen met 16 camera's, al kwam de vraag om het in 4K te doen pas later. Bovendien kwam ook de postproductie er vervolgens nog bij. Tegen zo'n project zeg je natuurlijk geen nee, maar er moest wel flink worden nagedacht over hoe we dit konden gaan realiseren. Film is namelijk niet zo'n probleem om in 4K te doen, maar ga maar eens 16 maal 4K doen en dan ook nog 2,5 uur achter elkaar, dan zijn de maten wel ietsjes anders. Maar goed, ook daar zijn we doorheen gerold en inmiddels lopen al meerdere projecten met in ieder geval deze apparatuur en de mogelijkheid tot 4K. Het gaat wat dat betreft hard op dit gebied."

PUSHEN

Volgens Martijn Swart van Broadcast Innovators zijn vooral ook grote (sport)evenementen als EK's, WK's en de Olympische Spelen in de broadcastwereld traditioneel gezien

de plekken waar dit soort nieuwe technieken gepusht worden. "Puur omdat de grote fabrikanten daar mee bezig zijn en dat zie je nu ook met 4K weer. Met mijn bedrijfje Broadcast Innovators denken we na over nieuwe productietechnieken en workflows op het gebied van registratie en verder. Daar is 4K natuurlijk een mooie toevoeging op." Op de vraag hoe Swart tegen die ontwikkelingen aankijkt, reageert hij: "Als je kijkt naar de registraties van concerten, dan zie je dat daar het kwaliteitsniveau al vele malen hoger is, omdat de grote artiesten het beste willen. Dat is alleen wel een redelijke nichemarkt. Als je het straks echt bij de mensen thuis wil hebben, dan is sport echt de drijfveer. Dan zie je ook inderdaad dat de Fifa heeft aangekondigd dat het WK in 4K gaat, wat natuurlijk ook weer enorm gepusht wordt door Sony. Maar over de Olympische Spelen van 2020 roepen ze bij NHK in Japan al dat het in 8K gaat gebeuren. Dan praat je over een gigantische bitrate. Die datarates zijn natuurlijk moeilijk te verstampen, maar het is wel waar het in de toekomst heen zal gaan. Nu met 4K dus ook. Sony is een grote sponsor van het WK en dat toernooi zorgt weer voor een drive om televisies te verkopen aan de mensen thuis. In die lijn gebeurt het. Sony gaat 4K enorm pushen om het uiteindelijk aan de man te kunnen brengen."

ACCEPTATIE

Bolke Burnaby Lautier beaamt dat er inderdaad nog wel een beperking in zit: "Muziek is inderdaad een niche, afhankelijk van naar welk deel van de wereld je kijkt en hoe groot je het maakt. Sport werkt op haar beurt alleen maar als we dat bij de mensen thuis gaan krijgen, maar er zijn nogal wat uitdagingen voor we dat voor elkaar krijgen. En als je dan kijkt naar hoe snel we in Nederland met HD waren....nou, daar zijn we eigenlijk nog steeds niet. We kunnen dus een lange discussie gaan voeren over wanneer we 4K in de Nederlandse huiskamers hebben, maar dan zijn we snel klaar. Commercieel gezien denk

ik dat Sony het zeker gaat pushen om in ieder geval een buzz te realiseren en zo vraag te creëren." Peter de Vink (Ericsson) vult aan: "Je hebt sowieso pas bij schermen van 60 inch en meer dat je met 4K daadwerkelijk iets meer ziet op je scherm, dat is allemaal onderzocht. Je moet dan gaan bekijken hoe snel die schermen over de toonbank gaan, daaraan kun je acceptatie in groten getale in de huiskamer afmeten."

MEERWAARDE

Wim van Slooten (Filmmore) geeft aan dat de beleving bij 4K wel een stuk anders is: "Je kunt er dichter op zitten en hebt dan een grotere kijkhoek. Je krijgt meer informatie mee. Inhoudelijk ga je dan ook andere keuzes maken, omdat je mensen de kans geeft in een plaatje rond te gaan kijken in plaats van het plaatje te presenteren dat ze nu moeten zien. Film wordt dan ook anders geschoten. Je gaat lang niet zo close, omdat het ontzettend vervelend is als een gezicht zo groot is dat je van het ene oog naar het andere moet gaan kijken. Dan krijg je een Big Brother-gevoel dat je niet wilt hebben." Volgens Martijn Swart werkt het hetzelfde als in de bioscoop: "Ga je achterin zitten zodat je overzicht hebt, of ga je vooraan zitten waardoor je heen en weer moet kijken? Iedereen gaat achterin zitten, terwijl de beleving vooraan toch echt veel groter is." Peter de Vink weet te vertellen dat Ericsson en Deloitte de kijkerbeleving hebben onderzocht: "Daaruit blijkt dat de kijkers er daadwerkelijk geld voor over hebben als de kijkerervaring groter wordt. Als ze dat in hun huiskamer kunnen krijgen, dan zijn ze bereid ervoor te betalen, maar dan zijn we nog wel een paar stappen verder. Maar op zich, qua ingrediënten, heeft het zeker een meerwaarde in zich."

STREAMEN

Op televisie wordt momenteel nog niks aangeboden in 4K, maar een partij als Netflix (waarvan beweerd wordt dat 6% van de Nederlanders er op het moment van schrijven bij is aangesloten) heeft aangekondigd dat ze 4K gaan streamen, of er in ieder geval mee gaan testen. Op de vraag hoe realistisch dat is, antwoordt Jan Derksen (D&MS): "Nou, ze moeten een compressiestandaard gaan neerleggen, of je moet het gaan downloaden op je settopbox en dan gaan kijken. Bij nieuwe Smart TV's heb je meer storage, zodat een buffer opgebouwd kan worden en 4K resolutie kan worden weergegeven. Maar meestal is het JPEG 2000, dus dan krijg je wel een mooi 4K-plaatje, maar als het dan te veel gaat bewegen dan wordt het weer vaag, omdat je dan die bandbreedte niet hebt. Dat is iets waar Netflix al tegenaan loopt. Het gaat wel gebeuren, maar het televisie kijken gaat daarmee ook verder veranderen. Mensen gaan niet meer om zeven uur klaar zitten omdat het journaal begint, maar gaan kijken op het moment dat zij dat zelf willen." Het gesprek komt zo op de nieuwe generatie televisiekijkers, die gaat bepalen hoe we over vijf tot tien jaar televisiekijken. "Hetzelfde geldt overigens voor hoe kinderen naar muziek luisteren", vult Marcel Koutstaal (Grass Valley) aan. "Wij hadden vroeger onze collecties van singles en LP's, maar de jeugd doet niets meer op die manier. Als ze bepaalde muziek willen horen, dan weten ze het altijd wel ergens te vinden. Een grote harddisk op je computer heb je niet meer nodig, want alles kun je ergens beluisteren. Met televisie gaat het straks net zo. Content die je

echt live wil ervaren, zoals voetbal, dat kijk je wel op het moment zelf. Series en dergelijke helemaal niet, want de helft hebben ze al gezien voor het überhaupt op televisie is." Peter de Vink vult aan: "Distributie via de huidige kanalen, kabel en ADSL, leent zich nog niet voor grootschalig gebruik van 4K. Ericsson heeft de nieuwe compressiestandaard H265 mede ontwikkeld. Daarin zal binnen dezelfde bandbreedte als waarin nu het HD signaal gestreamd wordt 4K mogelijk worden, maar daarvoor moet wel de hele keten op de schop. Neem daarbij dat bijvoorbeeld de NOS pas net volledig over is op HD, dan kan je de tijdslijn voor 4K of 8K ook rustig op een jaar of tien zetten."

ONREALISTISCH

Grote vraag is natuurlijk of we live programma's als X Factor of een voetbalwedstrijd straks live in 4K zullen gaan zien. Bolke Burnaby Lautier: "Als je tien jaar wacht dan kan het natuurlijk... geen enkel probleem. Waar we het nu over hebben is hoe het bij de kijker thuis komt en wat er op dat gebied nog moet gebeuren. Kijk, het is leuk om Muse met zestien camera's te doen, maar volkomen onrealistisch om op zo'n basis de komende jaren televisie te gaan maken. We hebben het over Sony F55's, dat zijn topcamera's en die zijn hartstikke leuk, maar gooi je die bij ons de operatie in, dan kun je ze na drie weken bij het grofvuil zetten. En als je dan ook nog eens kijkt naar wat je er allemaal aan moet hangen om de klus voor elkaar te krijgen. Om dan in een reguliere omgeving 4K te gaan maken, dan moet er nog heel wat gebeuren." Toch wordt er nu al in 4K geproduceerd, geeft Peter de Vink aan: "Begin volgend jaar is 'Nederland vanaf het water' op de buis, met prachtig camerawerk van Rob Scholtze. De keuze voor 4K was snel gemaakt. De mogelijkheden die er zijn door vanuit bronmateriaal in 4K naar het huidige HD te werken, betekenen een enorme meerwaarde. 4K is dus een standaard die al wel werkt."

VERSCHUIVING

"Het onderscheid tussen HD en 4K is ook een interessant gegeven", geeft Marcel Koutstaal aan. "Er wordt gesproken over 4K, wat neerkomt op 4.000 pixels per lijn, maar daarbij wordt niet verteld dat die pixels verdeeld moeten worden over drie kleuren. HD-camera's, wat 3-sensor camera's zijn, hebben 2.000 pixels voor de primaire kleuren. Het onderscheid is wat dat betreft helemaal niet zo groot, maar dat wordt in de mediahype helemaal niet toegelicht." Koutstaal erkent dat het eindresultaat er wel degelijk anders uitziet en geeft aan dat de feitelijke vraag is welke tool je voor welke job gebruikt: "En welke job je welke look wil geven", vult hij aan. "De lenzen maken namelijk het verschil. Wat is je doelgroep, wat wil je daarvoor en welke tool heb je daar voor nodig?" Volgens Bolke Burnaby Lautier zie je op lenzengebied al een verschuiving plaatsvinden: "Je ziet bijvoorbeeld dat Fujinon al snel komt met een PL-mount lens waar gewoon een zoomcradle op zit die goed te gebruiken is. De hoeveelheid rommel die je normaal gesproken op een filmcamera hebt, wordt daarmee al snel gesaneerd, waardoor 'ie ook door video operators gewoon te gebruiken is. Wij zijn nu bezig met allerlei dingen zoals conversieboxen, om wel gewoon de zoom- en focusdemands van Canon of Fujinon te gebruiken, maar dan op een Angénieux 24-290 lens, die wel de goede lengte heeft. Op die manier kunnen video operators

Consultancy - Workflow begeleiding Training - Media Management

info@mediaassist.nl www.mediaassist.nl 035 6239297

datavideo®

DAC-70

UP DOWN CROSS CONVERTER

HD/SD/3G UP DOWN CROSS CONVERTER

INPUT VGA, SDI, HDMI AND AUDIO

OUTPUT SDI AND HDMI

SUPPORTS ALL VIDEO FORMATS

Integrated
Systems
Europe
BOOTH: 11-C52

DATAVIDEO CONVERTER SERIES

DAC-7

ANALOGUE TO SDI

DAC-8P

SDI TO HDMI

DAC-9P

HDMI TO SDI

DAC-50

SDI TO ANALOGUE CROSS

DAC-60

SDI TO VGA

E-MAIL:INFO@DATAVIDEO.NL
WWW.DATAVIDEO.INFO

ook met elkaars spullen overweg.” Wim van Slooten geeft aan dat hierin een groot verschil bestaat tussen film en televisie: “Zo’n 24-290 lens zou je in film echt nooit gebruiken. Als je het een DOP vraagt, dan wil die het liefst gewoon met primes werken. Bij een concert gaat dat natuurlijk niet, maar het zou wel interessant zijn om een concert een keer filmisch te schieten.”

BIJ ELKAAR BRENGEN

“Het zou interessant zijn om te kijken hoe bij film gewerkt wordt en hoe wij opereren, om dat technisch vervolgens bij elkaar te brengen”, gaat Bolke Burnaby Lautier verder. “Oneerbiedig zeggen wij dat je bij film met dertig man een dag werkt om dertig seconden film te maken. Als het dan niet goed is, dan doen ze het de dag erna nog een keer. Wij hebben diezelfde dertig man om met zestien camera’s iets te maken en dat is dan ook nog meteen 2,5 uur achtereen én moet in één keer goed zijn. Dat is een totaal andere constructie en workflow die je dan nodig hebt. Ook budgettair gezien is dat belangrijk, omdat je nu gewoon drie keer zoveel mensen nodig hebt om in 4K zoiets groots op te nemen. We hadden nu op een aantal posities focuspullers en werkten met camera-assistenten, die we normaal niet hebben. Er moet een manier komen waarop dit allemaal eenvoudiger kan. Als ik drie focuspullers thuis kan laten, dan scheelt dat ook drie vluchten en drie hotelkamers...dat gaat hard.” Wim van Slooten merkt op dat veel films worden opgenomen met de Arri Alexa: “Het idiote is eigenlijk dat die niet eens 4K is. Als daar een Life of Pi of Skyfall mee wordt opgenomen, dan wordt het uiteindelijk geupscaled naar 4K. Wij werken zelf al veel met 4K en krijgen dus ook die datastromen te verwerken, maar dan gaat het maar om één stroom. Bij het project ‘Muse’ praat je over zestien stromen...dat is echt bizar en daarom is het ook zo’n geweldig experiment.”

Op de vraag of het concert van Muse ook live in 4K gedaan had kunnen worden, reageert Bolke Burnaby Lautier: “Als we er nog iets langer over hadden nagedacht dan had het vast

wel gekund, maar ik denk dat ik ‘nee’ gezegd zou hebben. Maar het gaat natuurlijk razendsnel. Officieus wordt de vraag ook al vaak gesteld. We hebben zojuist de MTV EMA’s gedaan en daar was de vraag ook al of we het ook in 4K kunnen gaan doen.” Martijn Swart: “De truc voor in de nabije toekomst is inderdaad om dingen live in 4K te gaan doen. Je moet feitelijk vier keer HD aan elkaar plakken. Als dan aan het eind het plaatje eruit komt en je steekt het in een 4K-monitor, dan heb je prachtig beeld. In theorie is het vrij eenvoudig om het in te passen in de huidige infrastructuur, als je van alles maar vier keer zoveel hebt. Je moet nou eenmaal vier keer zoveel zien te verwerken.”

KING KONG

Volgens Marcel Koutstaal moet je vooral ook kijken naar hoe vaak je de speciale dure apparatuur nou eigenlijk gebruikt en wat je terugverdienmodel is: “Wij kijken nu naar hoe we 4K camera’s kunnen ontwikkelen die de volgende dag ook voor je normale HD-producties gebruikt kunnen worden. Of zelfs SD, als dat nodig is.” Bolke Burnaby Lautier beaamt dat zulke dingen inderdaad gaan komen: “Ook een partij als Sony gaat daar natuurlijk mee komen en Ikegami heeft met Arri net een prachtige camera gebouwd die dat ongeveer benadert. Hij is nog wel enorm groot en is zo’n beetje gemaakt van gietstaal, maar hij heeft een schouderpad, wat moet impliceren dat ‘ie draagbaar is. Je moet echter wel zo’n beetje King Kong zijn om ‘m op je schouder te kunnen houden. Maar goed, de ontwikkelingen zijn er en die camera’s hebben ze bij de MTV Video Awards in Amerika gebruikt. Het komt er dus aan, maar we zijn er nog lang niet.”

MOTION BLUR

“Wat je eigenlijk wil realiseren is een tv-beeld waarbij het lijkt alsof je door een raam kijkt”, vertelt Marcel Koutstaal. “Dat bereik je niet door naar 8K of 12K te gaan als je op 25 of zelfs 50p blijft. Ik heb materiaal geschoten op 100 Hertz, ook met displays op 100 Hertz, en dan kom je heel

Output BV is een dynamisch distributiebedrijf met een hoge servicegraad en is sterk in het meedenken naar de beste mogelijkheden en oplossingen.

Wij leveren snel, veelal uit voorraad, een compleet pakket aan professionele audio, video & licht producten.

output

Professional audio, video & lighting

De Meerheuvel 10
5221 EA 's-Hertogenbosch
Tel: +31 (0)73 639 2600
Fax: +31 (0)73 639 2601
info@outputnl.com

www.outputnl.com

dicht bij wat je dan ziet aan reductie in motion blur. Met name in sport is die reductie het grote voordeel dat je zou kunnen realiseren, want of je nou gaat naar 8K of naar 12K, je gaat heel veel pixels spenderen aan motion blur. Je ogen hebben een veel hogere beeldfrequentie dan de vijftig beelden per seconde die we nu ervaren. Daarmee kun je wel een andere beleving creëren. Het verschil zie je nu al bij de super slowmotions, die op 150 Hertz worden geschoten. Als je die langzamer afspeelt, dan is die bewegingsonscherpte er al uitgehaald. Daarom zijn die replays vele malen scherper." Peter de Vink: "BBC heeft hier ook onderzoek naar gedaan en daar gaat de discussie eerder naar de hogere frame rate dan naar een grotere resolutie."

GELUID

Wim van Slooten merkt op dat zo'n 10% van de Pathé bioscopen nu over een 4K-projector beschikt, maar dat het verschil de mensen vaak enigszins tegenvalt. "Als je kijkt naar de kwaliteitsbeleving in de bioscoop, dan is contrast het eerste dat de mensen willen zien. Het tweede is kleur en op de derde plaats zie je pas de resolutie. Als je voorbij de vijfde of zesde rij gaat zitten, dan is het verschil tussen 2K en 4K sowieso al niet meer te zien." Jan Derksen vult aan dat geluid wellicht nog wel het belangrijkste is voor de beleving die mensen ervaren: "Voor de beleving is geluid namelijk nog bepalender dan beeld", zegt hij. "Ik heb daar ooit testresultaten van gezien. Als tijdens een filmvertoning op een bepaald moment de beeldresolutie verandert, dan is er bijna

niemand die dat merkt. Verandert het geluid, dan merkt zowat iedereen dat er iets gebeurt. In die test bleek dat beeld gewoon onderschikt was aan het geluid, heel apart." Peter de Vink: "Dat is ook hoe programma's als 'Boer zoekt Vrouw' en 'Wie is de Mol?' zo kunnen scoren. Boer zoekt Vrouw is een heel duidelijk voorbeeld waarin veel zorg is besteed aan beeld én geluid. Dat is echt een wezenlijk onderdeel van het succes. Mensen voelen echt dat ze er helemaal bij zijn. Ze nemen de tijd om daar goede kwaliteit van te maken en ik denk dat het bij Wie is de Mol? ook zo is. Er wordt enorm veel aandacht besteed aan het geluid onder die serie." "Bij film was het adagium altijd al net zo", haakt Wim van Slooten in. "Daar werd ook altijd al gezegd dat geluid het halve beeld is. Menig geluidsman heeft zich dan ook hardop afgevraagd waarom hij maar 3% van het budget krijgt, maar dat terzijde."

PERFECT

Martijn Swart heeft de 100 meter sprint van Usain Bolt op de Olympische Spelen in Londen in 8K morgen ervaren, inclusief 22.2 surround sound. "Dan zit je te kijken en hoor je het gejuich van die mensen. Als je dan naar dat plaatje kijkt....3D is passé, in 8K zit al zó veel diepte. Dat is zó echt en met de geluidsbeleving erbij dan waan je je echt bijna in het stadion, ware het niet dat je in een bioscoopzaal helaas altijd dat groene bordje van de nooduitgang in je ooghoek ziet. Maar qua beeld en beleving: echt perfect!" ■

INNOVATIE:

VIDEOANALYSE KJELD NUIS

Langebaanschaatser Kjeld Nuis bereidde zich afgelopen zomer op een innovatieve manier voor op het nieuwe schaatsseizoen. Het bedrijf CableShots werd in de arm genomen om zijn training in Thialf te filmen met hun cablecam systeem. De beelden werden vervolgens gebruikt voor een uitgebreide analyse van zijn techniek. Allemaal voor dat ene doel: een medaille op de Olympische Spelen 2014!

DE SYSTEMEN VAN CABLESHOTS

CABLESHOTS 3D SYSTEEM

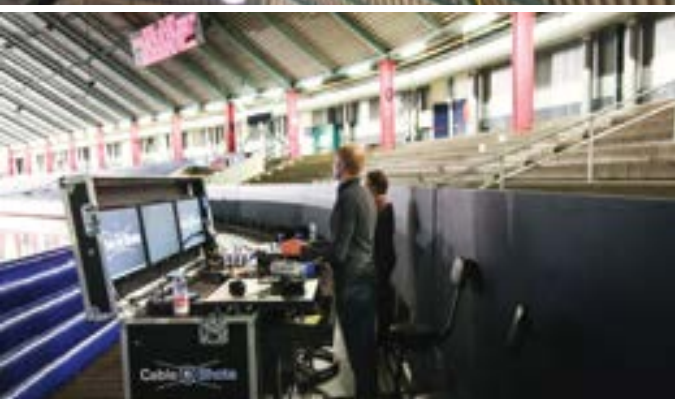
Een camera die boven het veld kan zweven en tot op ooghoogte van de spelers kan zakken. Bovenop de actie zitten vanuit elke gewenste hoek. Ook voor grote concerten en dance evenementen. Het systeem bestrijkt een oppervlakte van 200m x 200m en kan dus van achterin het publiek tot vooraan het podium unieke beelden leveren.

POINT TO POINT

Het CableShots Point to Point systeem bestaat uit twee gespannen kabels waarover een camera dolly met maar liefst 70 km p/u heen en weer wordt getrokken door een lier. De camera zelf kan ook bestuurd worden, zo kan de camera 360 graden draaien, naar boven en beneden kijken en rollen. Door de dubbele kabels is het systeem zeer veilig, stabiel en kan het een zware camera tillen. De lier zorgt ervoor dat dit systeem non-stop kan blijven draaien.

POINT TO POINT LIGHT

Het CableShots Point to Point Light systeem bestaat uit 1 gespannen kabel waarover een cameradolly op eigen kracht heen en weer rijdt. Dit systeem gebruikt dus geen lier maar heeft de aandrijving rechtstreeks op de kabel en wordt via lipo accu's aangedreven. Om de stabiliteit te garanderen is dit systeem uitgerust met mechanische stabilisatie (vliegwiel). Hierdoor kan dit systeem zelfs bij sterke wind stabiele beelden maken. Ook bij dit systeem kan de camera zelf ook weer bestuurd worden.

Samen met Red Bull hebben Kjeld Nuis en zijn trainer Jac Orië (tevens bewegingswetenschapper) de training op een vooruitstrevende manier geoptimaliseerd door een extreem intensieve videoanalyse. "Je probeert altijd al het beste uit een training te halen, maar nu gaan we veel verder dan dat", zei Nuis daarover. "Met innovatieve meebewegende camera's zijn we tot nieuwe inzichten gekomen. Zo kun je beter worden van kleine foutjes die je normaal niet ontdekt." Vanuit zestig posities werd alles tot op de graad nauwkeurig geanalyseerd. Naast kracht en snelheid gaat het in de schaatssport namelijk vooral ook om techniek: "Met de videoanalyse kunnen we mijn techniek uitgebreid analyseren. Je ontdekt details die je met het blote oog niet kunt zien. Op deze manier kun je de training daar op aanpassen."

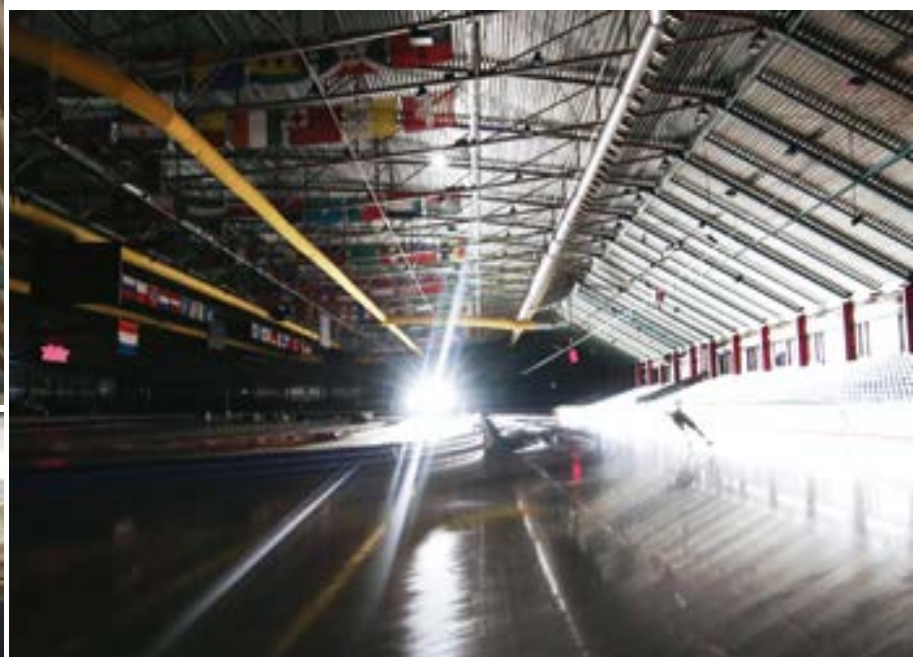
NIEUWE KIJK

Zoals gezegd werd voor het registreren van de training van Kjeld Nuis de hulp ingeroepen van CableShots, dat gespecialiseerd is in de toepassing van 'cablecam systemen'. "Het was halverwege juni en buiten was het 23 graden. We werden telefonisch benaderd en kregen de vraag of we ons point to point systeem konden inzetten voor het maken van high speed beelden, recht van boven, van schaatser Kjeld Nuis. Niet bepaald een klus die we hartje zomer hadden zien aankomen", vertelt Frank Boks van CableShots. "Sponsor

Red Bull wilde Kjeld de mogelijkheid bieden om het schaatsen met een hele nieuwe kijk te benaderen en daar waar mogelijk verbeteringen door te voeren in zijn houding, afzet en gehele techniek. De beelden zouden later in een speciaal softwareprogramma worden geanalyseerd en worden bekeken met zijn trainer Jac Orië."

POINT TO POINT

Uiteraard moest gekeken worden hoe de klus het best kon worden aangepakt. Frank Boks: "Het was voor ons al snel duidelijk dat we in het Thialf stadion een kabel moesten gaan spannen en dat deze een meter of vier boven het ijs zou moeten komen. Je weet vooraf echter niet wat de mogelijkheden zijn in zo'n hal. Kun je bijvoorbeeld gebruik maken van de bestaande constructie van het stadion of moet je speciaal voor de productie twee punten creëren waar de kabel aan bevestigd kan worden? Dan zou je moeten denken aan een steiger met contragewicht of twee hoogwerkers." Voor de opnames werd uiteindelijk het point to point light systeem (zie kader) gebruikt. "Dit systeem heeft de aandrijving 'on board' in plaats van een lier op de grond en is in zijn geheel accu gevoed. Het is hierdoor vrij eenvoudig en snel op te bouwen", legt Boks uit. "We hebben het point to point light systeem gebruikt in combinatie met de Phantom Miro M320, een vrij unieke camera die 1500 fps in Full HD kan schieten."

Lossless conversion in the palm of your hand.

Uncompromising commitment to picture quality. **Lossless**

The VC-1 series faithfully converts the original source with no change in color or brightness. It supports super-blacks and super-whites, and converts video from cameras and other source devices with all the originality intact.

Color bar signal

Faithful conversion of color phase and chroma

Faithful conversion from super blacks to super whites

Support for 1080p 3G-SDI. **3G** 1080/60p

Support for workflow combining audio and video. **AUDIO**

Support for HDCP HDMI signals. **HDCP ready**

Rugged, high quality smart design.

NEW

VC-1 Series
VIDEO CONVERTER

HDMI to SDI
VC-1-HS

Conversion of video and audio signals from HDMI input to SDI output

SDI to HDMI
VC-1-SH

Conversion of video and audio signals from SDI input to HDMI output

FS Delay
VC-1-DL

Bi-directional Conversion of video and audio signals from HDMI to SDI or SDI to HDMI with Frame Store and Delay

TIMING

De camera kwam recht boven het ijs te hangen. “Gelukkig konden we onze kabel bevestigen aan twee betonnen pilaren van het Thialf stadion en kwam de kabel exact boven het midden van het rechte stuk te hangen.” De complexiteit bij het project zat ‘m volgens Boks in een combinatie van factoren: “Op de eerste plaats de timing. Het op tijd wegrijden en accelereren met onze camera, zodat we op het juiste moment op de juiste plek even snel reden als Kjeld Nuis. Om het allemaal nog lastiger te maken kan de high speed camera maar een aantal seconden aan high speed beeldmateriaal wegschrijven op het interne geheugen van 12 GB RAM. Je moet dus op het juiste moment en met de juiste snelheid boven de schaatser hangen en vervolgens de camera triggeren voor de opname. De high speed camera bedien je normaal gesproken vanaf de grond en je drukt dan simpelweg op een knopje om de opnames te starten. Nu hing hij echter boven de baan en kon je er dus niet bij. Gelukkig is ook daar een oplossing voor bedacht en is er een custom made remote controlled trigger gebouwd. Op de tweede plaats hadden we te maken met het licht in het Thialf stadion zelf. Er is daar voldoende licht, maar dat komt van TL-buizen die een flikkerend beeld veroorzaken. Er moesten op het rechte stuk dan ook grote spots geplaatst worden om voldoende lichtopbrengst te creëren voor de opnames.”

MEER VERMOGEN

De kabel en de camera werden een dag voor de opnames opgehangen, zodat in de avond nog testopnames gemaakt konden worden om een goed gevoel te krijgen van de snelheid van de schaatsers en alvast geoefend kon worden qua timing. “Het opbouwen neemt maximaal twee uur in beslag, maar het werd ons niet makkelijk gemaakt. Tijdens de opbouw werd namelijk nog steeds geschaatst en dus moesten we tijdens de dweilpauzes snel de kabel over de baan leggen en ‘m vervolgens spannen”, vertelt Boks. Het systeem werkte direct naar behoren: “We merkten wel dat we meer vermogen nodig hadden om sneller te kunnen accelereren en dus hebben we iets sterkere accu’s moeten gebruiken dan normaal.”

NUTTIGE INFORMATIE

Op de avond van de training was er niet veel tijd, dus uitgebreid testen was er toen niet meer bij. Boks: “De eerste paar opnames waren we dan ook te vroeg of net te laat met het opnemen, wat resulteerde in een schaatser die net het beeld in- of uitreed. Na een aantal ronden konden we elkaars snelheid goed inschatten en wisten we wel wanneer we moesten vertrekken om op gelijke snelheid te zijn op het rechte stuk.” De uiteindelijke beelden werden geanalyseerd met speciale software. Daarmee werd bijvoorbeeld gekeken naar de hoek die de schaats heeft met het inzetten en afzetten van de schaats, ten opzichte van de ideale lijn. Dat levert nuttige informatie op voor Kjeld Nuis en Jac Orie.

VERVOLG

“Voor het verhaal zou het natuurlijk fantastisch zijn als Kjeld nu een gouden medaille gaat winnen op de Olympische Spelen”, lacht Boks. “En voor ons als CableShots zou het mooi zijn als we meerdere schaatsers of andere sporters in de toekomst op deze manier zouden mogen filmen. Misschien is er wel een sponsor van een schaatsteam die er wel oren naar heeft en het hele team op deze manier wil laten filmen en analyseren. We sluiten ook niet uit dat we in de toekomst tijdens een wedstrijd boven de baan zullen hangen. Het zou fantastische en unieke beelden opleveren tijdens een wedstrijd. Stiekem hopen we dat ooit te kunnen doen, de techniek is er in ieder geval klaar voor.” Boks benadrukt dat het systeem voor veel meer sporten ingezet kan worden. Niet alleen voor analyses, maar ook voor het maken van geweldige beelden voor het verslaan van wedstrijden. “Dat geeft een veel dynamischere kijk”, vertelt hij. “Zwemmen, veldrijden, hockey en motorcross zijn bij uitstek sporten die zich goed zouden lenen voor spectaculaire shots van boven. We hebben het systeem al ingezet voor o.a. Sensation, Concert at Sea en het WK Motorcross. Op dit moment wordt er in Nederland nog weinig gebruik gemaakt van cablecam systemen. Wij hopen natuurlijk dat daar snel verandering in komt, want het is zo allemaal wel heel erg statisch”, besluit hij lachend. Een fraai filmpje van de analyse is te zien op www.kjeldnuis.nl ■

BroadcastNow

direct live HD multicam streaming
live naar internet
live naar stage
live naar social media

Get connected Stay Connected

www.broadcastnow.nl

035 6231268 info@broadcastnow.nl

we kunnen het natuurlijk ook opnemen en direct uitleveren aan het publiek op memorystick

prolight+sound

12 t/m 15.3.2014

Energy for emotions

Grootste internationaal **trefpunt voor de branche** voor

- podiumtechniek
- systeemintegratie en AV-mediatechniek
- theatertechniek
- producties en broadcasting

Meer informatie vindt u op:

www.prolight-sound.com

info@messefrankfurt.nl

Tel. +31 (0) 70 262 90 71

 messe frankfurt

Muijs en Lesquillier nieuw bij Radio Veronica

Tegenover het vertrek van Bart van Leeuwen (zie hiernaast), staat bij Radio Veronica de komst van Martijn Muijs en Suzanne Lesquillier, die vanaf begin december het DJ-team versterken. Muijs heeft een eigen avondprogramma en is iedere maandag tot en met vrijdag tussen 21.00 en 24.00 uur te horen. Lesquillier is als side-kick toegevoegd aan het team van de ochtendshow Rick in de Morgen en hoor je dus elke werkdag tussen 06.00 en 09.00 uur naast dj Rick van Velthuysen en de rest van zijn crew. Martijn Muijs, die tot voor kort bij 538 zijn programma's maakte: "Er is niks zo legendarisch als de combinatie radio en Veronica, dus hoe lang denk je dat ik heb nagedacht toen ik werd gevraagd?! Precies een halve milliseconde! Ik heb er onwijs veel zin in om een energieke late avond show te maken, met alles dat ervoor zorgt dat je je bedtijd nog even uit wilt stellen!" Suzanne Lesquillier komt over van RTV Utrecht, waar ze werkte als presentator, nieuwslezer en redacteur: "Afgelopen zomer heb ik al een weekje mogen proefdraaien bij Rick in de Morgen en dat smaakte absoluut naar meer. Rick van Velthuysen en zijn team weten elke ochtend weer een geweldige sfeer neer te zetten, waarin humor een grote rol speelt. Ik vind het een eer en een enorme uitdaging om vanaf nu deel uit te mogen maken van de ochtendshow van Radio Veronica!" Niels Hoogland, Station Director Radio Veronica: "Vorige maand is het nieuwe Radio Veronica van start gegaan. De vele positieve reacties bewijzen dat de luisteraars van ons nieuwe, frisse geluid genieten. Met de komst van Martijn en Suzanne trekken we die lijn verder door. Ik ben ervan overtuigd dat het enthousiasme en de creativiteit van Martijn en Suzanne een aanwinst voor het nieuwe Radio Veronica zijn!"

Bart van Leeuwen weg bij Radio Veronica

Radio Veronica en dj Bart van Leeuwen hebben in goed overleg besloten om uit elkaar te gaan. De afgelopen tien jaar presenteerde Van Leeuwen elke werkdag tussen 9.00 en 12.00 uur het programma Goud van Oud, maar daar kwam op 4 november een einde aan. Radio Veronica lanceerde vanaf die datum een nieuwe koers en paste de programmering aan. In het toenmalig persbericht werd meegedeeld dat met Bart van Leeuwen werd gesproken over een nieuwe plek in die programmering, maar nu hebben beide partijen besloten om de samenwerking te beëindigen. Bart van Leeuwen: "Meer dan 40 jaar geleden begon voor mij het succesvolle en belangrijke hoofdstuk Radio Veronica. Dat hoofdstuk is nu definitief ten einde. Ik dank al mijn vrienden bij de Sky Radio Group en in het bijzonder bij Radio Veronica voor de samenwerking, collegialiteit en vriendschap in de afgelopen tien jaar. Het ga jullie goed! Maar mijn dank gaat bovenal naar alle luisteraars die steeds weer de moeite hebben genomen om tussen 9 en 12 's morgens te kiezen voor mijn programma." Niels Hoogland, Station Director Radio Veronica: "Met zijn unieke persoonlijkheid, herkenbare stemgeluid en staat van dienst is Bart van Leeuwen een radio-icoon, die door de jaren heen heel belangrijk is geweest voor Radio Veronica. Ik wil Bart namens alle medewerkers dan ook heel hartelijk bedanken voor de prettige samenwerking en zijn bijdrage aan het succes van Radio Veronica." Foto: Veronica

**BETER INZICHT
MEER CONTROLE**

inspHire
specialisten in verhuur software

inspHire verhuursoftware levert een krachtige en efficiënte oplossing om uw winst te maximaliseren en uw bedrijf naar een nieuwe hoogte te brengen.

Meer dan 1.000 bedrijven, in de hele verhuurbranche, werken en vertrouwen iedere dag op inspHire. Bel ons vandaag nog voor meer informatie.

Tel +31 (0)30 291 9860
Web www.inspHire.nl
Email hallo@inspHire.nl

NUAGE

Yamaha & Steinberg

Be different. Be better

Today there is better...

Nuage re-defines what is possible in audio post-production.

Uniting the elements of your workflow into a seamless experience, NUAGE combines dedicated Yamaha control and interface hardware with Steinberg's Nuendo 6 DAW software to create a purpose-built system that offers unprecedented productivity, flexibility and audio quality in a fully modular format that's easily configured to match the needs of your facility.

Cutting edge technology from two of the audio industry's biggest hitters, Nuage is the most complete, cost-efficient post production solution available.

The better alternative today: an industry standard tomorrow.

 YAMAHA

commercial audio

For more information please visit www.yamahacommercialaudio.com

Connect with experience

FM Radio verdwijnt binnen enkele jaren

In 2015 besluit de Nederlandse regering over het moment waarop FM radio wordt afgeschakeld ten faveure van digitale radio. Dat vertelde Tom Visser half november namens het ministerie van Economische Zaken op een bijeenkomst van Dutch Guild in Hilversum. In 2014 starten de publieke omroep en de commerciële radiozenders een grootschalige gezamenlijke campagne via radio en televisie om consumenten te bewegen om een digitale radio voor DAB+ aan te schaffen. Sinds 1 september zenden de landelijke commerciële radiostations en de Nederlandse Publieke Omroep reeds landelijk uit via het Digital Radio+ netwerk, en begin 2014 zal de publieke omroep in heel het land via DAB+ te ontvangen zijn. Tot die tijd bestaat het dekkingsgebied van de NPO uit de Randstad, Noord-Brabant en Gelderland. DAB+ is niet alleen minder storingsgevoelig dan FM radio, het biedt ook mogelijkheden voor aanvullende diensten zoals verkeersinformatie, radio tekst en de doorgifte van plaatjes. De Nederlandse overheid wil echter van de dure FM-zenders af. Sommige landen waaronder Duitsland en Noorwegen gaan er al binnen enkele jaren mee stoppen. De verwachting is dat over circa vijf jaar dertig tot vijftig procent van de Nederlanders een DAB+ radio heeft. Bij een penetratie van vijftig procent gaat het ministerie van EZ het afschakelmoment vaststellen. Vermoedelijk zal dat rond 2023 zijn, maar het zou best eens eerder kunnen worden. Een probleem is nog wel de lokale omroep. Die beschikt momenteel niet over middelen om over te stappen op digitale radio. "Daar moeten we een oplossing voor vinden", zei Visser. DAB kende een valse start. De eerste generatie DAB sloeg niet aan en de publieke omroepen ondersteunen de standaard sinds oktober niet meer. Met alle consequenties van dien: Een ontvanger van voor 2007 kan geen DAB+ ontvangen en moet worden ingewisseld. De overheid zal er volgens Visser bij de smartphonefabrikanten op aandringen om radiochips in hun toestellen te verwerken, ook al is het nu al mogelijk om (streaming) radio via 3G of LTE te ontvangen. Vooralsnog vergt DAB+ minder energie van een smartphone. Visser constateerde dat de echte innovatie rond DAB+ (zoals de combinatie met beeld) nog moet komen. "Maar ik begrijp heel goed dat men zich voorlopig alleen even op het geluidssignaal wil richten." Bron: Emerce.

RTV Noord kiest voor GML

Audisi GML heeft er een nieuwe klant bij. Het flexibele radio-automatiseringssysteem wordt de komende maanden uitgerold bij RTV Noord. GML is ontwikkeld door het Nederlandse softwarebedrijf Audisi en laat meerdere gebruikers gelijktijdig aan draaiboeken en content werken. Op elke gewenste manier vanaf elke gewenste plek. Alle informatie is overal en altijd up-to-date dankzij realtime updates en exports. "De verregaande integratie van het nieuwsroom-systeem en hardware, zoals het DHD-audioplatform, zorgt voor het automatiseren van veelgebruikte functies", zegt Jeroen Mennema, hoofd faciliteiten & ICT bij RTV Noord. "Zo besparen we tijd, neemt de kans op fouten af en is self-op werken veel efficiënter. Ander belangrijk punt is de toekomstvastheid van GML." RTV Noord neemt de komende maanden afscheid van Dalet. "Ten opzichte van Dalet heeft GML het grote voordeel dat we het op elke werkplek kunnen inzetten. We hebben geen aparte werkstations voor audiomontage", zegt Mennema. "Hierdoor kunnen operationele kosten aanzienlijk omlaag door efficiënter licentiegebruik. We kunnen meer gaan doen met minder." Van de overstap op GML zullen de Groningse luisteraars weinig merken, doordat de twee databases geruisloos synchroon lopen tot het moment dat alles is overgezet. GML maakt voor RTV Noord een andere werkwijze mogelijk, waarbij primair geproduceerd wordt voor internet, en informatie tussen radio en internet volledig geïntegreerd kan worden uitgewisseld. Daarnaast is bewust gekozen voor een Nederlands bedrijf. "Bart Lugtmeier, de ontwikkelaar van GML, levert kwaliteit en de dB mediagroep garandeert ook voor de toekomst de technische ondersteuning", zegt Mennema. "Daarbij biedt GML voor alle Dalet-functionaliteiten een volledig alternatief, waardoor overstappen geen belemmering vormt."

MUSIC SUPERVISORS

WONDERFUL WIZARDS OF MUSIC

Langzaam maar zeker begint het begrip 'Music Supervisor' voet aan de grond te krijgen in Nederland. En dat werd tijd. Waar in het verleden de regisseur, producent of de cameraman wel 'een leuk muzikje voor de scène' wist te vinden, beseft men nu steeds vaker dat het uitzoeken, clearen en de juiste versie bepalen van muziek een vak apart is.

■ The Guild of Music Supervisors' heeft als definitie voor een Music Supervisor: "a qualified professional who oversees all music related aspects of film, television, advertising, video games and other existing or emerging visual mediaplatforms as required." Een nogal brede omschrijving waar je makkelijk alles onder kunt laten vallen. In dit artikel probeer ik duidelijk te maken wat een Music Supervisor nou eigenlijk allemaal doet. En waarom dat werk zo belangrijk is. En dat ook jouw productie een Music Supervisor kan gebruiken.

HOREN

Het doel van elke audiovisuele productie is, of we het nu hebben over een productpresentatie, commercial, film of documentaire, om een verhaal te vertellen. Om dat te doen heeft de producent een aantal bouwstenen tot zijn beschikking. Het verhaal wordt niet alleen verteld door het beeld. Ook de dialoog tussen de acteurs, de voice-over en het gebruik van muziek helpen mee. De eerste twee bouwstenen krijgen traditioneel altijd de meeste aandacht. Logisch, als je bedenkt dat een mens 70% van de informatie die hij

ontvangt vergaart met zijn ogen. De mooie plaatjes en acteurs op het scherm brengen een groot deel van de boodschap over. De overige 30% worden vergaard met de andere zintuigen: voelen, proeven, ruiken en horen. Bij de huidige stand van techniek kunnen voelen, proeven en ruiken helaas nog niet gemakkelijk toegepast worden bij een videoproductie. Rest ons dus niets anders dan ons meer op het horen te concentreren. In de audiotrack kunnen we een aantal lagen onderscheiden. De stemmen van de acteurs, de set-noise (bijvoorbeeld flui-

tende vogels in de achtergrond), eventueel een later toegevoegde voice-over en muziek. Deze elementen kunnen allemaal tegelijk gebruikt worden of separaat, afhankelijk van de situatie. Hoe weet je welk van deze elementen je moet gebruiken? Heel simpel. Sommige dingen, de dialoog tussen acteurs bijvoorbeeld, kun je niet weglaten. Voor de additionele elementen stel je jezelf de vraag 'wat voegt het toe aan mijn verhaal?' Kun je daar het antwoord niet op geven? Dan weet je gelijk het antwoord: niet doen!

THE LIFE OF PI

Music Supervisors houden zich exclusief bezig met het muziekdeel van de audiotrack. Eerste vraag die ze zich altijd stellen is 'voegt het gebruik van muziek iets toe?'. Is dat niet het geval, dan zullen ze je adviseren om géén muziek te gebruiken. Mooi voorbeeld daarvan vind je in *The Life of Pi*. Het betreft hier de 'flying fish scene'. Een bijzonder indrukwekkende scène waarbij de producers graag muziek wilden hebben. Music Supervisor Danielle Diego was echter van mening dat, wat voor muziek er ook toegevoegd zou worden, het de scène eerder zou verzwakken dan versterken. De beelden, samen met de geluidseffecten, waren in zijn oren meer dan genoeg. In test screenings bleek dit ook het geval te

zijn, waarop men besloot om inderdaad geen muziek te gebruiken.

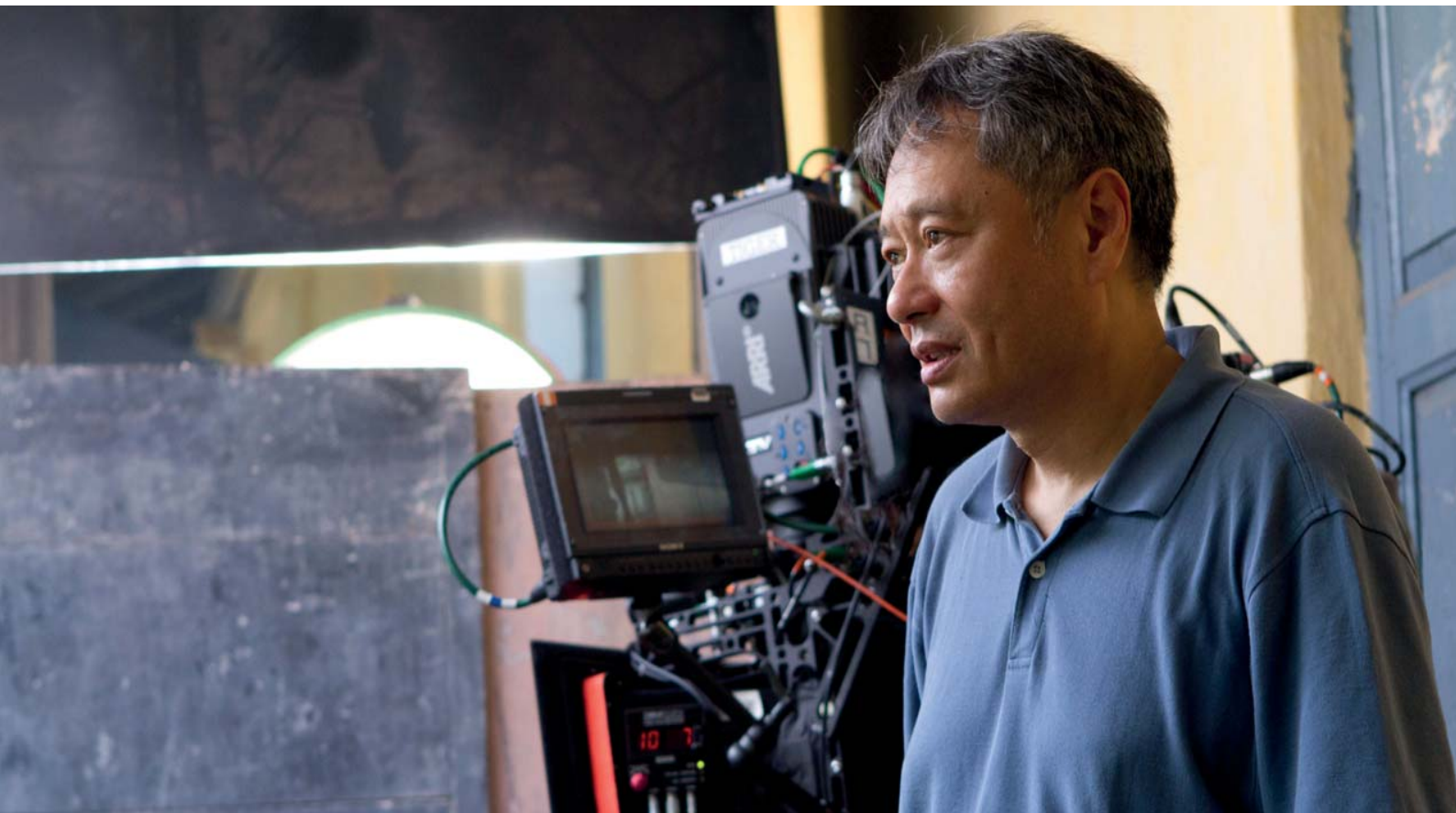
SIMPEL?

Op het dit jaar door Buma georganiseerde Buma Music In Motion hoorde ik een mooi verhaal van Gary Calamar, de Music Supervisor voor o.a. *House*, *Dexter* en *Six Feet Under*. Hij zat behoorlijk in zijn maag met een bepaalde scène en de muziek die hij daarvoor moest gebruiken. Het leek allemaal zo simpel. In de scène zag je iemand in zijn huiskamer lopen. Op de achtergrond stond de radio aan. Het was aan Gary om te bepalen welke muziek er zou klinken. Dat klinkt nogal eenvoudig, zou je denken. Je pakt een willekeurig bekend nummer en klaar. Gary dacht daar anders over. Aangezien de persoon in beeld niet één van de hoofdpersonen was, het karakter kwam uitsluitend in die ene aflevering voor, had Gary niet echt een duidelijk beeld van wat voor muziek die persoon thuis af zou spelen. Om zich in te leven heeft hij toen een aantal keren het totale script gelezen. Gary wilde dat de muziek, zelfs al klonk die in de achtergrond, zou passen bij het karakter. Hij is ervan overtuigd dat als hij een willekeurige track zou hebben gekozen, de kijkers intuïtief gevoeld zouden hebben dat de muziek niet klopte. 'I wanted the music to be

correct', zei hij, 'I'm sure that if I had come to his house this would have been the music that he listened to'. Muziek uitzoeken simpel? Niet als je wilt dat alles klopt!

CLEAREN

Naast de keuze van de muziek houden Music Supervisors zich ook bezig met het clearen van de door hen uitgezochte muziek. Clearen wil zeggen dat de juiste licentie voor het gebruik wordt geregeld. In het geval van commercieel hitrepertoire, zeg maar 'Top 40 muziek', is dat nog niet zo eenvoudig. Voor elk gebruik dient vooraf toestemming aangevraagd te worden bij de betreffende muzikuitgever en record company. Het is nooit zeker of deze toestemming überhaupt gegeven wordt. Ook staat vooraf niet vast welke vergoeding er gevraagd gaat worden. Het komt ook voor dat de muzikuitgever toestemming geeft voor het gebruik van het liedje, maar dat de record company je de opname van de desbetreffende artiest niet laat gebruiken. Dat is dan ook de reden waarom je vaak een coverversie van een bekende song in een film hoort. Die song wilde men zo graag hebben dat er een nieuwe versie van is opgenomen. Een goeie Music Supervisor zorgt er dan ook altijd voor dat hij een paar alternatieven heeft liggen voor elk voorstel. Voor het geval

**Meyer
 Sound**
 Thinking Sound

maak kennis met ons

AEM Project Team
 System Design & Realisatie
 Service & Support

Delta Star

Mobile Broadcast Systems

GIGAWAVE - SVP BM - ERICSSON - BMS - TANDBERG

Point to Point verbindingen

betrouwbaar en compact

studiokwaliteit

camerazenders

Low delay

HD - SD

Snel inzetbaar voor:

studio - op locatie - motor - auto - heli - boot enz.

Bel voor verkoop & verhuur

Delta Star Mobile Broadcast Systems

0315 - 32 82 97 www.delta-star.nl

broadcastrental.com

BR ADCAST
RENTAL

de HD RF Specialist!

- Kerkdienst inhuldiging Koning Willem-Alexander
- UEFA Europa League Finale
- Sinterklaas intocht Antwerpen
- European MTV Awards
- Champions League wedstrijden
- FOX Sports Eredivisie

Broadcast Rental B.V

T +31 35 888 68 25

F +31 35 888 68 26

E info@broadcastrental.com

BR ADCAST
 INNOVATORS

dat er geen toestemming wordt gegeven, of de vergoeding niet binnen het budget valt, of dat de opname niet gebruikt mag worden.

LIBRARY

Steeds vaker maakt men gebruik van library muziek. Daar zijn verschillende redenen voor. Naast het hierboven gemelde probleem dat commercieel hitrepertoire niet altijd gecleard kan worden, of niet binnen het budget valt, heeft library muziek nog een aantal voordelen. De tarieven zijn lager dan bij hitrepertoire, de opname en compositie worden in één keer geregeld en de muziek is vaak niet bekend. Dat laatste klinkt misschien vreemd, maar is het niet. De Music Supervisor doet er alles aan om de scene te versterken door het toevoegen van muziek. Het gebruiken van bekend hitrepertoire kan zorgen voor het tegenovergestelde. De muziek voegt niks toe, sterker nog: het neemt de gehele scène zelfs over. Dat is prima als je wilt dat het gevoel dat je kijkers krijgen bij het horen van de muziek leading moet zijn voor de hele scène. Het gebruik van Armin van Buuren's 'This Is What It Feels Like' zal de kijkers ongetwijfeld een euforisch gevoel opleveren.

De kans is echter groot dat ze direct denken aan hun vakantie op Ibiza, of Ron Jeremy in de videoclip, en je boodschap niet meer overkomt. Library muziek heeft dat effect niet of nauwelijks. Vanwege de anonimiteit werkt het per definitie ondersteunend. De kijker krijgt wel de lading van de muziek mee, maar houdt de ruimte in zijn hoofd om de boodschap ook nog op te nemen. Of mooier nog: de kijker krijgt de

ruimte om de boodschap op zijn eigen manier te interpreteren.

VOORBEELDEN

Gaynor Fawkes is Music Supervisor bij allmusic.nl. Zij adviseert klanten welke muziek het beste werkt onder een scene of complete productie. Geboren en getogen in Manchester heeft zij jarenlang voor Alfasound gewerkt. Dat bedrijf was gespecialiseerd in jingles voor BBC en ILR (Independent Local Radio) stations. Daar adviseerde ze de stations in het creëren van een 'on-air' identity. Inmiddels woont ze alweer 20 jaar in Nederland en zorgt ze voor het plaatsen van de juiste muziek in TV programma's, documentaires, speelfilms en commercials. "Het is voor mij moeilijk om nog echt te genieten van een Tv-serie of speelfilm", antwoordt ze op de vraag of ze voorbeelden kan geven van goed muziekgebruik. "Bij elke scène let ik meer op de muziek dan op iets anders. Ik leer nog elke dag van keuzes die andere Music Supervisors hebben gemaakt. Of van de muziek die specifiek voor een film is gecomponeerd. Thomas Newman heeft geweldige dingen gedaan in The Best Exotic Marigold Hotel. Zijn specifieke, tegen minimalistisch aanhangende, stijl waarbij India als belangrijke rode draad door de composities heen loopt. Briljant werkelijk!" Gaynor beluistert alle muziek die binnenkomt bij allmusic.nl, categoriseert deze en voegt informatie toe, zodat ze in staat is om muziek snel terug te vinden. "Eigenlijk ben ik beetje een savant", zegt ze lachend, "als ik eenmaal een muziekje heb gehoord dan blijft het in mijn hoofd zitten. Ik herken dan ook regelmatig het gebruik van onze

muziek in producties, kan je vertellen uit welke library het komt en waar je het kunt vinden op onze site."

LASTIG

Fawkes vertelt dat het soms lastig is om muziek uit te zoeken voor bepaalde reportages over oorlog, hongersnood of kindermisbruik. "De beelden zijn vaak al afschuwelijk. Natuurlijk zie ik het ruwe materiaal en komt godzijdank niet alles op televisie terecht. Maar de vraag blijft: ga je met de muziek die beelden nog versterken of wil je wat gas terugnemen? Wil je de kijker een mening opdringen of juist zelf een mening laten vormen? Dat is natuurlijk ook de beslissing van de producent. Je moet echt onder de huid van de producent kruipen. Muziek is zo bepalend voor een scene dat soms het beeld alleen genoeg is."

BETER EINDPRODUCT

Eenvoudig je lievelingsmuziek onder een video zetten blijkt niet altijd de beste werkwijze. Buiten de problemen die je kunt krijgen met het clearen van de muziek, krijg je vaak ook niet het beste resultaat. Hulp van een ervaren Music Supervisor kan uitkomst bieden. Buiten input van iemand die met een frisse blik naar je productie kijkt, krijg je er voor hetzelfde geld ook een blik kennis bij. Om Music Supervisors dus te omschrijven als een stelletje muziekfanaten doet ze tekort. Het zijn gedreven muziekprofessionals die je helpen om je boodschap beter over te brengen en je te behoeden voor (auteursrechtelijke) valkuilen. Uiteraard betaal je daar geld voor. Maar wel met een beter eindproduct als resultaat. ■

CLOUD TV

We konden er op wachten: na de bekende diensten van Amazon en Google gaat ook televisie 'in the cloud'. Televisie kijken via het internet dus, zonder tussenkomst van een TV-aanbieder, ook wel Over The Top (OTT) genoemd, gaat het de komende jaren helemaal maken. Tenminste, als we de Smart-TV fabrikanten mogen geloven.

 Lucas Vroemen, onafhankelijk mediaconsulent bij MediaManage bv (www.mediamanage.nl)

De interoperabiliteit van de verschillende Smart-TV fabrikanten (zie kader) is de laatste tijd enorm toegenomen. Zo wordt er via het DLNA protocol voor gezorgd dat content op verschillende multimedia apparatuur - zelfs van verschillende fabrikanten - kan worden gedeeld. Dat maakt het mogelijk om een in-home medianetwerk te bouwen met multimedia apparatuur van verschillende merken. DLNA staat voor

Digital Living Network Alliance en is in 2003 als non-profit organisatie opgericht door Sony, met als doel het opzetten van een uniforme uitwisselstructuur voor multimediale apparatuur. Momenteel zijn al 18.000 verschillende typen apparaten voorzien van DLNA. Deze uitwisselstructuur maakt gebruik van Universal Plug and Play (UPnP) voor media management en controle van apparatuur. Fabrikanten die er gebruik van

maken zijn ondermeer Microsoft, Sony, Samsung, LG, Philips, Panasonic en Nokia. De enige prominente speler in de markt die er niet aan meedoet is Apple. Dit merk heeft een eigen protocol, genaamd DAAP: Digital Audio Access Protocol.

MULTIROOM VIEWING

Het kijkgedrag van het TV-publiek verandert snel. Keek het hele gezin ooit op zaterdag samen in de woonkamer naar één programma, nu kent het huishouden meerdere schermen. In veel gezinnen is het de normaalste zaak dat iedereen een programma bekijkt op een eigen scherm. Of dat een programma op meerdere schermen gevolgd wordt: de eerste helft van de WK-wedstrijd Spanje-Nederland op de grote TV in de woonkamer met vrienden, de tweede helft op het kleinere scherm in de keuken boven de frituurpan. Dat heet MultiRoom Viewing. Met behulp van de Smart TV technologie als Miracast™, kunnen programma's op verschillende schermen bekeken worden door eenvoudig van scherm te wisselen. Ook kan men overschakelen naar een tablet en daar de rest van het programma bekijken.

Smart TV's zijn ideaal omdat er geen settopboxen en de daarmee gepaard gaande extra afstandsbedieningen meer nodig zijn, hetgeen de bediening aanmerkelijk makkelijker maakt. Het lost bovendien het probleem van meerdere televisietoestellen in huis op. Vroeger konden meerdere toestellen aangesloten worden op de analoge kabel met één abonnement. Het was geen probleem om een extra toestel in de woonkamer, kinderkamer en slaapkamer aan te sluiten. Met de komst van smartcards is dat een stuk ingewikkelder, alhoewel de meeste kabelaars een tweede en soms derde aansluiting al gratis of goedkoper aanbieden. De tablet is overigens al veelal een mooi alternatief voor het tweede toestel, omdat de meeste TV-aanbieders ook streams naar iPad en Android aanbieden en het apparaat ideaal is om in bed naar televisieprogramma's te kijken op een lagere bandbreedte. Met IPTV wordt er extra druk op de bandbreedte gelegd als er meerdere zenders naar een aansluiting moet worden gerouteerd. De overgebleven bandbreedte voor internet kan dan wel kleiner worden. Een HD TV-sigitaal neemt ongeveer 8 tot 12 Mbps aan bandbreedte, terwijl met een stream van 700 Kbps al een mooi plaatje voor een tablet kan worden gemaakt.

SERVICE PROVIDERS

De technologie en de kijker omarmen de veranderingen in het televisielandschap wel. Moeilijker te nemen hordes zijn de contentrechten en de bestaande businessmodellen bij de verschillende partijen in de productieketen. In die productieketen zitten grofweg de volgende partijen: de content producers (de makers van programma's), de televisiestations (RTL, SBS en NPO) en de service providers, de kabelaars als KPN, Ziggo en UPC. Als Smart TV gemeengoed wordt en rechten geregeld kunnen worden voor het bekijken van content via deze hybride televisie, komen oude businessmodellen op de kop te staan. Momenteel ligt er namelijk een koppeling tussen het aanbieden

UITGEBREID

Een Smart TV is een hybride televisie, een TV waarmee je zowel via het internet (streaming) als via de traditionele kabel televisiebeelden kunt kijken. TP Vision, een nieuwe joint venture van het Chinese TPV technology en het Nederlandse Philips, breidt de Cloud-TV diensten van de Philips Smart TV's steeds verder uit. Het bedrijf kondigde afgelopen september al aan dat het honderden televisiekanalen via het internet zou toevoegen aan het OTT pakket en onlangs meldde het bedrijf dat het aanbod wordt uitgebreid met onder andere Spotify. Verder wil het via de dienst 'Cloud Explorer' toegang tot Dropbox bieden. Kijkers kunnen via de televisie eigen foto's en video's bekijken die ze in Dropbox hebben opgeslagen. Behalve honderden lokale en internationale zogenaamde Free-To-Air televisie kanalen, waaronder veel themazenders, worden er ook betaalzenders aangeboden.

van de infrastructuur (de fysieke kabel in de grond) en de diensten, het TV kijken, bellen en internettoegang. Als die koppeling niet meer bestaat en de 'dienst' van de huidige aanbieders als KPN, Ziggo en UPC enkel nog het transporteren van data naar de klant is, vervalt een groot deel van de business. Daarbij komt ook nog dat de overheid oproept tot het openstellen van de infrastructuur in de grond. Dan kan iedereen diensten leveren over die infrastructuur, ook OTT diensten dus. Een belangrijke inkomstenbron voor de huidige providers vervalt dan of moet gecompenseerd worden door hogere tarieven voor datatransport.

CONTENT PRODUCERS

Als de koppeling tussen dienst en infrastructuur vervalt, kunnen content producers natuurlijk ook direct aan de consumenten gaan leveren via OTT. Zij kunnen portals gaan bouwen op Smart TV's met verschillende businessmodellen, zoals sneak previews tegen (extra) betaling, terugkijken van alle programma's, alerts bij nieuwe releases, doelgroepkanalen en noem maar op. Maar ook kunnen ze gelieerde merken een plek geven rondom hun programma's en daar extra inkomsten uit genereren, iets dat ze nu enkel doen doormiddel van in-program advertising, maar dat meestal voorbehouden is aan de televisiestations in de vorm van advertenties rondom de programma's.

TELEVISIESTATIONS

De rol van de omroepen zal dan ook veranderen. De omroep die veel eigen programma's maakt, en daarmee eigenaar is van de contentrechten, zal het sterkst uit de strijd komen. Nieuwe businessmodellen zullen ontstaan om het sterke merk dat de stations hebben opgebouwd te consolideren. Daarom investeert RTL veel in eigen programma's maar boort het ook nieuwe inkomstenstromen aan met RTL Ventures. Merken als SIZZ (mobiele provider samen met Vodafone), Pepper (datingsite), Couverts (restaurant reserveringssysteem) en Squila (leuk leren) worden door RTL in de markt gezet en via de massamedia uitvoerig gepromoot. De ouderwetse omroep met een breed portfolio kan het zo het beste redden in de nieuwe televisiewereld. Want met alleen nieuws en een eigen showprogramma red je het anno 2014 niet meer. ■

Oscar Dekker

RTV NOORD-HOLLAND EN AT5

'HOGE AMBITIES'

Bij RTV Noord-Holland en AT5 staan op technisch gebied nogal wat veranderingen op de rol. Zo gaan binnen een jaar drie nieuwe radiostudio's opgeleverd worden en sinds 1 december draait Radio NH op nieuwe Orban 8600 FM units. "Er gaat nogal wat gebeuren", vertelt René van de Kolk, Manager Techniek en Faciliteiten bij RTV-NH / AT5.

René van de Kolk maakte afgelopen september de overstap van BNR Nieuwsradio naar RTV Noord-Holland/AT5, waar hij nu Manager Techniek en Faciliteiten is en waar op technisch gebied een heleboel te gebeuren staat. "We willen in het regionale omroepeland enorme stappen gaan zetten", zegt hij daarover. "Het is een omgeving die erg in beweging is en flink onder druk staat en daarom zul je moeten blijven ontwikkelen. 'Online first' is nu de gedachte bij RTV N-H en 2014 wordt wat dat betreft een heel belangrijk jaar."

SELSUPPORT

Zoals gezegd gaan bij RTV Noord-Holland in één jaar tijd drie hagelnieuwe radiostudio's opgeleverd worden. "Allemaal volgens de meest moderne inzichten", vertelt Van de Kolk. "Sinds begin december draait Radio N-H al op nieuwe Orban 8600 FM units. De hardware is geleverd door Broadcast

Partners en de installatie is vlekkeloos verlopen." Het inregelen en voorbereiden bij RTV N-H gebeurde door Orban expert Oscar Dekker, tevens technicus bij RTV N-H. Van de Kolk: "We hebben een prachtige eigen sound, die hoort bij één van de modernste regionale zenders van Nederland. In november waren we bijvoorbeeld marktleider met een marktaandeel van 12.1%. De ingebruikname van de nieuwe Orban's vormt eigenlijk een eerste stap naar een moderne productiewerkwijze, waarbij uiteindelijk alle programma's selfsupport geschoven gaan worden."

MODERNER PRODUCEREN

Met de komst van de drie nieuwe studio's, zal het nodige gaan veranderen bij RTV N-H. "Technici zullen bijvoorbeeld anders ingezet gaan worden", legt René van de Kolk uit. "Het gaat straks meer op specialisme: op locatie bij radio en televisie, bij live muziek

en uiteraard ondersteunend aan het live radioproces. Omdat we tot 23.00 's avonds doorgaan met live programma's, is daar ook self-op gewent." Volgens Van de Kolk zijn de ambities hoog: "En dat vraagt om investeren in de toekomst en daardoor meer dingen mogelijk maken. Integratie met online is onderdeel van de stappen die gezet worden richting een modernere manier van produceren. Hetzelfde geldt voor de bijbehorende upgrade van het leading newsroomsysteem. In de eerste nieuwe radiostudio komt een DHD 52SX. De huidige on air sound valt binnen de oude Stokkemasker norm. Bij de installatie van de Orbans zijn we ondersteund door VWS Telecom, dat is tegenwoordig de technisch ondersteunende afdeling die namens KPN Broadcast service verleent op dit gebied. Overigens zijn de reacties van luisteraars en collega's gelukkig erg goed." ■

CUE 2014

Vakbeurs voor event-, installatie-
en entertainmenttechnologie

13 t/m 15 januari 2014
Ahoy Rotterdam

**Het startsein voor
elk podiumevent!**

Kom voor een compleet overzicht van technische faciliteiten op het gebied van events, installaties en entertainment naar CUE2014. Oriënteer u op het aanbod van licht-, beeld- en geluidstechniek, ontwerp, decor, inrichting, hijs- en heftechniek en wissel kennis en ervaringen uit met andere technici werkzaam bij binnen- en buitenpodia. CUE is uw startsein voor elk podiumevent! Ga naar www.cue.nl voor een overzicht van exposanten en het lezingenprogramma, verzorgd door de VPT.

**Registreer voor
een gratis bezoek!**
www.cue.nl/registratie

Gebruik de volgende uitnodigingscode: 514100

twitter

@CUE2014

Linked

Download nu de CUE2014 app.

Partners:

WWW.CUE.NL

Schouwburg Amstelveen heropend

De Grote Zaal van de Schouwburg Amstelveen is heropend na een flinke verbouwing van het toneelhuis. Directeur Dominique Deutz is verheugd: "Door de verbouwing zijn we een van de twee 'kerntheaters' in Noord-Holland geworden voor het Nationale Toneel, een van de belangrijkste gezelschappen van het land. Een hele eer." Met de verbouwing van de oude toneeltoren werden twee belangrijke doelstellingen gerealiseerd. Allereerst is het groter geworden, zodat alle producties weer geprogrammeerd kunnen worden. De toneeltoren had een hijshoogte van slechts 14 meter, waardoor grote decorstukken niet uit het zicht van het publiek gehesen konden worden. De nieuwe toneeltoren, met een hijshoogte van 20 meter, is nu wel voldoende hoog. Ook is het toneeloppervlak vergroot van 9 naar 12 meter diepte. Daarnaast was de veiligheid een belangrijk uitgangspunt voor de verbouwing. Met de vervanging en verbouwing van de trekkenwand met 51 in plaats van 42 trekken, een hefgewicht per trek van 500 kilo in plaats van 300 kilo, een dubbel remsysteem op elke motor, drie nieuwe dimmerkasten en een arbo-goedgekeurde personen- en goederenlift in het toneelhuis, heeft Schouwburg Amstelveen een van de veiligste 'toneelhuizen' van het land gekregen. Bron: Amstelveenweb.com

The Urbanian Pavilion, lichtontwerp Reinier Tweebeeke

Lichtontwerper Reinier Tweebeeke overleden

Lichtontwerper Reinier Tweebeeke is op 8 december op 61-jarige leeftijd overleden. Dat heeft zijn familie bekendgemaakt. Tweebeeke heeft ruim 30 jaar voor bekende theatergezelschappen gewerkt en maakte lichtontwerpen en decors voor talrijke musicals, toneel-, dans- en operavoorstellingen. Ook was hij betrokken bij producties van Hauser Orkater en De Mexicaanse Hond, het theatergezelschap van Alex van Warmerdam. Daarnaast was Tweebeeke werkzaam in België, Duitsland, Noorwegen, Frankrijk en de Verenigde Staten. Daar ontwierp hij in 1990 het licht voor de musical *Cyrano* op Broadway. Hij was daarmee de eerste Nederlandse lichtontwerper die op Broadway werkte. In 1996 begon Tweebeeke DLA, een bureau voor lichtontwerpers. Hiermee heeft hij verscheidende jonge licht- en decorontwerpers de kans gegeven zich te ontplooiën. In 2004 werd DLA opgenomen in Rapenburgplaza, bureau voor lichtontwerp en mediasturing. Vanuit deze bureaus werkte Tweebeeke behalve aan theatrale opdrachten ook aan museale lichtontwerpen. Bekendste voorbeeld daarvan is misschien wel The Urbanian Pavilion op de Worldexpo in Shanghai in 2010.

Genomineerden Theater van het Jaar bekend

Theater Amphion (Doetinchem), het Parktheater (Eindhoven), De Goudse Schouwburg (Gouda), de Haarlemse Schouwburg (Haarlem), de Rijswijkse Schouwburg (Rijswijk), het Zaantheater (Zaandam) en Odeon De Spiegel (Zwolle) zijn genomineerd voor Theater van het Jaar 2013. Dat maakte de Vereniging Vrije Theaterproducenten vandaag bekend. Op 27 januari 2014 wordt de winnaar van de Theaterprijs bekend gemaakt tijdens de jaarlijkse VVTP-beurs in het Beatrixtheater te Utrecht. Amphion was vorig jaar de winnaar. Dit jaar kennen we 7 genomineerden omdat ze allen in de behaalde (test) resultaten erg dicht bij elkaar liggen. Het theater dat volgens de leden van de VVTP in 2013 het beste scoort op de criteria, krijgt de prijs overhandigd. Daarbij staat liefde en passie voor het theater in combinatie met een hoge mate van professionaliteit centraal. Alle afzonderlijke VVTP leden zijn hiervoor te rade gegaan bij hun acteurs, technici, productieleders en kantoormedewerkers. Alle theaters werden beoordeeld op het functioneren van de afdeling publiciteit, financiën en techniek maar ook op meer subjectieve criteria als gastvrijheid en betrokkenheid bij de bespelers en het theatervak. De VVTP-leden gingen in op de functionaliteit en uitstraling van bijvoorbeeld de website van het theater en het gebouw, de kwaliteit van de gastenontvangst, klantvriendelijkheid, de processen met betrekking tot de financiën, etc. "Naast alle bestaande criteria hebben we dit jaar extra gelet op het ondernemerschap van de theaters", laat VVTP voorzitter Erwin van Lambaart weten. "Het is een hele kunst om in deze financieel lastige tijden je inkomsten en uitgaven in balans te houden en tegelijkertijd zowel publiek als artiest het hoogste serviceniveau te bieden. Met deze prijs geven wij blijk van waardering aan de medewerkers van de theaters die er voor zorgen dat het publiek kan blijven genieten van voorstellingen in de ideale theateromgeving." De winnaar van de VVTP Theater Van Het Jaar Prijs 2013 zal een speciaal vervaardigde theaterstoel, ontworpen door Carla Janssen Höfelt, in ontvangst nemen en voor de duur van één jaar in het bezit mogen houden. Daarna gaat de theaterstoel naar de volgende winnaar. De felbegeerde stoel staat nu nog in Schouwburg Amphion in Doetinchem. Bron: VVTP.nl

HET NIEUWE ENERGIEHUIS IN DORDRECHT

BRUISEND HUIS VOOR PODIUMKUNSTEN

Vlak voor de zomer werd het Energiehuis in Dordrecht officieel in gebruik genomen. Het dateert uit 1905 en was voorheen het Gemeentelijk Energie Bedrijf. Voor 33 miljoen is, door Architectenbureau Jonkman Klinkhamer, dit pand getransformeerd tot een 'huis voor de podiumkunsten'.

Het Energiehuis functioneert sinds 2013 als podium, productiehuis, repetitieruimte, educatie- en ontmoetingsplek voor amateurs en professionals, en hoopt zich in een hoog tempo te ontwikkelen tot een culturele en recreatieve regionale trekpleister van formaat.

VERBOUWING

Het gebouw waar laatstelijk nog Eneco in zat, is helemaal gestript. Alleen het casco is blijven staan waarbij oude elementen zoals staalconstructies en oude muren volledig intact zijn gelaten om zo het historisch karakter van het 'huis' niet verloren te laten gaan. Binnenin het gebouw zijn de ketels verwijderd en zijn de zes voormalige energiehallen veranderd in concert-, theater- en popzalen. De belangrijkste ingreep van Jonkman Klinkhamer is de verkeerszone met glazen dak dat over de volle lengte van het Energiehuis loopt. Daarnaast zijn er twee entrees gerealiseerd. Bij de entree aan de Energiehuisplein-zijde is één grote muziekzaal, één kleine muziekzaal en grote theaterzaal ingericht voor optredens en evenementen. In dit bouwdeel bevinden

zich de diverse ruimtes van Bibelot (Main Stage; 800 plaatsen, Power Stage; 300 plaatsen en Poplounge) en Kunstmin (Machine 3, 300 zitplaatsen). Bij de entree aan de Biesboschstraat zijde bevinden zich Ketel 1 (150 zitplaatsen) en Grand Café Khotinsky. In het middelste gedeelte van het pand bevinden zich Ketel 2 (200 zitplaatsen), diverse leslokalen, oefenruimtes en studio's. ToBe is de hoofdbespeler van deze bouwdelen. De nieuwe zalen zijn direct onder de dakspanten geplaatst om het publiek indringend de schoonheid te laten ervaren van bijna een eeuw ingenieurskunst.

Stichting Energiehuis faciliteert de partners Kunstmin, Bibelot, ToBe (inclusief de Popcentrale en Muziekstroom) en Muziektheater Hollands Diep. Voor ToBe en Bibelot is het Energiehuis de hoofdlocatie, Kunstmin zal eind 2014 ook zijn gerenoveerde schouwburg weer gaan bespelen. Stichting Energiehuis faciliteert o.a. de schoonmaak, onderhoud, zaalverhuur, kassa- en planningsysteem. "Door dit samenwerkingsverband ontstaat meer kwaliteit en meer ruimte voor maatschappelijk en cultureel ondernemerschap", vertelt Evert Heger, hoofd podiumtechniek en gebouwbeheer van het Energiehuis. "Ook

Foto: Tim Leguijt

2 AV STUMPFLE FINALISTEN VOOR DE **EMEA INAVATION AWARDS 2014**

Desertscreen: Compact nieuw mobiel projectiescherm met stevige beamerdraagarm voor projecties in onderwijssituaties

Curved screen: Mobiel projectiescherm voor multi-displayprojecties in panoramaformaat. Volledig 'custom made' naar wens van de gebruiker. Meerder formaten mogelijk; Gebaseerd op het zwaar uitgevoerde en sterke Stumpfl 64 frame. Opvouwbaar en makkelijk transporteerbaar.

Voor meer informatie over deze innovatieve en opvallende projectieschermen neemt u vrijblijvend contact op met de distributeur voor de BeNeLux:

AV Stumpfl Nederland
Nieuwe Schaft 3a,
3991 AS HOUTEN

T. +31 (0)30 - 6361481
E. info@avstumpfl.nl
I. www.avstumpfl.nl

De firma Theatex bestaat al ruim 50 jaar en is gestart met de inrichting van schouwburgen, culturele centra, dorpshuizen, scholen etc. Tevens ging Theatex zich richten op het leveren van nieuwe theaterstoffen voor decor o.a. breedweefsels.

Theatex heeft zich verder sterk ontwikkeld in de theaterwereld door steeds weer nieuwe en hoogwaardige produkten in het assortiment op te nemen. Door onze grote kennis en ervaring met architecten, film- en tv-producenten, ontwerpers en kunstenaars kunnen wij altijd het beeld realiseren dat voor ogen staat.

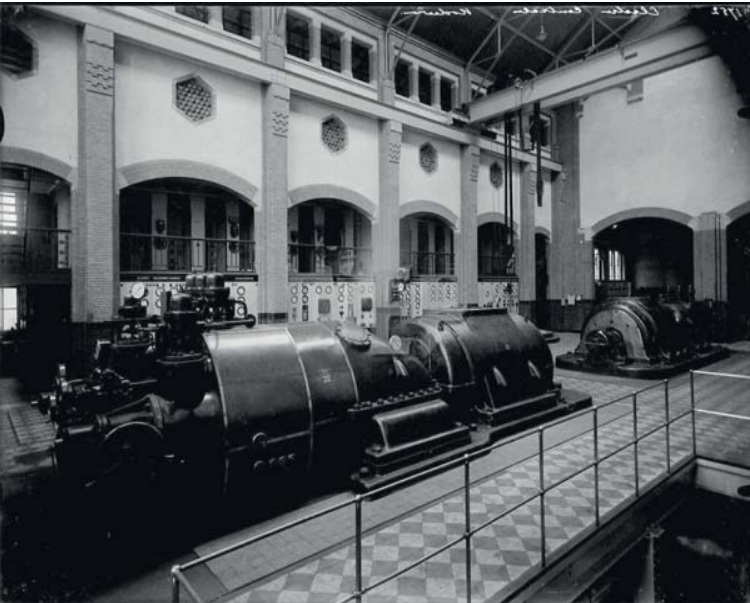
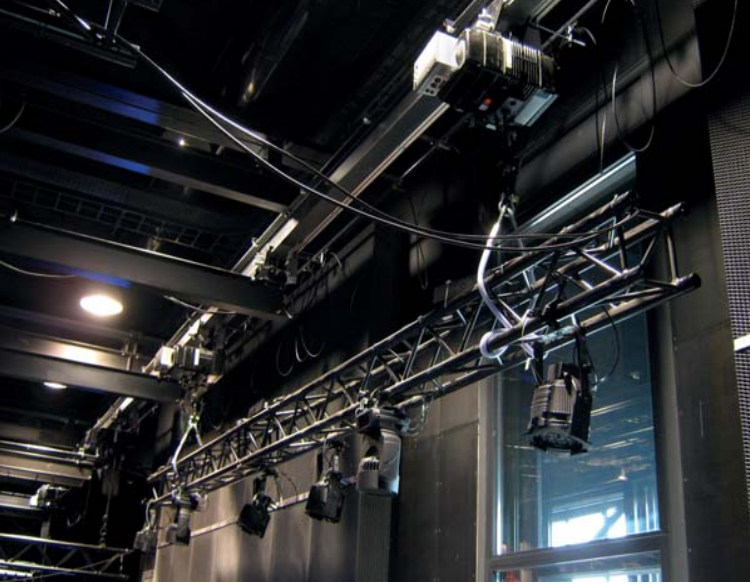
theatex
holland

Vlamwerende toneelgordijnen - Akoestische gordijnen - Linnen en PVC tape
Verduisteringsstof - Horizontdoeken - Grondkleden - Decorstoffen - Dansvinyl
Electrische railgarnituren - Projectieschermen - Vlamvrije plastics
Railgarnituren - Glasweefsels - Praktikabels - Kaasdoek en Gazen

Theatex textiel en theater-inrichting

Voorbancken 5 | 3645 GV Vinkeveen | Nederland
T 0297-263087 | F 0297-264088 | E info@theatex.nl

www.theatex.nl

op het gebied van programmering en marketing wordt intensief overlegd en ontstaan gezamenlijke nieuwe initiatieven, hierdoor maakt ook het publiek makkelijker kennis met de diverse activiteiten die het Energiehuis te bieden heeft.”

TECHNIEK

Evert Heger (hoofd techniek Energiehuis), Pieter Kop (hoofd-techniek Bibelot) en Henk Veenker (hoofd techniek Kunstmin) zijn vanaf het begin betrokken geweest bij de invulling van de techniek van de zalen. “Het programma van eisen hebben we in samenspraak met PB Theatertechniek opgesteld”, licht Evert toe. “Daarbij hebben we ook de gebruikers intensief betrokken. Niet altijd waren we het met elkaar eens en we zijn soms dan ook de confrontatie aangegaan met de theateradviseur. Uiteindelijk is daar een bestek uitgerold waar wij gezamenlijk achter konden staan waarin de eisen zijn geformuleerd. Dit is vervolgens aanbesteed en gegund aan een aantal leveranciers. Voor het licht kwam Controllux uit de bus, WG Theatertechniek voor het geluid, COS voor de tribunes, DTS² voor de hijsinstallatie en Ron de Groot voor de stoffering.”

LICHT

In de bestekfase is lang gesproken over LED-spots. Wat kan er wel en niet met LED? “Er komt ongetwijfeld een moment dat LED de conventionele spots geheel vervangt, nu was er nog twijfel over dimbaarheid en kleurtemperatuur. Vandaar dat we voor Bibelot boven het podium halogeen en boven de dansvloer LED hebben toegepast. Ook bij de muziek- en theaterzalen is er een combinatie gekozen van conventionele spots (ADB) en LED (Robin 300LEDWash, Robe LEDForce 18 RGBW en Briteq probeamer RGBW).

GELUID

De geluidsinstallatie in de diverse zalen is gerealiseerd door WG Theatertechniek. “Ook daar hebben we lang gesproken over het programma van eisen”, vertelt Pieter Kop. “Er lag een uitgesproken wens om af te wijken van wat WG normaal levert. Als Bibelot hebben we de ambitie om als regionaal podium door te blijven groeien. Hierdoor kunnen we ook grotere bands aantrekken die ons voorheen in de Bonifatius kerk, links lieten liggen. We hebben niet geheel onze eigen smaak laten prevaleren, maar meer wat er in de markt gevraagd wordt. Zo is voor de Mainstage gekozen voor het geluidssysteem van L-acoustics en voor de overige zalen D&B Audiotechniek.” Bijzonder aan het geluidssysteem in de Mainstage is dat het systeem gesplitst is in verschillende segmenten. “Dit heeft alles te maken met de opbouw van de zaal, met een benedenzaal en zijbalkons tot vlak voor het podium. Zo hangen er aparte speakers voor de benedenzaal, de zijbalkons en het achterste deel van het balkon. Deze zijn dusdanig op elkaar afgestemd dat het publiek het geluid overal even hard hoort. Voor de instellingen van het geluidssysteem gebruiken we Soundweb, waar de gasttechnicus toegang tot heeft.” Pieter Kop is met de systeembeheerder van L-acoustics dagen bezig geweest om het geluidssysteem in te regelen. Hij vult aan: “Technici kunnen hier zowel met analoge als digitale mengtafels werken. Zelf beschikken we over 5 mengtafels: 3 stuks Midas Pro 2 (digitaal), één Midas H2000 (analoog) en één Soundcraft MH3 (analoog).

TONEELTECHNISCHE INSTALLATIE

Bijzonder noemt Evert Heger de toneeltechnische installaties voor de vier zalen. Binnen dit project is door

U VINDT ONS OP
STANDNUMMER 220

RON DE GROOT

THEATERTEXTIEL / TONEELINRICHTING

sinds 1975

www.theatertextiel.com

Aukes

THEATER
TECHNIEK
VERKOOP

Verkoop & Verhuur

Bezoek ons
op Cue 2014,
stand 400

Spotlight ProfiLED
250W RGBW DMX

Spotlight FresnelLED
250W TW DMX

PROLYTE PRODUCTS

SPOTLIGHT
professional lighting for the performing arts

SMOKE FACTORY

FOG GENERATORS — NEBELMASCHINEN

rainbow
COLOUR CHANGERS

+SWISSON

carhartt

CLAY PAKY

Veemarkt 44a | 1019 DD Amsterdam | 020-4624992 | sales@aukes.nl | www.aukes.nl

LICHTINSTALLATIE

Ketel 1 en Ketel 2

10 stuks ADB DS105 Zoom-profiel schijnwerpers

12 stuks ADB C103 Plano Convex schijnwerpers

2 stuks TSB slide barren met DTS Par schijnwerpers

24 stuks G.E. CP62/1000W/240V/par64 lamp

10 stuks Robe Robin 300LEDWash schijnwerpers

10 stuks Robe LEDForce 18 RGBW schijnwerpers

20 stuks Briteq probeamer RGBW schijnwerpers

MACHINE 3

1 ADB Vaste Dimmer Eurodim Twin Tech Zaal M3

2 stuks Vrijrijdbare dimmer racks.

1 Grand MA2 Light computer

1 Afstandsbediening. iPad met software voor MA2

1 DMX Componenten Machinezaal M3

12 stuks ADB DS205 Zoom-profiel schijnwerpers

16 stuks ADB DS105 Zoom-profiel schijnwerpers

12 stuks ADB C203 Plano Convex schijnwerpers

12 stuks ADB C103 Plano Convex schijnwerpers

8 stuks ADB F101 Fresnel schijnwerpers

10 stuks DTS Par schijnwerpers

20 stuks G.E. CP62/1000W/240V/par64 lamp

12 stuks Robe Robin 300LEDWash schijnwerpers

10 stuks ADB WARP Zoom-profiel schijnwerpers

8 stuks ADB F101 Fresnel schijnwerpers

6 stuks ADB ACP 1004C cyclorama schijnwerpers

20 stuks DTS Par schijnwerpers

6 stuks TSB slidebarren

1 set S36R en H40V Prolyte Truss + Couplers & Spigots theaterzaal M3

bekabeling. Multi en CEE verleng.

1 Set Gobo's

1 Filters op maat

1 Filter opslag

DTS² een aantal aparte oplossingen geleverd, waaronder zeventig verplaatsbare takels met een Varicon besturing met regelbare snelheid voor Machine 3. Deze individuele takels kunnen ook geprogrammeerd worden als groepen met in totaal zes merken. Hiervoor heeft DTS² een aangepaste software versie van de Varicon geleverd. Deze takels zijn per baan ook verplaatsbaar over de zaal. De zaal is hierdoor aan beide zijden bespeelbaar. Deze oplossing is in feite ontstaan vanuit een soort bezuinigingsronde. Er was eigenlijk geopteerd voor een trekkenwand met trekken over de hele zaal, maar dat pakte zo duur uit dat er voor deze oplossing is gekozen, die in de praktijk redelijk goed werkt. "Het enige punt is dat je met deze hijsinstallatie geen changements mag doen tijdens de voorstelling", aldus Evert. Daarnaast is er voor het werken op hoogte voor Ketel 2, de kleine theaterzaal met 200 plaatsen, een tension grid aangebracht. Deze staalkabels zijn onderling in elkaar geweven en vormen zo een net waarover gelopen kan worden. Het grid is dus een alternatief voor bijvoorbeeld bruggen. Hierboven worden spots opgehangen, die door het net de vloer aanlichten. Kettingen van takels kunnen ook door de mazen zakken. Anders dan een brug kan het tension grid als één geheel boven de hele toneelvloer of zaal aangebracht worden. Op grote hoogte ontstaat zo een open werkruimte waar je continu toegang toe hebt. Het gebruik van hoogwerkers is daardoor bijvoorbeeld niet altijd meer nodig. Op het grid is een creatieve oplossing gevonden om de spots te verplaatsen. Op de liggers waar de staalkabels aan zijn bevestigd, zijn rails aange-

bracht. In die rails staan de rekken met spots, zodat ze overal naar toe kunnen schuiven.

TRIBUNE

Ook bijzonder is de tribune in Machine 3. Het PvE eiste dat verschillende opstellingen mogelijk moesten zijn. Hiervoor is door COS een concept ontwikkeld dat opstellingen mogelijk maakt met zowel vijf als met tien rijen stoelen. Het werkt als volgt: de tribune bestaat uit zes verplaatsbare blokken van elk vijf rijen. Deze blokken zijn, na hydraulisch uitklappen van de wielen, eenvoudig handmatig te verplaatsen door de zaal. De grootste innovatie zit hem erin dat bij de helft van de tribuneblokken de rijen ook omhoog kunnen. In de hoge stand zet je ze niet naast, maar achter het blok met lage rijen en heb je een tribune met tien rijen. Zo is elke denkbare opstelling te realiseren. "Bij de dansvoorstelling Rocco van Emio Greco stond de tribune om de dansvloer heen." Pieter afsluitend: "Alle bovengenoemde oplossingen bieden maximale flexibiliteit. De infrastructuur is hier zo ingericht dat iedere gebruiker zijn mengtafel of lichttafel overal kan inprikken. Verder zijn alle zalen voorzien van daglicht, dit maakt het werken nog aangenamer. Stichting Energiehuis heeft geen eigen technici in dienst, hierdoor is een goede samenwerking met de gebruikers essentieel. Onze inspanningen die we gedaan hebben om de techniek op orde te krijgen, betaalt zich nu terug." ■

CUE2014:

STARTSEIN VOOR ELK PODIUM EVENEMENT

Van 13 tot en met 15 januari 2014 vindt CUE2014 plaats in Ahoy Rotterdam. De tweejaarlijkse vakbeurs voor event-, installatie- en entertainmenttechnologie biedt een totaaloverzicht van technische faciliteiten voor elk podiumevent, inclusief een uitgebreid lezingenprogramma.

Circa 100 fabrikanten, leveranciers en verhuurders van technische faciliteiten op het gebied van events, installaties en entertainment presenteren zich deze editie op CUE2014. Denk hierbij aan beeldapparatuur, licht- en geluidstechniek, (tijdelijke) podia, meubilair, decor en hijs- en heftechniek. Bewezen technologie en vernieuwende multimediale toepassingen gaan hierbij hand in hand. Een bezoek aan CUE2014 is interessant voor alle technici, producers en directieleden van locaties met een binnen- of buitenpodium.

PODIUMTECHNIEK IN DE BREEDTE

Enrico Daamen, Bestuursvoorzitter van CUE: "Een theater of schouwburg is allang niet meer de enige plek waar podiumkunsten worden vertoond en waar podiumtechniek een rol speelt. Nederland kent vele poppodia, cultuurcentra en concertzalen waar optredens plaatsvinden, evenals buitenfestivals waar tijdelijke podia voor worden gebouwd. Daarnaast willen musea, attracties, congreszalen, aula's en zelfs crematoria voorzien zijn van goede technische installaties voor hun podia. CUE2014 richt

zich daarom niet meer alleen op de theater-technicus, zoals in het verleden bij Vakbeurs Theatertechniek het geval was, maar op alle betrokkenen bij investeringen in technische faciliteiten van zijn of haar podiumevent."

ONTWIKKELINGEN EN CONTACTEN

Bezoekers komen naar CUE om op de hoogte te blijven van technische ontwikkelingen, voor relatiebeheer of om zich te oriënteren op nieuwe contacten en investeringen. Beursmanager Saskia Vernooij geeft aan dat de vakbeurs geen complete transformatie heeft ondergaan nu de organisatie van CUE in handen van Ahoy Rotterdam ligt: "De beurs blijft het vertrouwde ons-kent-ons karakter behouden. Zo zal er dit keer weer een Horecaplein zijn om informele ontmoetingen tot stand te brengen. Wel wordt tijdens de editie van 2014 een aantal nieuwe onderdelen toegevoegd. Een voorbeeld hiervan zijn de demoruimtes waar exposanten hun producten live aan de bezoeker demonstreren. Bij de ingang van CUE komt daarnaast een InnovatieGalerij met posters van innovatieve producten die bezoekers kunnen 'liken'."

KENNIS UITWISSELEN

Tijdens CUE2014 is er volop gelegenheid om kennis met elkaar uit te wisselen. Er

worden maar liefst drie theaters op de beursvloer gebouwd, met in elk theater vier lezingen per dag. De Vereniging voor Podiumtechnologie (VPT) coördineert het lezingenprogramma ook deze editie weer. Els Wijmans, Directeur van de VPT: "Wij houden de actualiteiten goed in de gaten en proberen een zo aansprekend mogelijk programma aan te bieden, voor ieder wat wils. Zo staan er lezingen op het programma over de wetgeving rondom tijdelijke bouwsels en brandveiligheid, over technische vraagstukken zoals de overgang van 3G naar 4G (en 5G), over innovaties en internationale trends op het gebied van licht en geluid. Voor scholieren en studenten worden deze editie speciale expertpresentaties gegeven met aandacht voor stage- en carrièremogelijkheden." De lezingen zijn gratis toegankelijk. Op de website en in de CUE app vindt u het up-to-date programma.

BIJEENKOMSTEN EN FEEST

CUE wordt ondersteund door de brancheverenigingen VPT, VNPF, VSCD en VVEM. Zij nodigen hun leden uit voor een bezoek aan de beurs. De VPT houdt zelfs haar algemene ledenvergadering op CUE2014 op dinsdag 14 januari aan het einde van de middag. Na afloop van de tweede beursdag organiseert de VPT tevens een groot

feest in Ahoy Rotterdam om het vak te vieren. Partners en familie zijn hierbij ook welkom. Er wordt stil gestaan bij bijzondere gebeurtenissen in de afgelopen twee jaren, markante mensen uit het vak worden in de spotlights gezet en er is volop entertainment. We treden met zijn allen backstage op de voorgrond! Kaarten voor het feest kosten € 15,- (excl. BTW) per persoon, inclusief dinerbuffet en twee drankjes, en kunnen via de website www.cue.nl besteld worden. Op www.cue.nl/bezoekers/plattegrond is tevens een interactieve plattegrond te vinden, maar je kan ook de app downloaden om een persoonlijke route over de beursvloer te creëren. Je kan exposanten daarbij ook filteren op het aanbod van producten en diensten.

RIEDEL COMMUNICATIONS

Eén van de exposanten tijdens CUE2014 is Riedel Communications, dat sinds afgelopen januari een Benelux vestiging heeft in Soest. "Het is de strategie van Riedel om zo dicht mogelijk bij de lokale markt te zijn omdat we op deze manier kunnen reageren op de cultuur en de wensen die bestaan", vertelt Sales Manager David Bouma. Riedel Communications is vanaf het begin een sales- en rentalorganisatie met klanten voor kleine en grote projecten over de

gehele wereld. Voor de entertainment- en theatermarkt is David Bouma in februari bij Riedel begonnen als Sales Manager, terwijl Christiaan Haasdijk aan de slag is gegaan als Rental Operation Manager. Wilbert Kooij is naast Sales Manager voor de broadcastmarkt ook de General Manager van Riedel Benelux.

Riedel Communications Benelux is een partner in communicatieoplossingen, of het nu gaat om datanetwerken voor audio, video, Ethernet, middels MediorNet en RockNet, communicatie middels Artist Intercom, maar ook digitale en analoge portofonie. Waarbij de oplossingen resulteren in verbetering van de operationele inzet van personeel en de beheersbaarheid van projecten zowel in sales als in rental. Riedel is marktleider in de Benelux in intercomcommunicatie met systemen bij o.a. KPN, RTL, SBS, United, DutchView, Endemol, RTV Noord en veel meer.

ADAMSON

Ook aanwezig is Adamson. Met de Energia serie slaat dat bedrijf een nieuwe weg in om line array systemen nog efficiënter te maken dan ze al zijn. Adamson heeft hiervoor een totaal nieuwe serie kasten ontworpen. Deze zijn lichter, efficiënter in output en handling en nieuw voor Adamson: voorbereid op de ingebouwde versterker en processor. Er zijn op dit moment drie kasten beschikbaar: de E15, de E12 en de E218 sub. De E15 is uniek in zijn soort, weegt maar 79 kilo en heeft een afstraling van 90 x 5 graden. De kast heeft twee Kevlar ND15/15" speakers, twee 7" Kevlar middrivers en twee maal de nieuwe 4" E4 driver, waarbij de mid en high speaker gemonteerd zijn op twee nieuw, door Adamson ontwikkelde wave shaping sound chambers. De nieuwe YX7 mid compressiondriver levert 109 db en laat daar

vele concurrenten achter zich. Met het unieke riggingsysteem behoort de E15 tot de compactste 15" 3-weg line array. Tezamen met de ongeëvenaarde T21 subkast is dit een perfecte combinatie.

De E12 is gebaseerd op de E15, heeft een identiek riggingsysteem maar heeft een enkele sound chamber met een openingshoek van 110 x 8 graden. De E12 gebruikt voor het laag twee 12" Kevlar ND12S speakers. Door dit totaal nieuwe ontwerp is er een zeer compacte high output line array kast ontstaan. De Adamson Energia E218 is de perfecte partner van de E12. Deze 2 x 18" sub is speciaal ontwikkeld voor de E12. Voor deze sub is een nieuwe Kevlar 18" speaker ontwikkeld: de ND18S. Deze speaker heeft een door Adamson doorontwikkelde dual spider voice coil. De E218 heeft een identiek rigging systeem als de E15 en de E12 kast waardoor deze gecombineerd te vliegen is. Het Manifold ontwerp van de E218 zorgt voor een goede klank met een zeer hoge efficiency. Alle Energia kasten zijn truck-size voor de Europese vrachtwagens. Naast de nieuwe Adamson line array's zijn er ook nog steeds divers andere mooie systemen zoals Spektrix, Metrix, Point, SX, Monitor en de Concentric series.

YAMAHA

Yamaha heeft tijdens op CUE2014 een traditie hoog te houden in het presenteren van systemen in plaats van losse producten, daarbij gretig gebruik makend van netwerktechnologie. Dit jaar zullen de CL en LS serie mengtafels, hun diverse i/o units en de Stagmix apps worden gepresenteerd in een geïntegreerd netwerk gebaseerd op Dante. Dat het gebruik van ethernetnetwerken in de live sound en theater installatiemarkt nu gemeen-

goed is geworden, blijkt uit het feit dat nu ook alle eindversterkers, DSP units en hun user interface apps, draadloze microfoonsystemen en zelfs het nieuwe AFC3 acoustic enhancement systeem in het netwerk zijn geïntegreerd. Alles staat werkend aangesloten op stand nr. 431, de specialisten van Yamaha staan klaar om in detail op producten, systemen en technologie in te gaan.

LEZING

Was vroeger bij het ontwerpen en gebruiken van audiosystemen de beschikbare technologie de beperkende factor, vandaag bieden digitale netwerken eindeloze mogelijkheden en ligt het zwaartepunt meer op het gebruik van al die technologie: wat doe je er mee, wat voeg je toe en vooral, hoe bereik je een hogere audio kwaliteit? Yamaha geeft op 13 januari om 11:00 in Dome 1 een lezing over kwaliteitsaspecten van audio netwerken. Deze lezing behandelt eerst de basisbegrippen die verschillende kwaliteitsaspecten van audiosystemen definiëren - waaronder het verschil tussen 'audio kwaliteit' en 'klank kwaliteit'. Aan de hand van de precieze definities wordt vervolgens nader ingegaan op praktische kwaliteitsaspecten van genetwerkte (digitale) audio systemen, waaronder temporale resolutie, signaal

niveaus, DSP architectuur, floating point vs fixed point processing, synchronisatie, latency en bit rate.

SHELBYRENT

Ook ShelbyRent toont wat het te bieden heeft op CUE2014. Het bedrijf is gespecialiseerd in regenbeschermingsmiddelen voor lichtapparatuur. Deze producten beschermen de elektronica in de ballast en de yoke van de moving lights tegen de regen. De RainRoof is speciaal ontwikkeld voor hangende toepassingen. Er zijn diverse maten beschikbaar van Medium, tot XXLarge. De airdome is ontwikkeld als staande variant. Voor elke maat movinghead is er een airdome beschikbaar. Op de beurs is de XXL variant met een doorsnede van 95 centimeter te zien. Deze airdome is voorzien van een quick-fix ring om de hoes binnen tien seconden te monteren. Ook voor Striplights-armaturen is er een regenbescherming verkrijgbaar.

FULL AVL

Full AVL Distribution is exclusief importeur van licht- en geluidsapparatuur voor gebruik in podium-, muziek-, architecturale en audiovisuele installaties. Merken als DTS Lighting, Visual Productions lighting con-

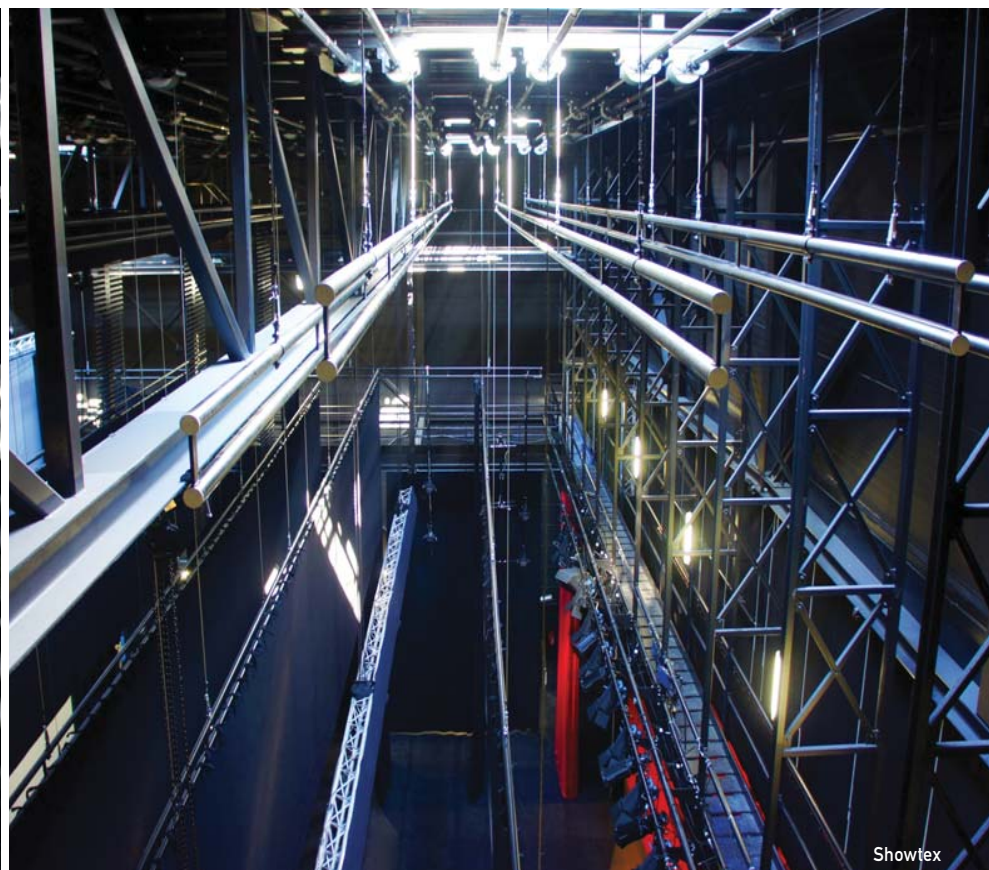
trol en Ecler audio zijn belangrijke pijlers in het portfolio van uitsluitende Europese topkwaliteitsproducten. Full AVL biedt advisering en ondersteuning aan professionele gebruikers en dealers. Systeem engineering en turn-key opleveren zijn diensten die Full AVL haar dealers aanbiedt als ondersteuning op hun projecten. Dit jaar presenteert Full AVL de nieuwste producten van DTS en Visual Productions. DTS komt met drie nieuwe moving heads, MAX beam, spot, studio, wash, NICK NRG510 beam, wash en RAPTOR beam, daarnaast natuurlijk ook weer de nieuwste LED technologie zoals theaterspots en architecturale armaturen. Visual Productions presenteert B-Station, de oplossing voor solid state bediening van verlichting zoals sfeerlicht, zaallicht en architecturale ledverlichting. Door de netwerkstructuur kunnen eindeloos veel configuraties bedacht worden met 1 of meerdere B-Stations, CueCores & IoCores. Uiteraard is er ook aandacht voor de nieuwste versie van CueluxPro, schaalbare DMX- software voor grotere installaties en live evenementen.

JANDS

The Light Connection – ook aanwezig op de beurs - is de Nederlandse importeur van JANDS lichtregelsystemen, Next dim-

Easy at work

Showtex

THE LIGHT CONNECTION

EEN LICHTSHOW PROGRAMMEREN
WAS NOG NOOIT ZO SIMPEL...

NEDERLANDSE IMPORTEUR VAN

GEAVANCEERDE LICHTSTURINGEN

Download de gratis software voor Windows of MAC via
www.jandsvista.com/download

Kijk naar de onbegrensde mogelijkheden via
www.jandsvista.com/support/training/

Voor meer informatie: www.jandslighting.nl

“Iedereen kan de meest waanzinnige effecten met ledverlichting oproepen uit de effectgenerator van de Jands Stage CL led lichttafel”

Nu ter introductie voor;
€ 1295,- excl. BTW.

Markt15
7064 AZ Silvolde
Telefoon: 0315-33 02 27
E-mail: info@lightconnection.nl

BEURSAANBIEDINGEN:

M1 Licht en Media console met 512 Ch.
Nu € 795,- excl. BTW

S1 Licht en Media console met 4096 Ch.
Nu € 2995,- excl. BTW.

“Programmeren op een tijdlijn is een geniale vondst”

Exhibition for events, installation
and entertainment technology

See us: Stand 218

**WHEN IT
REALLY
MATTERS...**

Real Time Networks for Audio,
Video, Data and Communications

www.riedel.net

CCTV
Security Solutions

MEDIORNET
Real-Time Media Network

ROCKNET
Digital Audio Network

PERFORMER
Digital Partyline Intercom

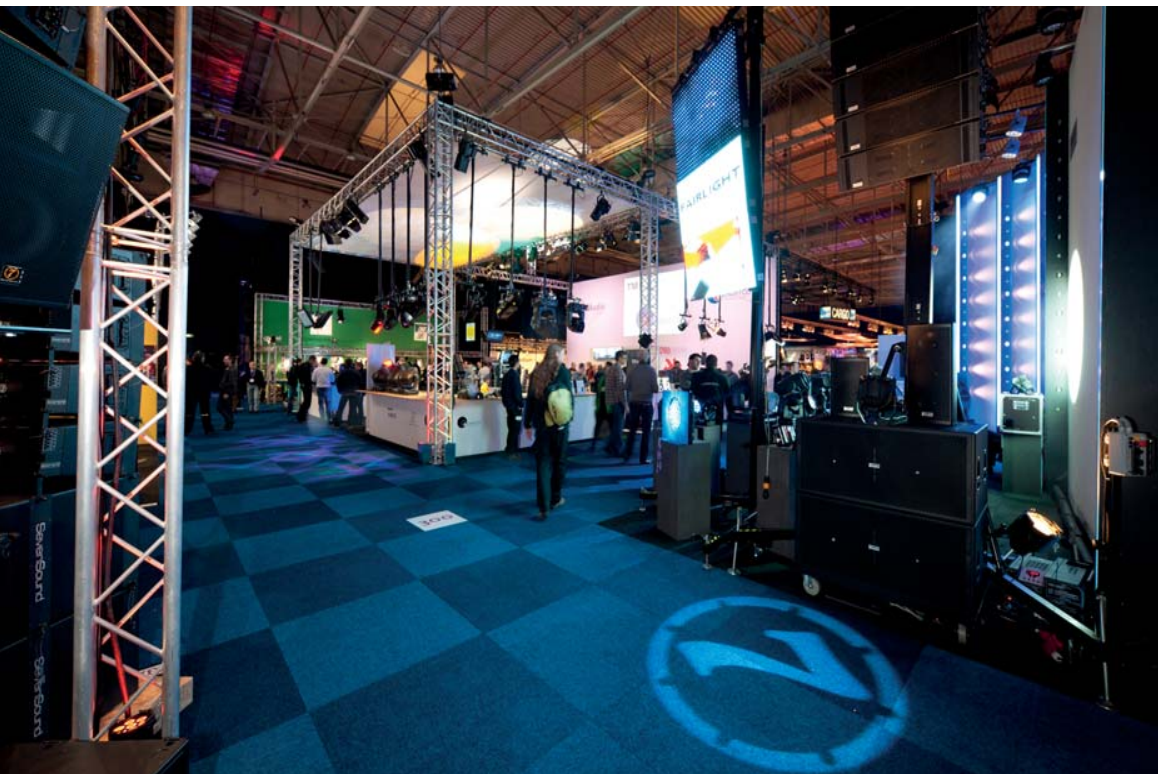
ARTIST
Digital Matrix Intercom

ACROBAT
Digital Wireless Intercom

PURE
Heavy Duty Fiber Cable

GRATIS BEZOEK NA REGISTRATIE

CUE2014 is gratis te bezoeken voor vakprofessionals na registratie via www.cue.nl/registratie (niet-geregistreerden betalen € 15,00 bij de kassa). In de Play store (Android) en App Store (Apple/iOS) is de CUE app beschikbaar. Deze applicatie bevat een exposantenzoekmachine met bookmarkfunctie, zodat bezoekers een persoonlijke route over de beursvloer kunnen creëren. De app bevat tevens praktische informatie en een overzicht van het beursprogramma.

OPENINGSTIJDEN

Maandag 13 januari	10.00 – 18.00 uur
Dinsdag 14 januari	10.00 – 18.00 uur
Woensdag 15 januari	10.00 – 18.00 uur

MEER INFORMATIE

www.cue.nl - Volg @cue2014 op Twitter - Wordt lid van de CUE LinkedIn Group

mers en mengtafels en WI-DMX draadloze DMX zenders en ontvangers. Jands is één van de wereldtopmerken op het gebied van lichtsturingen. Het licht bij de shows van o.a. Queen, Peter Gabriel, Adele en Andrea Bocelli, wordt er mee aangestuurd. De JandsVista Byron software is zeer gebruiksvriendelijk en alle ermee gemaakte shows zijn per usb stick uitwisselbaar met alle Jands Vista sturingen. Jands heeft, naast de geavanceerde lichttafels, zoals de Jands Vista I3, T2 en de L5, ook enkele superieure lichtsturingen voor p.c. of laptop ontwikkeld (mac of windows), de M1, S1 en S3. Deze wings kunnen via usb aan de computer gekoppeld worden. Deze software voor windows of mac is gratis te downloaden via www.jandsvista.com/download/. Door middel van het bekijken van de trainingsvideo's krijg je een goed beeld van de eenvoud en de uitgebreide mogelijkheden; <http://www.jandsvista.com/support/training/>. Next maakt eenvoudige programmeerbare lichttafels voor scholen, buurthuizen e.d. en de "Next Matrix Live", een mooie combinatietafel voor conventioneel en digitaal licht met een draadloze DMX uitgang. De draadloze zenders en ontvangers van Wi-DMX zijn storingsongevoelig, hebben een bereik van 300-800 meter en de ontvangers zijn slechts iets groter als een standaard XLR plug. Er kunnen meerdere ontvangers op een zender worden aangesloten. Sinds kort

is er ook een met de iPhone aan te sturen draadloze DMX ontvanger leverbaar.

RON DE GROOT

Ron de Groot Theatertextiel B.V. is uiteraard ook weer van de partij op de CUE 2014. "Wij zijn te vinden op stand nummer 220 en zoals altijd staan we klaar om onder het genot van een kopje koffie of een andere versnapering alle bezoekers te informeren en te adviseren op het gebied van o.a. toneel/theatergordijnen, podiumelementen, grid, rails, ballet- en dansvloeren, tape, brandwerende materialen, elektrische filmschermen, verduisteringsgordijnen, gaasdoeken, horizondoeken, Sonata Theatervelours, Wool Serge, Chromakey, theaterdoeken, karren, transportkarren, podiumkarren en balletvloerkarren. Zoals bekend is Ron de Groot een ambachtelijk bedrijf met een eigen (klein) staalwerkplaats en eigen confectie atelier en kun je ook alle niet standaard wensen met ons doorspreken. Ook willen wij iedereen graag kennis laten maken met onze eigen producten, die we nieuw en/of bestaand in ons assortiment hebben. Kom dus langs en ontvang eveneens een leuke goodie."

EASY AT WORK

"Na succesvolle beursdagen in 2012, is EASY at WORK dit jaar ook vertegenwoordigd op CUE 2014", vertelt Angélique Durenkamp. "We zullen op de beurs niet alleen onze

partners treffen, maar houden ook zeker onze ogen open voor aanstormend talent op de personeelsmarkt. CUE wordt namelijk ook goed bezocht door werkzoekend evenementenpersoneel." Al meer dan tien jaar is EASY at WORK een betrouwbare partner voor ervaren personeel op evenementen. De naam staat garant voor kwaliteit, flexibiliteit en kennis van zaken. Van site-crew, licht- en geluidstechnici tot volggroppers, EASY at WORK heeft alles in huis. Een grote ploeg mensen in een stadion of een kleine specialistische aanvraag wordt met evenveel zorg behandeld. EASY at WORK is een echte specialist voor evenementenpersoneel en is 24/7 bereikbaar om alle personeelsuitdagingen op te lossen. Durenkamp: "Wij hopen dan ook dat CUE 2014 voor ons weer net zo succesvol zal worden als vorig jaar."

SAMENWERKENDE THEATERSPECIALISTEN

Samenwerkende Theaterspecialisten is een onafhankelijk kenniscentrum voor advies binnen de sector theater en de branche podiumtechniek. De dienstverlening richt zich met name op schouwburg, theaters, producenten, culturele centra, theatergezelschappen en facilitaire dienstverleners. SaTS heeft de kennis in huis om elke vraag te kunnen beantwoorden. Maak kennis met onze adviseurs, zij informeren je graag over de dienstverlening. In 2014 biedt SaTS een nieuwe dienst aan, en kun je gebruik

maken van de bedrijfscursus voor theatertechnici. Het betreft een zelfstudiepakket waarin alle wettelijk verplichte cursussen en trainingen zijn opgenomen. Deze bedrijfscursus wordt in overleg met de deelnemer samengesteld, en organiseer je voortaan in eigen beheer. Het pakket is modulair opgebouwd, voldoet aan alle eisen van de branche en wordt je eigendom. Aanvullende praktijkinstructies en het examen worden verzorgd door onafhankelijke deskundigen. Kom langs op de stand van SaTS en overtuig jezelf.

SENNHEISER

Al meer dan 65 jaar staat Sennheiser voor top-kwaliteitsproducten, top geluid en op maat gemaakte oplossingen voor elk aspect van het opnemen, overbrengen en weergeven van geluid. Sennheiser wil dat mensen niet alleen alle aspecten van het geluid horen, maar ook voelen. Sennheiser toont de allernieuwste innovatie op digital draadloze geluidsverbinding, de Digital 9000 serie. De Digital 9000 is ontwikkeld voor alle professionele gebruikers in de broadcast studio's, theaters en live optredens met de nadruk op perfecte geluidskwaliteit. De unieke ongecomprimeerde digitale audio transmissie biedt geluid met geweldige dynamiek zonder enige RF artefacten. Naast de eigen nieuwe producten stelt Sennheiser ook de volgende noviteiten voor: Overline presenteert zijn nieuwe draadgebonden (Compass) en breedbandige draadloze (Overwave) intercomoplossing. K-array toont de nieuwe coaxiale 12" speaker, KF12MT en de nieuwe flexibele array, Anakonda. Op de stand van Sennheiser is alle informatie over deze grensverleggende producten te verkrijgen!

MBO COLLEGE HILVERSUM

Op het MBO College Hilversum leggen 450 gemotiveerde studenten een stevige basis voor hun droombaan in de mediawereld. Het team Media verzorgt de opleidingen AV-Productie voor cameraman en/of video editor, Junior Producer, Podium- & Evenemententechniek, Stagehand, Licht- of Geluidstechnicus en Mediavormgever Animatie/ Audiovisuele Vormgeving. "Met het mediapark om de hoek werken we nauw samen met het bedrijfsleven. Zo zijn er samenwerkingen met Dutchview, United, Eyeworks, Rigging Box, Heuvelman, Chain, Ampco Flashlight en Team Facilities", vertelt Olivia Bijman. "Op verzoek van onze partners zijn we een nieuwe opleiding gestart voor Media Operators. Deze splinternieuwe opleiding duurt drie jaar. Ieder jaar staat er één functie centraal; Ingest Operator, Junior Operator en Media Operator of Slomo Operator. Ons docententeam komt vrijwel geheel uit de mediabranche. Om up-to-date te blijven verzorgen onze partners regelmatig gastlessen voor onze studenten. Naast vakkennis besteden we veel aandacht aan houding en sociale vaardigheden. Onze studenten worden dan ook gevraagd voor vele grote evenementen zoals: de Nationale Taptoe, evenementen voor het Koninklijk Huis, Junior Eurovisie Songfestival, Lowlands of de intocht van Sinterklaas."

RAPENBURG PLAZA

Rapenburg Plaza heeft met haar verschillende disciplines een schat aan kennis en kunde in huis: Lichtontwerp, Audiovisuele oplossingen en ShowControl zijn geïntegreerd in één bureau. Rapenburg Plaza ontwerpt, adviseert, begeleidt en installeert voor projecten in theater, film, architectuur en musea. Zowel in

binnen- als buitenland. Rapenburg Plaza is creatief, flexibel, coöperatief en innovatief en denkt mee met de opdrachtgever van het allereerste idee tot en met de uiteindelijke realisatie. De service en support afdeling zorgt ervoor dat ook na oplevering een project goed blijft functioneren. Rapenburg Plaza presenteert een nieuwe dienst voor haar klanten: Technisch project begeleiding. De technisch projectleider is de spil tussen opdrachtgever, diverse technische toeleveranciers/installateurs en creatieve bedrijven en zorgt ervoor dat een project op technisch vlak vlekkeloos verloopt!

SHURE

Shure zal op CUE 2014 twee premium producten presenteren voor de theater- en eventinstallatiemarkt: ULX-D Digital Wireless en de nieuwe SE846 Sound Isolating Earphones. ULX-D Digital Wireless is een ongekend veilig en betrouwbaar systeem, geschikt voor veeleisende theater toepassingen. Deze zomer zijn er bijvoorbeeld 68 kanalen ULX-D succesvol ingezet voor een opera voorstelling in een openlucht theater in Sherin, Duitsland. Tijdens de 6 weken durende voorstelling functioneerde het ULX-D systeem feilloos, zonder range of RF problemen. ULX-D maakt gebruik van de (AES) 256-bit Advanced Encryption Standard, dit zorgt voor een veilige transmissie en garandeert volledige privacy. De nieuwste Rechargeability technologie zorgt voor een prestatieduur van 12 uur voor handheld en bodypack zenders. De ontvangers zijn bovendien uitgerust met een uitgebreide set functies zoals Dante en Bodypack Frequency Diversity. Dit maakt het mogelijk om gelijktijdig te zenden over twee onafhankelijke frequenties voor een naadloze en ononderbroken audio. De SE846 sound isolating earphones met Quad High Definition Microdrivers. De SE846 is een gepatenteerd model en bevat een baanbrekende low pass filter. Deze zorgt voor een echte scheiding in frequentie verdeling; low-frequenties lopen niet door in mid-frequenties en andersom. Dit levert ongeëvenaarde low-end prestaties met een echte sub woofer en high-end zuiverheid.

VISUAL PRODUCTIONS

Visual Productions is een Nederlandse fabrikant van lichtbesturing. Het bedrijf is gespecialiseerd in lichtbesturingsoftware

en in solid-state architecturale controllers die zijn uitgerust met DMX, Art-Net, MIDI, UDP, OSC, SMPTE & MTC. De producten worden wereldwijd door clubs, concertzalen, theaters, musea, pretparken en vele bars en restaurants gebruikt. Tijdens CUE 2014 zijn op de stand van Visual Productions demonstraties te zien van nieuwe producten, zoals CueluxPro: een krachtige software-matige console voor Windows, Mac en Linux met een capaciteit tot 20 universes inclusief pixel-mapping. CueluxPro is tevens kandidaat voor de Innovatiegalerij. Ook te zien is B-station: een wall-mount knoppenpaneel voor het op afstand bedienen van de CueCore en CueluxPro systemen. De B-Station is ook ideaal voor kleine projecten; met een zelfstandige patch, cuelists en een FX generator.

AUKES THEATERTECHNIEK

Aukes Theatertechniek zal op CUE 2014 verscheidene nieuwe en innovatieve producten laten zien van verschillende leveranciers. De focus zal voor een aanzienlijk deel liggen bij de uitgebreide LED Greenline serie van Spotlight uit Italië. Met de laatste toevoegingen aan de Greenline serie heeft Spotlight één van de meest uitgebreide series LED theaterspots op de markt. Beginnend bij een 50W Fresnelspot loopt de serie inmiddels door tot een 250W regelbaar witte Fresnelspot, een 250W RGBW profielspot en

een 250W RGBW Volgspot. Tevens zullen in Rotterdam ook de eerste PC spots te zien zijn. "We hopen ook de nieuwste 600(!)W Fresnelspot te kunnen laten zien. Deze spot bevindt zich nog in de ontwikkelfase, maar we proberen een demo exemplaar op onze stand te kunnen laten zien", vertelt Mark Oppedijk.

De belangrijkste punten van de Spotlight Greenline spots op een rijtje:

- 50-600W LED vermogen vervangt 300-2500W Halogeenspots
- Fresnel, PC, Profiel en volgspot modellen verkrijgbaar
- Leverbaar in 3000K, 4000K, 5600K, regelbaar wit (3000K-6500K), RGB en RGBW.
- Kleurweergave >Ra 85.
- DMX bediening met RDM mogelijkheid om DMX adres en diverse andere functies op afstand te programmeren
- Geen UV en IR straling in het licht, ideaal voor tentoonstellingen van gevoelige voorwerpen.

Verder zal Aukes Theatertechniek op zijn stand producten hebben staan van Rainbow colour changers, Swisson DMX equipment, Smoke Factory rookmachines en Carhartt Werkkleding.

SHOWTEX

Zoals iedere twee jaar zal ShowTex als specialist in brandwerende podiumdoeken en ophangsystemen aanwezig zijn op

NEW

Solid State Logic

The LIVE console.

WISYCOM

Future Proof Wireless.

Kom meer te weten over de video-setup van de Lekker concerten van Gerard Joling op de CUE 2014. Je bent welkom op het Coolux College, georganiseerd door Rolight, om 12.00 uur en om 15.45 uur.

Bezoek ook de Rolight stand (nr405) waar we een videomaquette van de set laten zien met live video integratie.

Team LiveLAB

De Lekker concerten zijn een productie van Entertainment-NL en Creative Cowboys

Samenwerkende Theaterspecialisten

Podium voor kennis en advies

ONAFHANKELIJK ADVIES

Theatertechniek • Organisatie • Elektrotechniek • Milieu
 Projectmanagement en bouwbegeleiding

RISICO MANAGEMENT

Machinesveiligheid • RI&E • Taak Risico Analyse
 Vluchtwegcertificering

OPLEIDINGEN EN TRAININGEN

Hijsen en heffen • NEN314C • PRIE • Hoogwerkers • VOP
 Interne bedrijfs cursussen en certificering

KEURINGEN EN INSPECTIES

Elektrische arbeidsmiddelen • Hijs- en hefmiddelen • Trekkeninstallaties
 In bedrijf stellen en opleveren

CUE2014. Bezoekers van de stand kunnen kennis maken met de meest uiteenlopende en innovatieve gordijnstoffen, railsystemen en podiumtechnieken. Ontdek onder meer het vernieuwde EasyDrape-systeem, dat nu nog handiger is dankzij het veelzijdige koppelstuk en de telescopische horizontale liggers met dubbele Velcro. De flexibele verbindingsstukken zorgen ervoor dat het EasyDrape-systeem in meerdere richtingen tegelijkertijd en in verschillende hoeken kan worden opgesteld. Kom ook alles te weten over onze Acoustic Baffle. Deze ecologische en geluiddempende panelen zijn geschikt voor zowel tijdelijke evenementen als permanente installaties en bestaan grotendeels uit gerecycled materiaal met uitstekende akoestische eigenschappen. ShowTex is tevens trouwe partner van de beurs en zorgt mede voor de feestelijke aankleding van de lezingruimtes met fonkelende ShowLED sterrendoeken. En ook ShowTex zet zich in voor het vak en ondersteunt als trotse Platina Sponsor het groot "Vier het vak!"-feest van de VPT. We komen elkaar dus vast wel tegen op CUE2014. Breng zeker een bezoekje aan onze stand nummer 425 en wees welkom in de wereld van ShowTex!

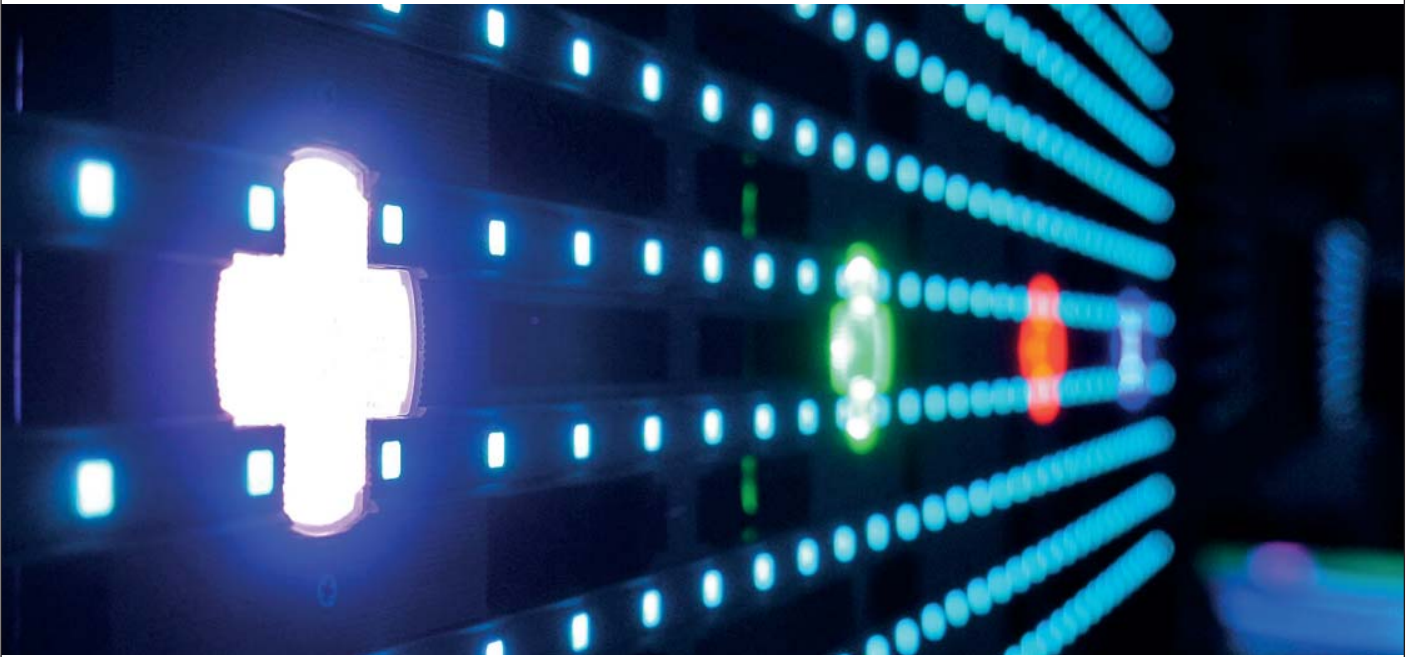

Shure

LIVELAB EN ROLIGHT COOLUX COLLEGE
LiveLAB zal op de beurs vertellen hoe de live video integratie tot stand kwam van de 'Lekker' concerten van Gerard Joling, afgelopen oktober in de Ziggo Dome. Het complete traject zal aan bod komen. Vanaf het eerste design en pixelmap, tot en met de showopzet in Pandora's Box. Speciale aandacht is voor het innemen en bewerken van live camerabeelden aan de hand van maskers, waardoor de artiest in het geheel van het setdesign werd opgenomen. Je bent

van harte welkom bij de lezingen op het Coolux College, georganiseerd door Rolight, importeur van Pandora's Box en aanverwante Coolux producten. De Coolux lezingen zijn elke beursdag en vangen aan om 12.00 uur en om 15.45 uur. Tevens is er op de Rolight stand een videomaquette te zien waar gedeelten van de originele content uit de show worden vertoond in samenhang met live camera en maskers. LiveLAB staff is is aanwezig om uitleg te geven over deze interessante case. ■

ON THE MOVE!

XL VIDEO – KROMMEWETERING 21 – 3543 AP - UTRECHT
TEL +31 (0)30 2482270 FAX +31 (0)30 2482277 www.xlvideo.nl

XL
VIDEO

Sound • Light • Video

TRIPLE SHOWTECHNIEK

SIGNAAL 81
1446 WT PURMEREND
T: +31 (0) 299 - 433101
WWW.TRIPLESHOW.NL
INFO@TRIPLESHOW.NL

Ziggo Dome vertrouwt op camerabewakingssystemen van Panasonic

De Ziggo Dome maakt sinds kort gebruik van ongeveer 180 digitale bewakingscamera's van Panasonic, die non-stop registreren wat er zich afspeelt op de concertlocatie. "Een gebouw als de Ziggo Dome bewaken is niet niks. De camera's ondersteunen ons bewakingsteam van 150 medewerkers, dat steeds in rechtstreeks contact staat met de controlekamer", vertelt Ronald Fiolet, directeur Operationele Zaken van de Ziggo Dome. Een 42" touchscreen display van Panasonic geeft de centralist in de controlekamer via een plattegrond van de concerthall een overzicht van alle bewakingscamera's. "Dankzij het touchscreen kan hij snel tussen verschillende camera's switchen. Bij een incident hebben we zo binnen enkele seconden camerabeelden." Via de plattegrond kan de centralist bovendien de bewakingsmedewerkers of hulpverleners naar de juiste plaats leiden, terwijl hij meekijkt via de live camerabeelden. Fiolet: "Het systeem is snel en gebruiksvriendelijk. De Ziggo Dome kan een echt doolhof zijn, maar met het systeem van Panasonic zijn we binnen een minuut ter plaatse." Zelfs in een verduisterde concerthall moet de controlekamer over de veiligheid kunnen waken. Dat kan met de camera's van Panasonic, die zelfs bij een minimum aan licht een uitstekende beeldkwa-

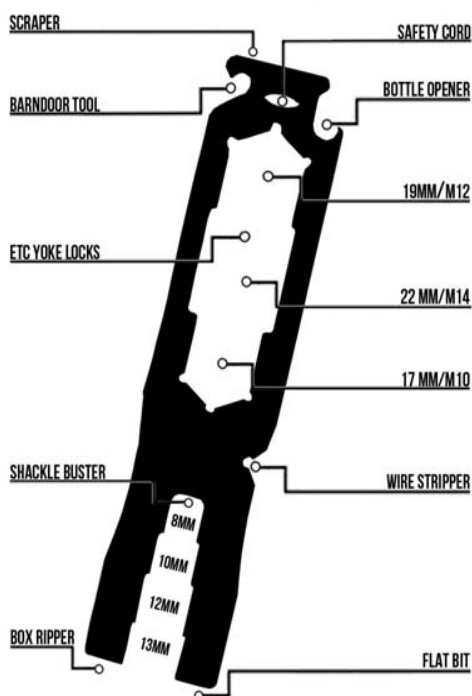

liteit leveren. "Verder maken de camera's van Panasonic gebruik van embedded systemen voor een snelle opstart zoals na een stroomuitval. Onmisbaar bij de live concerten en andere evenementen die hier plaatsvinden. Daarnaast zijn de harddisks met elkaar verbonden, dus als er één crasht, neemt een andere het automatisch over", aldus Fiolet. De Ziggo Dome is ook erg tevreden met de zoomfunctie en haarscherpe beelden van de Panasonic camera's. "Als iemand zich in een verboden gebied of een risicozone bevindt, kunnen we met de camera's meteen inzoomen op zijn locatie. Dankzij de uiterst scherpe beelden van de camera's zijn we bovendien in staat die persoon te identificeren", verduidelijkt Fiolet. Maar ook als er geen evenement gaande is, draaien de bewakingscamera's. "Op die momenten is er geen securitypersoneel aanwezig", legt Fiolet uit. "Maar met de camera's van Panasonic zijn we toch continu op de hoogte van alles wat er zich afspeelt in de Ziggo Dome."

De Supertool: steek die maar in je zak

Bij Stagefreaks hebben ze één nieuwe oplossing bedacht die ter vervanging kan dienen van vele andere gereedschappen: de Supertool. Het handige stukje gereedschap heeft 16 functies en past ook nog eens in je broekzak, zonder dat je hele broek door het gewicht naar beneden zakt. Je herkent het wel, soms zie je door de tools de gereedschapskist niet meer. Maar deze tool onderscheidt zich van de andere doordat het klein en licht is, waardoor veel plaats en gewicht worden bespaard. Het is een uitkomst in de AV branche voor het opbouwen van evenementen. Denk aan het aandraaien of opendraaien van bouten en moeren van 8, 10, 12, 13, 17, 19 en 22 mm. Of gebruik het om vleugelmoeren aan en los te draaien, of als een barndoor tool. Met het oogje in de Supertool is het mogelijk om je valbeveiliging eraan vast te maken zodat je veilig kunt werken. Meer informatie vind je op www.stagefreaks.nl

TOOL GUIDE STAGEFREACKS SUPERTOOL!

artlogic bemiddelt en levert Stagehands en technici in de media- & evenementenindustrie.

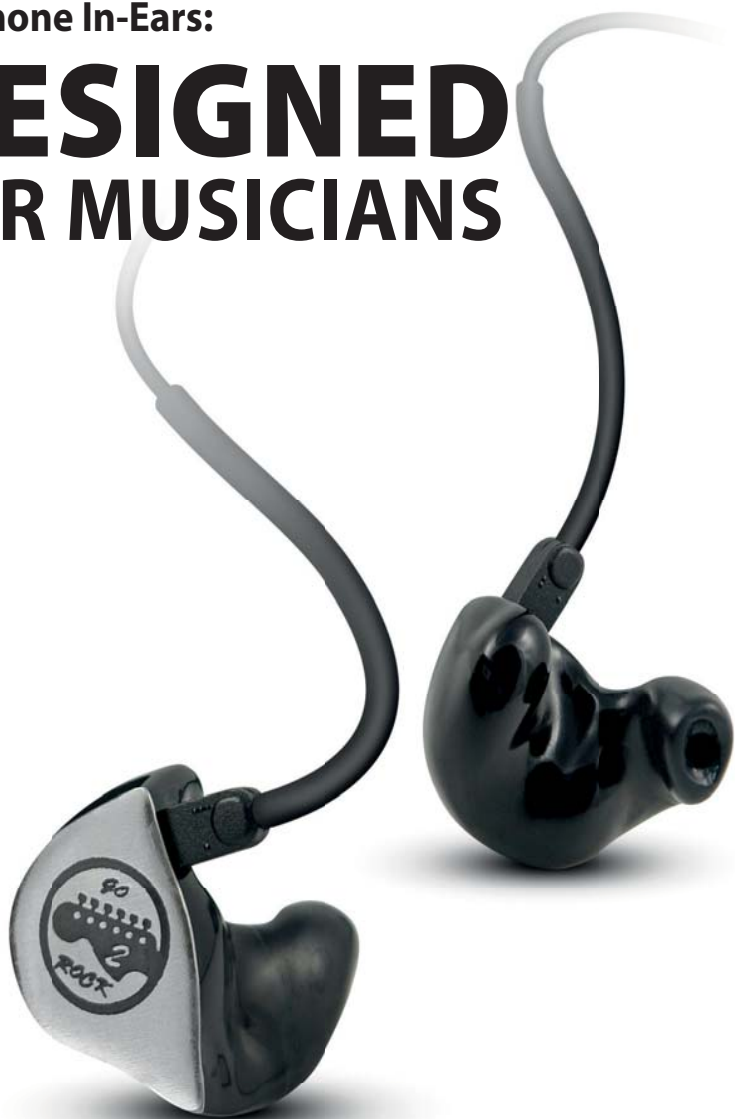
Betrouwbaar, toegewijd, heldere werkwijze, uitgestrekt Europees netwerk.

Voeg ons toe aan uw adresboek:

Variphone In-Ears:

DESIGNED FOR MUSICIANS

Met ruim 15 jaar ervaring in op maat gemaakte oortjes is Variphone International Europa's grootste In-Ear producent. Met trots presenteren we de gloednieuwe "Variphone series" met als bestemming de professionele muzikant. Deze In-Ear wordt volledig op maat gemaakt op basis van een individuele oorafdruk. Allen voorzien van flexibele kanaalluitedes voor optimaal draagcomfort. Daarnaast kunt u een persoonlijke touch geven aan uw In-Ear door een keuze te maken uit een breed assortiment van kleuren, laser gravures en andere artistieke toetsen.

Er zijn 3 verschillende systemen beschikbaar, de single driver "One Symphony", de Dual driver "Go2Rock" en het 3 driver systeem "3-for-Live".

Deze nieuwe series blijken echte toppers te zijn in hun prijs-kwaliteitverhouding.

Ze worden geleverd in een stevige aluminium opbergbox, samen met de nodige accessoires.

Meer informatie nodig: bel ons ons vrijblijvend of bezoek onze website op www.variphone.com.

VARIPHONE

Variphone International

Deusterstraat 72 - 3990 PEER België
Tel: +32 11 66 81 20
www.variphone.com

Holografische kerstboom in Rijksmuseum

Enkele maanden geleden werden de Beambrothers benaderd door het gerenommeerde Amsterdamse ontwerp bureau Droog. Zij hadden van het Rijksmuseum de opdracht gekregen om middels holografische projectie een unieke kerstboom te ontwerpen voor het atrium van het museum. In overleg met Anne-Mari Ahola van Ahola Production Design werd besloten dat zij een canvas van maar liefst 33 holografische platen zou ontwerpen. Ahola moest in haar ontwerp rekening houden met de architectuur van het museum, zodat het canvas naadloos aansloot op het vernieuwde atrium. Elf stroken van elk drie platen zijn op verschillende diepten opgehangen, waardoor alleen bij een aanzicht van voren een volledig canvas wordt waargenomen. Dat effect zorgt ervoor dat bezoekers automatisch een ideale positie innemen om de kerstboom te bewonderen, wat het 3D effect van de content versterkt. Maurits Engelen van Eyris.nl was verantwoordelijk voor de content creation. Hij is er in geslaagd een kerstboom te creëren die ingetogen is, maar door te werken met contrasten en kleuren toch een driedimensionaal effect heeft. De totale loop heeft een tijdsduur van ca 2,5 minuut waarin de kerstboom van 'bevroren' ijsblauw langzaam groen wordt en lichtjes krijgt. Het begint te waaien, de kerstboom schudt zijn lichtjes uit en verandert weer langzaam in zijn bevroren, blauwe toestand. Tijdens deze loop maakt de kerstboom één volledige rotatie, dit ook weer om het 3D effect te versterken en het gevoel te versterken dat de kerstboom 'leeft'. De constructie hangt boven de hoofden van de vele duizenden bezoekers en veiligheid was daardoor van essentieel belang. Maarten ten Holt en Michel Taanman van Van Dik Hout decors hebben speciaal voor dit canvas de verbindingsbeugels ontworpen en waren verantwoordelijk voor het inhangen van de constructie. Ook hebben zij het schaalmodel vervaardigd waar de vele licht- en contentproeven mee zijn gedaan om tot dit bijzondere resultaat te komen. Het is de eerste keer ter wereld dat een projectie op dit materiaal, op deze schaal en in deze lichtomstandigheden is gedaan. De Beambrothers hebben vier Digital Projection Titan Super Quads van elk 20.000 ansilumen en een krachtige 7th Sense Media Player ingezet om dit project te realiseren. Alles is geprogrammeerd op tijdlijn, zodat 's ochtends om 8 uur automatisch de content begint te spelen en middernacht alles weer wordt uitgeschakeld. De Beambrothers zijn trots dat zij dit project voor Droog en het Rijksmuseum hebben mogen realiseren en danken alle partijen voor hun toewijding en inbreng van hun expertise. De kerstboom is te zien van 6 december tot 6 januari vanuit de fietstunnel onder het museum of het Atrium.

Ziggo Dome genomineerd voor International Venue Of The Year

De Ziggo Dome is door vakblad Pollstar genomineerd voor International Venue Of The Year! Categorieën van deze 25e, jaarlijks terugkerende Pollstar Awards zijn onder meer: 'Major Tour of the Year', 'Best New Touring Artist' en 'Most Creative Stage Production'. De genomineerden zijn geselecteerd door een anonieme groep van promotors, agenten, managers en anderen werkzaam in de muziekbranche. Op 21 februari worden de winnaars bekend gemaakt, in het Ryman Auditorium in Nashville, Tennessee.

De overige genomineerden in de categorie Venue of The Year zijn:

- The O2 London (Londen, Engeland)
- O2 World Berlin (Berlijn, Duitsland)
- Phones 4u Arena Manchester (Manchester, Engeland)
- Rod Laver Arena (Melbourne, Australië)
- Royal Albert Hall (Londen, Engeland)

Manager commerciële zaken Danny Damman: "We zijn bijzonder verrast en vereerd met het feit dat ook wij genomineerd zijn voor een prestigieuze prijs. Vereerd met name omdat de vakmensen uit de muziekindustrie ons hebben genomineerd; de mensen uit het 'backstage gedeelte' van de Ziggo Dome. Vereerd ook vanwege het feit dat wij kort na de oprichting al onderdeel mogen zijn van een rijtje locaties die al jaren hun sporen hebben verdiend zoals de Royal Albert Hall en The O2 London. Wij kijken uit naar de verkiezing, maar zijn met de nominatie alleen al enorm blij!"

Paylogic wordt onderdeel van SFX Entertainment

SFX Entertainment, 's werelds grootste producent van live-evenementen en entertainment met een primaire focus op Electronic Music Culture (EMC) heeft 75% van Paylogic, het meest toonaangevende nieuwe generatie ticketingbedrijf in Europa overgenomen. "Paylogic heeft structureel bewezen dat haar oplossingen een groot succes zijn als er ongekende vraag naar tickets bestaat", zegt Robert F.X. Sillerman, Chairman en CEO van SFX Entertainment. "Dit niveau van technische kwaliteit is onmisbaar voor ons bij het verbinden van vele miljoenen EMC-fans met hun favoriete content en evenementen, en tevens bij het onderling verbinden van fans door integraties met social media." "Het is geweldig onderdeel uit te maken van dit groeiende, wereldwijde EMC-bedrijf, SFX," zegt Jan Willem van der Meer, CCO van Paylogic. "We zullen hierdoor naar een nog hoger niveau stijgen op het vlak van technologische en internationale ticketing en data-oplossingen voor evenementen; denk hierbij aan web, mobiel en social. SFX heeft een heldere en overtuigende visie hoe de markt zich gaat ontwikkelen, hoe belangrijk het ondersteunen van de juiste datastrategie voor onze klanten is, en hoe belangrijk het leveren van hoogstaand productdesign en integraties met social media zal worden. SFX heeft de digitale partners, merken en strategie die hierbij het verschil zullen maken. Wij zijn enthousiast dat we een sleutelrol mogen spelen in dit ongelofelijke, wereldwijde avontuur."

NATIONAAL EVENEMENTEN SYMPOSIUM

EVENEMENT EN

VEILIGHEID: VAN

2.0 NAAR 3.0

Eind november vond in de Ziggo Dome het Nationaal Evenementen Symposium 2013 plaats. Rode draad deze dag was 'Evenement en veiligheid: van 2.0 naar 3.0'. De organisatoren, brancheorganisaties VVEM en De Nederlandse Veiligheidsbranche (Sectie Evenementen- & Horecabeveiliging) zorgden voor even gevarieerde als interessante dag en AV & Entertainment Magazine mocht aanwezig zijn.

Wie over evenementen praat, komt vroeg of laat over veiligheid te spreken. Het is een uitermate belangrijk thema en voor organisatoren is het dan ook zaak de veiligheid op en rond hun evenementen op een professionele manier te waarborgen. Veel evenementen verlopen vlekkeloos en in een harmonieuze samenwerking tussen organisatoren en overheden, maar niet overal gebeurt dat op de meest logische manier. Van eenduidigheid in het hele land is al helemaal geen sprake. Voor de organisatie van het goed bezochte Nationaal Evenementen Symposium een goede reden om juist dit onderwerp centraal te stellen op deze dag. Plaats van handeling was de Ziggo Dome, waarin ook rondleidingen werden gegeven, en op het programma stond een breed aanbod van sprekers en deelsessies. Centrale vraag was dus hoe we samen van '2.0 naar 3.0' kunnen gaan wat betreft het organiseren van goede en veilige evenementen.

KIJKEN NAAR INHOUD

De opening in de Ziggo Dome werd verzocht door presentator Jan Douwe Kroeske, die in de plenaire zaal allereerst de twee organiserende brancheorganisaties aan het woord liet in de persoon van Hérald van de Bunt (VVEM) en Gerard van

Duykeren (Sectie Evenementen- en Horecabeveiliging van de Nederlandse Veiligheidsbranche). Op de vraag wat voor hen op dit moment de meest duidelijke trend is in de evenementenbranche, antwoordde Van de Bunt dat hem vooral nog altijd opvalt dat de overheid zich steeds verder terugtrekt op dit gebied: "Lokale overheden leggen namelijk steeds meer uitvoerende taken neer bij de evenementenorganisaties zelf." Van Duykeren was het eens met de opmerkingen van Van de Bunt en gaf als voorbeeld het aantal bezoekers dat je per vierkante meter mag aanhouden. Volgens hem kun je namelijk helemaal niet zo makkelijk een vastgesteld aantal bepalen dat voor elke locatie geldt: "Je moet daarbij namelijk met allerlei facetten rekening houden. Soms wordt een aantal van 3 bezoekers per vierkante meter gehanteerd, maar op andere plekken gaan ze uit van 2,7. Je moet naar elke situatie afzonderlijk kijken wat dat aangaat. Voor een podium kun je namelijk wel uitgaan van 6 mensen op 1 meter, terwijl je ook plekken hebt waar je geen zichtlijn meer hebt en je dus moet gaan rekenen met 0 mensen per meter." Wat betreft beveiligers is het volgens Van Duykeren hetzelfde: "Bij sommige evenementen zijn twee beveiligers op tweeduizend bezoekers al voldoende, maar op andere plekken worden veel meer beveiligers gevraagd om alles in goede banen te houden. We moeten met zijn allen dan ook vooral naar de inhoud blijven kijken."

SPREIDEN

Vervolgens was het woord aan de Amsterdamse wethouder Eric van der Burg, die de honneurs waarnam voor burgemeester Eberhard van der Laan, die door ziekte verstek moest laten gaan. Met jaarlijks ruim tweehonderd evenementen met meer dan tweeduizend bezoekers, mag Amsterdam zich met recht een evenementenstad van formaat noemen. Al helemaal aangezien veel van die evenementen ook nog eens vlak na elkaar plaatsvinden, zoals bijvoorbeeld met Koninginnedag (en dit jaar de kroning van Koning Willem-Alexander), Dodenherdenking en Bevrijdingsdag, terwijl ook Ajax nog eens gehuldigd werd wegens het behaalde kampioenschap in de Eredivisie. “We hebben er per 2011 in Amsterdam voor gekozen om de evenementen meer te verspreiden over de hele stad en dat blijkt prima te werken”, vertelde Van der Burg. Spreiding en variatie zijn volgens de wethouder sleutelwoorden in Amsterdam: “Door middel van spreiding kun je niet alleen meer variatie aanbrengen in de bezoekerprofielen, maar ook in openingstijden en soorten locaties. De beste manier om meer veiligheid te creëren is door meer evenementen te realiseren. Ook is het bijzonder belangrijk om goed te communiceren met je bezoekers. Op die manier kun je publieksstromen namelijk op een gedegen manier sturing geven. In Amsterdam hebben we een applicatie ontwikkeld die realtime kan aangeven hoe druk het op een bepaald moment op een bepaalde plek is. Als je dat tijdig aangeeft, dan geef je het publiek de gelegenheid om die plekken te mijden.”

BREDA

Ook Peter van der Velden – al 25 jaar burgemeester van Breda – deelde zijn ervaringen op evenementengebied. Van der Velden bleek bijzonder trots te zijn op de

evenementen die in zijn stad georganiseerd worden: “Wie nooit een evenement in Breda heeft meegeemaakt, die heeft niet geleefd”, zo beweerde hij. Juist in een stad als Breda is een gedegen voorbereiding trouwens van levensbelang, gaf hij verder aan: “Breda heeft een fraaie historische binnenstad, maar juist dat maakt het organisatorisch moeilijk. Het is dan voor overheid en organisatoren zaak om elkaar vertrouwen te durven geven.” De burgemeester legde verder uit dat Breda een prima Evenementen Overleg kent, waarin overlegd wordt tussen gemeente, hulpdiensten, organisatoren en horecaondernemers. Bovendien is het convenant ‘Veilig uitgaan’ gesloten met de horecaondernemers in de binnenstad én is het keurmerk Horecabeveiliging daar verplicht gesteld. Een andere maatregel in Breda is de geïntroduceerde Collectieve Ontzegging, vertelde Van der Velden: “Uitgaanspubliek dat ergens voor problemen zorgt, komt ook op andere plekken dan niet meer binnen. In 2013 is zo’n gebiedsverbod aan 60 stappers opgelegd. Jongeren die gebruiken van een valse identiteitskaart worden in Breda bovendien naar Bureau HALT gestuurd voor een gesprek met horeca, politie en ouders. Jongeren beseffen namelijk niet dat zo’n overtreding niet alleen consequenties voor hen zelf heeft, maar dat ze ook de horecaondernemers met problemen kunnen opzadelen. Die kunnen namelijk hun horecaverunning kwijtraaken als ze alcohol schenken aan minderjarigen.”

TEGENOVERGESTELDE

Festivalgoeroe en Pinkpopbaas Jan Smeets liet vervolgens zijn licht schijnen op de veiligheid bij evenementen in het algemeen en Pinkpop in het bijzonder. De Limburger kent zijn pappenheimers en put uit zo’n vijftig jaar aan ervaring. Hij

Stationsstraat 2a
3851 NH Ermelo
Telefoon: 0341 559504
Fax: 0341 559080
www.vvem.nl

artlogic bemiddelt en levert Stagehands en technici in de media- & evenementenindustrie.

Betrouwbaar, toegewijd, heldere werkwijze, uitgestrekt Europees netwerk.

artlogic BV Nederland - T: 013 2201106
info.nl@artlogic.biz - www.crewpool.nl

THE PRODUCTION FACTORY
ENTERTAINMENT TECHNOLOGY

TECHNICAL PRODUCTION MANAGEMENT • LOGISTICS & SITE COORDINATION •

TECHNICAL DESIGN • SOUND • LIGHTING • VIDEO • STAGING • POWER • SITE FACILITIES •

DELTA 46 6825 MS ARNHEM NEDERLAND

PHONE +31-0 26-38.40.110 FAX +31-0 26-38.40.111

E MAIL MAIL@PROFAC.NL WEBSITE WWW.PROFAC.NL

Het gemak van goed werkende IT

H&S computerservices

bel 0320 233633 of
mail: a.alphenaar@halmere.nl

BEN DE WILD PRODUCTIONS

Voor de complete inrichting van uw evenement!

Postbus 95
3780 BB Voorhuizen
T 0342-473251
F 0342-478065
E info@bendewild.nl
I www.bendewild.nl

Event Medical Service (EMS)

Levert voor u complete medische en brandtechnische ondersteuning, advisering en hulpverlening bij evenementen.

Loopkantstraat 2e - 5405 NB Uden
0413 33 21 52 F 0413 37 53 45
E info@ems.nl - I www.ems.nl

FREYJA
STERK IN HEKWERK

Verhuur van
Foliehekken, dranghekken, stage barriers, foldtables en toegangs-constructies.

T: +31 (40) 291 34 75
E: info@freyja.nl - www.freyja.nl

THE MOJO BARRIERS®

www.mojobarriers.com

Omnido
Evenementenverzekeringen

Festivals, Dance, Cultureel, Sport, Zakelijk.

078 - 677 3265
www.evenementverzekerd.nl

EASY@WORK
Evenementen uitzendbureau

24 uur per dag Stagehands door heel Nederland

0317- 414 750 @ www.easyatwork.nl

STAGECO
NEDERLAND B.V.

WWW.STAGECO.COM

ShowTex
AMAZING STAGE FABRICS IN MOTION

Energieweg 2b - 3762 ET Soest the Netherlands
T +31 35 693 86 92 - F +31 35 693 87 55
E info.nl@showtex.com - I www.showtex.com

XL VIDEO

Krommewetering 21 - 3543 AP UTRECHT
T +31 302482270 - F +31 302482277
E info@xlvideo.nl - I www.xlvideo.com

Almat

Organiseert u een evenement of heeft u tijdens een drukke periode gebrek aan een machine?

0573 - 44 80 82
verhuur@almatlaren.nl
www.almatlaren.nl

GIGANT

Gigant International BV
Meerheide 116
5521 DX Eersel
T +31(0)497 51 77 71
WWW.GIGANTINTERNATIONAL.COM info@gigantinternational.com

PODIUMBOW
VERDIEPINGSVLOEREN
EVENEMENTENCONSTRUCTIES
SCHANSEN

SETTING THE SCENE FOR YOUR EVENT

ALLAREAS
rental & sales b.v.

Officiële importeur en distributeur van Pipe & Drape, TexLnt en Mobile Airwall. Totaal inrichting voor uw evenement.

Veldzicht 3, 3454 De Meern
T +31 (0)30-242 82 50
F +31 (0)30-242 82 59
E info@all-areas.nl
I www.all-areas.nl

Grip op geluid!

PAGODEVERHUUR.NL
Ook voor uw marktkraan & podiumverhuur

Michel Bijleveld BV

Willeskop 103
3421 GV Oudewater
T: 0348 - 56 57 78
F: 0348 - 56 41 36
contact@michelbijleveld.nl
I: www.pagodeverhuur.nl

heeft het wereldje dan ook nogal zien veranderen. Zijn allereerste Pinkpop werd georganiseerd met een budget van 15.000 gulden, terwijl de editie van 2013 een budget kenden van tien miljoen euro. Alleen al aan veiligheid werd deze jaargang één miljoen euro besteed. Wat dat betreft gaf Smeets dan ook aan al alles te doen aan de veiligheid op het festival en in feite al lang te zijn aanbehalend bij 3.0, refererend aan het thema van het Nationaal Evenementen Symposium. Een andere opmerking van Smeets ging over het feit dat eerder op de ochtend 'de terugtrekkende overheid' als opvallendste trend in de branche werd geconstateerd. "Ik merk namelijk het tegenovergestelde", zo zei hij. "De vrijheid van vroeger is weg en je kan wel zeggen dat we een samenleving hebben gecreëerd waarbij de ene helft de andere helft controleert en als we niks te controleren hebben, dan zoeken we wel iets om te controleren. Dan moet je weer ergens opdraven en moet je weer het een en ander uitleggen, vaak ook nog aan iemand die nauwelijks weet waar hij over praat. Het lijkt af en toe wel op ondernemertje pesten."

ZELF REGELEN

Als Smeets terugkijkt op 44 jaar Pinkpop, dan kan hij alleen maar constateren dat zijn organisatie al lang is

aangekomen op 3.0: "We hebben onze wijsheid in al die jaren opgedaan. Niet alleen op Pinkpop, maar ook op zo'n beetje elk ander noemenswaardig festival in Europa. Elk festival heeft zijn goede en leuke ideeën en als je dat allemaal verzamelt, dan kom je in mijn optiek tot een mooi georganiseerd geheel." Toch zijn er ook grote verschillen, aldus Smeets: "Er zijn zelfs vervelende verschillen in die zin, dat je kunt spreken van oneerlijke concurrentie. Als je in een ander land mag eindigen om 02.00 uur terwijl je zelf moet eindigen om 23.00 uur, waar ik overigens helemaal niet op tegen ben, dan heb je soms al een probleem omdat er bands zijn die alleen maar in het donker willen spelen." Smeets vraagt zich verder af waar de tijd van 'love and peace' gebleven is: "Van de romantische tijd van vroeger is bijna niets meer over. Er is soms een overdreven regelgeving, maar ons publiek komt naar Pinkpop om drie dagen aan de maatschappij te ontsnappen, niet om in een opvoedkamp terecht te komen. Wij doen er overigens alles aan om de veiligheid te waarborgen. We gebruiken barrières, we verdelen het publiek in vakken en gebruiken polsbandjes, stagediven en crowdsurfen zijn al lang verboden, we hebben bliksemafleiders, een geluidslimiet en werken met de beste partijen die er zijn. Meer kun je niet doen." Smeets vertelde nog veel meer anekdotes, maar

CREW SOLUTIONS

YOUR PROFESSIONAL PARTNER IN EVENTS

STAGEHANDS / SCAFFOLDERS / CLIMBERS / RUNNERS / FORKLIFT-
DRIVERS / FOLLOWSPOT OPERATORS / SHOWCREWS / CHANGE-
OVER CREWS / STAGEMANAGERS / PRODUCTION MANAGERS

T +31 (0) 76 520 74 07

E planning@crewsolutions.nl

I www.crewsolutions.nl

feitelijk was de kern van zijn verhaal samen te vatten in één oproep richting de overheden: "Laat het ons zelf maar allemaal regelen."

WINDGEVOELIGHEID TENTEN

Tot slot schoven we aan bij de presentatie van Rogier Houtman (Tentech) en Marcel van Uffelen (Peutz), die met behulp van schaalmodellen van tenten in een windtunnel de windgevoeligheid hebben getest van festivaltenten en aluhallen. Ze werden geïntroduceerd door Debbie Reinders (TentenVerhuurDivisie), die ook vertelde hoe het onderzoek tot stand is gekomen. Reden voor het onderzoek was het feit dat de geldende norm (NEN-EN 13782) niet voldoet. Dit omdat bij die normering alleen wordt uitgegaan van gesloten tenten en hallen, terwijl ze in de praktijk bijna altijd (deels) open gebruikt worden. Er werden schaalmodellen gemaakt, waarbij rekening werd gehouden met de doekstijfheid en waarop in de windtunnel sensoren werden geplaatst die op de juiste plekken de winddruk konden meten. De tenten werden op verschillende manieren getest. De ene keer helemaal gesloten, dan met alleen een zijkant open, drie kanten open, enz. enz. Vervolgens werd vanuit 24 windrichtingen druk uitgeoefend

op de schaalmodellen, waarbij de krachten dus middels de sensoren werden berekend. Uiteindelijk bleek dat de resultaten gunstiger waren dan voor de geldende norm noodzakelijk is. Feit is dan ook dat het beter is naar elke constructie afzonderlijk te kijken en niet klakkeloos van een bouwboek uit te gaan. Dit omdat de windbelasting nu eenmaal anders is naarmate een tent meer of minder open gebruikt wordt. De resultaten worden meegenomen in toekomstige overleggen met de geldende instanties, zo werd verteld en blijven – in ieder geval voorlopig – in het bezit van de partijen die bij het onderzoek betrokken waren.

Andere deelsessies, waar AV & Entertainment Magazine niet bij aanwezig kon zijn, gingen o.a. over brandveiligheid bij evenementen, ervaringen uit het buitenland, drank en drugs in 2014, personeel anno nu en risicoanalyse 3.0. De geluiden van de aanwezigen over de opzet en de inhoud van de dag waren positief. Wie bij een toekomstige editie aanwezig wil zijn doet er goed aan bijvoorbeeld de website van de VVEM in de gaten te houden: www.vvem.nl. ■

WERELDFORMAAT

MTV EMA 2013

Heel muziekminnend Europa richtte haar blik in november op de Ziggo Dome, waar de enorme awardshow MTV EMA 2013 werd gehouden. Tal van wereldsterren kwamen naar Amsterdam en de hele wereld keek mee. En dus werd het ook een show van wereldformaat. AV & Entertainment Magazine sprak onder andere met uitvoerend producent Richard Godfrey MTV: "We blijven onze grenzen verleggen."

De MTV EMA (European Music Awards) zijn vermaard. Grote artiesten, grote show, mooie locatie...dat zijn drie fundamenteën die in ieder geval onder elke editie van de awardshow liggen. Als 'evenementenland' ben je dan ook verheugd als het spektakel 'jouw' land weer eens aandoet en dit jaar was het voor Nederland zover. MTV had haar ogen namelijk laten vallen op de Ziggo Dome en daar vond de show op 10 november dan ook plaats.

AMSTERDAM

Uitvoerend producent van MTV EMA is sinds 1996 Richard Godfrey, die toezicht houdt op alle onderdelen van de show; het productieteam, de set, de optredens, script, stijl van de show...het valt allemaal onder zijn auspiciën. "We wilden de MTV EMA al een aantal jaren in Amsterdam houden. We hadden het plan om het in een grote tent te gaan doen als we geen geschikte locatie zouden kunnen vinden, maar toen hoorden we van de plannen voor de Ziggo Dome. De productie van een show als deze duurt zowat een jaar. Op dit moment zijn we bij MTV dan ook al weer bezig voor de show van volgend jaar, die in Glasgow zal gaan plaatsvinden."

CREATIEVE SPEELRUIMTE

MTV koos volgens Godfrey voor de Ziggo Dome omdat het een fantastische nieuwe locatie is, met high-end apparatuur. "De eerste gesprekken vonden twee jaar geleden al plaats, toen mensen van de Ziggo Dome naar de MTV EMA in Belfast kwamen", vertelt hij. "De locatie is op veel verschillende manieren echt een toegevoegde waarde voor de show, maar het belangrijkste is het feit dat de Ziggo Dome gewoon een fenomenale ruimte is, dat is toch waar we het meest naar kijken. De zaal is fantastisch en zorgt voor een heel intense sfeer, ideaal voor de MTV EMA." Het ontwerp voor de set werd gemaakt door het productieteam van MTV EMA, dat elk jaar aan deze productie werkt. Decorontwerper was Florian Wieder (Wieder Design) uit

Duitsland, die al vijf keer eerder het ontwerp deed voor de MTV EMA. Het decor was gemaakt door Hollandse Handen. Thema van de productie was volgens Godfrey 'Niet van deze wereld.....fun.....feest.....alien'. "Dat gaf ons een grote mate van creatieve speelruimte op het gebied van bijvoorbeeld licht- en kostuumontwerp. Deze shows zijn bovendien altijd in eenzelfde jasje gegoten als MTV zelf. Belangrijke factoren daarbij zijn plezier, het jong zijn in je hart, het wereldwijde karakter en muziek als kern van alles wat we doen."

MEMORABELE DINGEN

De opbouw in de Ziggo Dome begon op 1 november. In totaal waren 400 technici nodig om alles werkend te krijgen en op de showdag werkten zelfs zo'n duizend mensen voor de MTV EMA. Door de complexiteit is een strenge preproductie van groot belang, benadrukt Godfrey: "De show is heel dynamisch, met veel wisselingen in de set. Alles draait dan om een goede voorbereiding en de mogelijkheid om snel in te kunnen grijpen als zich plotseling iets onverwachts voordoet. We doen deze show uiteraard al vele jaren, hebben een goed productieteam en werken samen met de beste lokale producenten, dat maakt het een stuk makkelijker om te doen. Toch leer je nog elk jaar dingen die je in toekomstige edities weer kunt toepassen." Ook heeft elke locatie volgens Godfrey weer zijn eigen uitdagingen en gelden in elk land weer andere regels. "Ook daarom is het belangrijk om goede lokale partijen aan je te binden, dat doen we dan ook zoveel mogelijk. Het feit dat de show elk jaar in een ander land wordt gehouden maakt het trouwens ook extra leuk. Het is hetzelfde evenement, maar toch is het nooit een herhaling van zetten. Ieder jaar proberen we onszelf weer te overtreffen en tot een verbluffende show te komen. Het moet technische gezien allemaal zo strak mogelijk, maar je moet ook wat ruimte laten voor spontaniteit. Je moet een omgeving zien te scheppen waarin memorabele dingen kunnen gebeuren. Dit jaar hadden we zelfs vuurwerk in de zaal. Ook dat was weer een uitdaging,

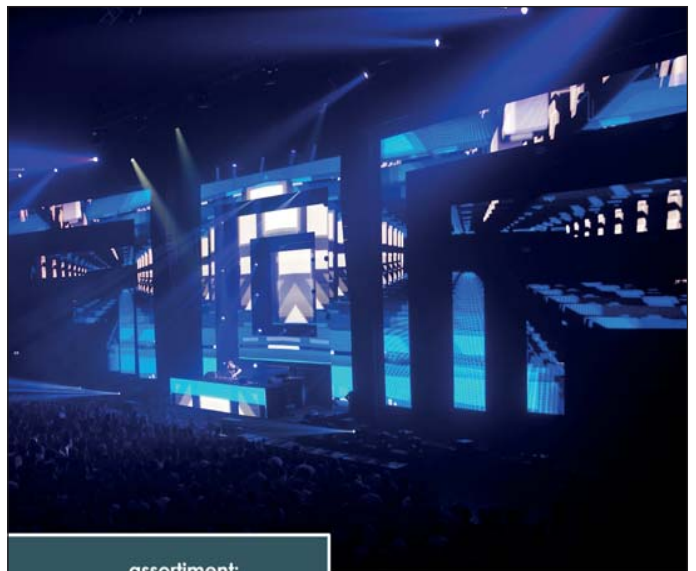
UITZENDBURO BV

... Een begrip in de Evenementenbranche

Al bijna 30 jaar het grootste uitzendbureau voor

- STAGEHANDS (bij grote pop- en outdoor-evenementen)
- PODIUMBOW
- TRIBUNEBOW
- TENTENBOW
- LICHT- & GELUIDSPERSONEEL
- RIGGERS

WWW.HARTMANBV.NL TEL 010 – 481 90 22

assortiment:

- 130m² 6 mm indoor
- 120m² 12 mm curtain
- 200m² 110 mm flexled
- 50m² 37 mm flexled
- 30m² 8 mm outdoor

Ledlease

Ledlease zoekt LED-operators!

interesse? stuur je CV naar info@ledlease.nl

www.ledlease.nl

24*7 BEREIKBAAR!

Wij zijn gespecialiseerd in het leveren van kwalitatief, enthousiast en goed personeel met ruime kennis en ervaring.

Alle Crew op het gebied van evenementen, concerten, theater, tv-studio's

- Lichttechnici
- Videotechnici
- Geluidstechnici
- Stagehands
- Barpersoneel
- Volgspotters
- Riggers
- Magazijnmedewerkers
- Heftruck-/Hoogwerkerchauffeurs
- C/CE Chauffeurs

Kijk op onze website voor meer informatie

www.QuintyCrew.nl

Met een garandeerde bereikbaarheid 24*7

Bezoekadres: Condorweg 10 unit S&9, 7332 AC Apeldoorn
 Postadres: Postbus 1408, 7301 BR Apeldoorn
 T: +31 (0)55 534 1100, M: +31 (0)6 2626 4585, E: info@QuintyCrew.nl, I: www.QuintyCrew.nl

DIGITAL PROJECTION

AL MEER DAN 20 JAAR PROJECTOREN VAN WERELDKLASSE

WWW.DIGITALPROJECTION.CO.UK DISTRIBUTOR IN THE NETHERLANDS - WWW.BEAMBROTHERS.NL

maar het is allemaal soepel verlopen. Hetzelfde geldt voor het afbreken na afloop. Zo'n 36 uur na de show waren we weer weg uit de Ziggo Dome!" De gehele technische productie werd voor MTV overigens gecoördineerd door Live Event Production Manager Maggie Mouzakitis en haar team.

REGISTRATIE

Voor de televisiefaciliteiten werd gezorgd door United. Met een main show vanuit de Ziggo Dome in Amsterdam, drie remote stages in Paradiso, de Melkweg en de Heineken Music Hall en een Red Carpet show bij Endemol, was de MTV EMA op technisch gebied een enorme uitdaging. Voor het hoofdspektakel in de Ziggo Dome verzorgde United naast een uitgekende cameraregistratie de graphics en het complete audio. Ook bediende United 'Digital', het platform van MTV waar de main feed werd gemaakt voor MTV in Amerika. Een fly away set werd ingezet voor backstage opnamen; United koppelde daaraan 10 editing sets voor verschillende partijen. Rondom de MTV EMA vonden op verschillende locaties evenementen plaats. Ook die werden door United gefaciliteerd. Op vrijdagavond 8 november nam United in Paradiso een show op, waarvan beelden op zondag werden gebruikt in de main show. In de Melkweg werd op 10 november een show live gelinkt in de main show. United verzorgde daar de meercamera registratie, het audio, twee uplinks, een extra back-up en verschillende feeds. Ook in de Heineken Music Hall was United aanwezig met meercamera faciliteiten, uplinks en feeds: een gedeelte van het concert van de Amerikaanse rockband Imagine Dragons werd van daaruit live in de main show gelinkt. Dan was er nog de Red Carpet show in de MediArena, waar een cameraploeg via een United SNG verbonden was met de main show.

GESPIEGELD

Alle content draaide op twee DTP-servers, die aan elkaar gespiegeld waren: één main en één back-up. De eerste stond in de Digital omgeving en ontving alle feeds van zowel de

main show als de fly away set, de Red Carpet en de remote shows. De beelden van de main server gingen over naar een editing house in Londen, om daar te worden gemonteerd voor re-runs. United verzorgde naast alle techniek voor de MTV EMA via Hollandse Handen ook het decor in de Ziggo Dome. De MTV EMA show werd live uitgezonden door MTV Europe, MTV en de meeste Internationale MTV-zenders. Naar schatting werd de show wereldwijd op meer dan 60 MTV kanalen bekeken door 40 miljoen kijkers!

PODIUM

Voor Stageco was de MTV EMA een project waarin Stageco België en Stageco Nederland nauw hebben samengewerkt. "Vanuit MTV in Londen kwam de vraag voor een podium in de Ziggo Dome bij ons moederbedrijf in België terecht", vertelt Eddie Slotboom van Stageco Nederland. "Het uiteindelijke podium, dat in mooie organische vormen gebouwd werd, was een combinatie van crew uit België en Nederland." Behalve het podium is er vanuit Stageco Nederland een lift geleverd waar de presentatoren op naar boven kwamen. De lift was een standaard verhuurproduct aangevuld met een pomp, zodat de lift in vijf seconden van 'nul' naar vloerhoogte kwam. De lift was ingebouwd in een custom constructie die als basis diende voor het decor. Slotboom: "Als laatste hebben we nog een lift geleverd voor het nummer van Miley Cyrus. Deze lift stond op wielen en werd tijdens de show op de juiste positie gezet. Na in 1997 al eens te mogen hebben samengewerkt met MTV voor de EMA's in Ahoy, was het in de Ziggo Dome een prettig weerzien met MTV."

TROTS

Ampco Flashlight Rental bv is een ruime maand voor de EMA's gevraagd om voor alle locaties buiten de Ziggo Dome techniek te leveren. "Die vraag kwam van Andy Derbyshire aan mijn adres", vertelt Dennis van der Haagen. "Dit mede gezien de samenwerking tussen Andy en Richard (Godfrey, red.) en ondergetekende en Jack Smale

(die ook dit jaar weer betrokken was) in het verleden." Ampco Flashlight verzorgde het licht voor de World Stage in Paradiso (featuring The Killers). Voor de Red Carpet bij Media Arena werd gezorgd voor licht, geluid en video, terwijl voor de Satelliet Stage in de Melkweg (Afrojack en Snoop Dogg) licht en video verzorgd werden. Voor het optreden van Imagine Dragons in de Heineken Music Hall werden tot slot rigging, geluid, licht én video door Ampco Flashlight gedaan. "Alles bij elkaar was het een hele mooi klus waarbij het hoogtepunt de aanvraag voor Imagine Dragons was. Die vraag kwam 48 uur voor de show pas binnen in een toch al heel druk weekend", vertelt Van der Haagen. "Gezien onze ervaring met internationale producties, de betreffende acts en de locaties is een en ander heel soepel verlopen. Dit tot grote tevredenheid van alle betrokkenen en MTV. We zijn best een beetje trots dus!"

LED-OPSTELLINGEN

Een andere partij die betrokken was bij de MTV EMA is XL Video, dat voor het leveren van videoproductieapparatuur, expertise en crew nauw samenwerkte met Ogle Hog. XL Video leverde bijna 800 vierkante meter aan verschillende LED-opstellingen, videoprojecties en creatieve/scenische LED-elementen inclusief bediening, evenals een crew van 12 mensen onder het projectmanagement van Guido Ruyschaert. Dit alles voor de realisatie van het ambitieuze productieontwerp van Wieder Design, dat als centraal stuk een enorme UFO-achtige stelling boven een rond podium kende. Guido Ruyschaert van XL Video is al sinds de start van de EMA, in Berlijn in 1994, aan het event verbonden; hij werd toen gevraagd om twee 3x3 41 inch video cube walls en de teleprompter te leveren voor de presentator, Tom Jones! Sinds die tijd is er nogal wat veranderd...

WAND

Voor deze jongste editie specificeerde Ruyschaert alle elementen voor de video-opervlakken in nauw overleg met de mannen van Wieder Design,

maar ook met de mensen achter alle andere technische disciplines waaronder licht, rigging, audio en stof-fering, om ervoor te zorgen dat de bijzonder ambitieuze productie soepel en efficiënt zou verlopen tijdens de show. Chris Saunders van het Britse Ogle Hog was de Screens Director, en zijn crew van vijf personen ontwierp, specificeerde en coördineerde alle controlesystemen die nodig waren voor het beheren van de mediaweergave. Ze waren verantwoordelijk voor o.a. de scaling, conversie en het formateren van alle vooraf opgenomen video-bronnen en de playout daarvan op de schermen, samen met de geselecteerde camerabeelden. De achtergrond van het ronde hoofdpodium werd gevormd door een 405 vierkante meter grote wand van XL's Pixled F-30 LED. Hiervóór, midden op het podium, bevond zich een wand van 110 vierkante meter F-15 LED; deze wand werd neergelaten en weer opgehaald om te fungeren als een soort scherm dat het achterste gedeelte van het podium aan het zicht onttrok tijdens de wisseling van de optredende bands.

DYNAMISCHE CIRKELS

Achter het achterste scherm bevond zich een helling waarover de artiesten en hun apparatuur konden worden aangevoerd. De 1.545 Pixled FX-200 bollen werden gebruikt om de hub van de UFO uit te lichten, die bestond uit verschillende cirkels van spanten boven het podium; deze concentrische cirkels werden steeds kleiner in doorsnede naarmate ze dichter bij het centrum waren geplaatst. Deze dynamische cirkels bewogen zich constant gedurende de show om steeds weer verschillende architecturale configuraties te vormen. Aan één van de ronde spanten waren acht 50-inch plasmaschermen gemonteerd. Vijftientig vierkante meter Pixled F-18 LED vormden de bekleding van een centrale cilinder in het midden van de UFO; deze werd op het podium neergelaten tijdens het 'lift off' item van de ruimtevaart aan het begin van de show, waarna Miley Cyrus daar uit stapte om het feest al met een vliegende start te laten beginnen.

Foto: Chris Saunders. Ogle Hog

SAMENHANGENDE VIDEOSHOW

Exact 210 vierkante meter Pixled F-25's werden toegepast als bekleding van twee van de grotere spanten, die ook af en toe naar het podium afdaalden, zoals voor het begin van de uitvoering van 'Beautiful War' door de band Kings of Leon. De 72 x MiStrips – alle in een speciale uitvoering van 375mm en verticaal gemonteerd met een tussenafstand van 20cm – waren geïntegreerd in de UFO-set en het hoofdpodium. XL Video leverde ook de aanvullende videoapparatuur voor het live-optreden van Eminem. Chris Saunders van Ogle Hog bracht deze ongeëvenaarde mix van grootschalige 'Video in TV' samen met alle afzonderlijke deelnemers, waardoor een samenhangende videoshow ontstond die foutloos werd uitgevoerd. De boombox set waar Eminem uit tevoorschijn kwam om 'Berzerk' uit te voeren, werd op korte termijn door XL gemaakt samen met lokale setbouwers Hollandse Handen en met rigging en gordijnen leverancier Blackout. De opdracht was dat de boombox moest lijken op die in zijn muziekvideo, daarnaast moest de box ook als scherm fungeren voor de projectie van de playback videobeelden. Daar was enig snel denken voor nodig, en de set truck werd geconstrueerd op wielen, compleet met twee opvallende eindelementen die elk twee ronde 'speakers' bevatten. Elke speaker was 'gevuld' met 6mm LED-panelen gemonteerd op een frame dat zich achter de uitsparing bevond, waardoor er ruimte vrijkwam waaruit Eminem op het podium kon springen door de grote speaker aan de rechterzijde. Het middengedeelte van de boombox bestond geheel uit Pixled F-6 panelen – 96 in totaal – die vanuit het dak werden neergelaten. Ogle Hog leverde ook een superkrachtig

projectiesysteem voor de opzweepende opvoering van "Wrecking ball" door Miley Cyrus op één van de satellietpodia; dit systeem projecteerde close-up videobeelden van haar gezicht op een speciaal neergelaten scherm dat bestond uit meerdere stroken stof. Dit scherm werd geleverd door Blackout en werd achter de ster geplaatst; gezien haar eerdere optredens werd hier bij de EMA's 2013 veel van verwacht!

BEKEND TERREIN

Voor de stage barriers werd (uiteeraard) aangeklopt bij Mojo Barriers, dat nauw samenwerkte met zowel de locatie als het productieteam van MTV om in totaal zo'n 325 meter aluminium stage barrier te voorzien. Meer dan 160 meter werd geïnstalleerd om de uitdagende vormen van zowel de mainstage, B-stage en de catwalk te volgen, die samen een gigantisch ruimtevaartuig vormden, naar het intergalactische thema van set designer Florian Wieder. Elders in de Ziggo Dome faciliteerde Mojo Barriers de veilige en soepele binnenkomst van het publiek door middel van 75 meter barriers compleet met 4 Line up gates bij de hoofdingang. De rode loper, waar de sterren hun glansrijke entree maakten, werd afgescheiden door een extra 90 meter. Erwin Sprengers, manager Benelux at Mojo Barriers, vertelt: "We hebben eerder samengewerkt met de MTV EMA op voorgaande edities en het is iedere keer weer een grootse show om deel van uit te maken, waarbij de grenzen constant worden verlegd op creatief gebied. Dit jaar was extra speciaal voor ons, aangezien de EMA gehouden werden in ons thuisland, in een fantastische nieuwe locatie die we inmiddels als bekend terrein zijn gaan beschouwen."

WIcreations.com
Special Constructions And Effects

Concept design
Technical design
Internal engineering
Finite element calculations (FEM)

Construction & testing

All kind of custom structures
Custom videosupports
Touring solutions
Stage machinery

Moving elements and people
Turn tables
Winches
Elevators
Moving bridges
and our **WI-track** system

Lighting towers
Delay & PA towers
Eye catching towers
Portals
Ground supports
The WI-Shelter

Follow us on

WImotion.EU
Innovative Motion Solutions

WIrent.BE
Rental Solutions

Hooverphonic @ Sportpaleis - Moving Lightboxes

WIcreations | Heitse Hoekstraat 3D, B-2220 Heist-op-den-Berg | info@wicreations.com | +32 (0) 16 85.21.60

FABER

AUDIOVISUALS

Creator of live experiences

www.faber-av.nl
info@faber-av.nl
+31 518 40 16 29

"Lekker" concerten Gerard Joling - Ziggo Dome

Gefaciliteerd: 250m2 AOTO M-10 SMD screens
Technische productie: Livetime Productions
Setdesign: Big Vis / Bart van Rooij
Content: LiveLab

Organisatie/Productie: Entertainment-NL & Creative Cowboys
Lichtontwerp: SDO Design, Sander den Otter
Foto: Sascha Schalkwijk

Foto: Chris Saunders, Ogle Hog

LOCAL CREW

“Aangezien wij in 1997 in Ahoy de MTV Awards gedaan hebben en internationaal gezien het bekendste crewbedrijf van Nederland zijn, werden wij benaderd om alle local crew te leveren voor de MTV EMA's in Ziggo Dome”, vertelt Jan Hartman van Hartman Events. “We zijn begonnen met bouwen op zaterdag 2 november en we hebben crew geleverd aan alle afdelingen; rigging, licht, video, geluid, site, catering, spidercam, backline, loaders etc. Tijdens de show hebben we met 18 man alle wissels gedaan en we hebben tien spot operators geleverd, twee in de truss en acht FOH. In de catering liepen we gedurende 3 dagen met 23 washups in shifts van 14 uur. Van zaterdag 2 november tot maandag 11 november, de laatste afbouw dag, hebben we gemiddeld 70 man per dag geleverd. De klant was na afloop zeer tevreden.”

BEVEILIGING

Als exclusieve security & hospitality partner droeg The Security Company (TSC) de verantwoording voor de veiligheid bij de MTV EMA. Een uitgebreid voortraject ging aan de show vooraf, waarin samen met de betrokken partijen het MTV-concept op het gebied van veiligheid volledig werd voorbesproken. Ook werd de routing voor genodigden, artiesten en belangstellenden op zowel de repetitiedagen als tijdens de live show in kaart gebracht. De benodigde inzet werd bepaald op basis van behoefte en er werd voorbereid op mogelijke risico's. Al tijdens de opbouwweek werden beveiligers ingezet voor een continue controle op accreditatie van alle gebieden, controle op noodvoorzieningen zoals nooddeuren, BHV-werkzaamheden, surveillance en bezetting van centrale en receptiebalie. Op de showdag zetten zo'n 600 volledig gebriefte beveiligers, huisbeveiligers en servicemedewer-

kers zich in om bij te dragen aan een succesvol, veilig en gastvrij MTV EMA 2013, zowel in de Ziggo Dome, als in de MediArena waar de internationale topartiesten live werden ontvangen op de rode loper. TSC kijkt met trots terug op een bijzonder groots, maar ook complex project. Onder toezienend oog van de hele wereld werd de ontvangst van alle nationale en internationale gasten, de fans, pers, crew en andere belangstellenden op een veilige manier in goede banen geleid.

INRICHTING

Ook All Areas was betrokken bij de MTV EMA. Erik Lohman: “We hebben in de Ziggo Dome en de Endemol Studio's diverse materialen verzorgd. Zo hebben we kleedkamers ingericht in de Endemol Studio's en zijn er golfkarren geleverd om de artiesten snel tussen de diverse locaties te vervoeren. Ook zijn twee complete keukens ingericht waarin voor 2800 personen werd gekookt tijdens de showdagen. Op die dagen was er fulltime een monteur beschikbaar om eventuele storingen direct te kunnen verhelpen. Verder hebben we tenten, dixies, diverse podia, projecttapijt, tribunes, kassa units, portocabins en brandblussers geleverd en de productiekantoren in het Ziggo Dome ingericht met divers materiaal.”

Al met al was het een show waarop iedereen die eraan heeft meegewerkt trots kan zijn. Eén van de geheimen is volgens uitvoerend producent Richard Godfrey om goede lokale partijen aan je te binden als je in een bepaald land zo'n complexe productie moet neerzetten. In en rond de Ziggo Dome liep het deze jaargang allemaal bijzonder soepel. De Nederlandse partijen hebben dan ook laten zien dat het hier wat dat betreft wel goed zit! ■

ABONNEE AANBIEDING 2014

Ontvang nu ruim 35% korting op het reguliere abonneetarief: u betaalt slechts €25,- ipv €39,-

U ontvangt naast vakinformatie vele voordelen. Abonneer u nu op het vakblad AV&Entertainment Magazine.

ABONNEE VOORDELEN:

- 6 maal per jaar uw eigen vakblad op de deurmat
- Actueel nieuws op www.av-entertainment.nl
- 10 maal per jaar uw eigen digitale AV&Entertainment Magazine nieuwsbrief
- Extra korting op lezersaanbiedingen in uw vakblad
- Gratis bedrijfsgegevens vermelding in bedrijvengids op www.av-entertainment.nl
- Een korting van €100 op een uitgebreide vermelding in de bedrijvengids; abonnees betalen €125 voor een heel jaar ipv €225
- AV&Entertainment Magazine abonnees ontvangen ook 15% abonneekorting op andere tijdschriften van de uitgeverij van Van Munster Media Groep (www.vanmunstermedia.nl): Porsche Scene Live, Great British Cars, Bodylife Benelux, Meeting Magazine, Office Magazine, Rivierenland Business, Vallei Business, Oost-Gelderland Business, Noord Limburg Business

Indien u geïnteresseerd bent in een van deze uitgaven, kunt u dit vermelden op bijgevoegde antwoordkaart of bel direct onze klantenservice: 024-373 8505 (elke werkdag bereikbaar tussen 9.00 uur en 12.00 uur).

U kunt u ook abonneren op AV&Entertainment Magazine via de website: www.av-entertainment.nl

AV&Entertainment MAGAZINE

JAARGANG 10 | NUMMER 6 | JANUARI 2014
www.av-entertainment.nl

Een uitgave van
MVM PRODUCTS BV
Postbus 6684 | 6503 GD Nijmegen,
Kerkenbos 12-26c | 6546 BE Nijmegen
T: 024 - 3 738 505 | F: 024 - 3 730 933

UITGEVER
Michael van Munster

HOOFDREDACTIE
Teun van Thiel
teun@av-entertainment.nl

REDACTIEMEDEWERKERS
Arnout van der Hoek, Lucas Vroemen,
Loet van Bergen, Ulco Schuurmans
Email: info@av-entertainment.nl

COVERFOTO
Chris Saunders, Ogle Hog

VORMGEVING
Joost Franken, Jan-Willem Bouwman

MEDIA-ADVIES VAN MUNSTER MEDIA B.V.
René Janssen T: 024-373 8055
E: rene@av-entertainment.nl

Kathy van der Horst T: 024-373 4467
E: kathy@av-entertainment.nl

Voor advertentietarieven, neem contact op met een van onze media-adviseurs of ga naar www.av-entertainment.nl

ABONNEMENTEN

Een jaarabonnement bedraagt € 39,- (excl. B.T.W.)
Abonnementen hebben een looptijd van een jaar (tot 31 december) en worden automatisch verlengd. Opzeggen kan schriftelijk en dient ieder jaar vóór 31 oktober te gebeuren.

Vragen over abonnementen en bestellingen kunt u richten aan de afdeling Abonnementenbeheer. Dagelijks telefonisch bereikbaar van 09.00 uur tot 12.00 uur,
T: 024-373 8505,
E: abonnementenbeheer@vanmunstermedia.nl

Nabestellingen: Oude nummers (5 euro per exemplaar)
telefonisch bestellen via 024-373 4467

COPYRIGHTS

Het auteursrecht op de in dit tijdschrift verschenen artikelen wordt door de uitgever voorbehouden.

ABONNEES ONTVANGEN

- 6 keer per jaar het vakblad
- Toegang tot het volledige archief op www.av-entertainment.nl
- Korting op lezersaanbiedingen AV&Entertainment Magazine
- Gratis opname bedrijvengids

LT-HYDRA II 3000 en 6000

PICCOLO 12/24/36 en 48

SERENILED Profiel 200w

SERENILED PC-200w

TWINLED FR-80w

TWINLED Profiel 80w

RVE

De kracht van innovatie

Dimmer Easy, Live, Dimkit en Concept 3D

Zuid Nederland :Megalight Brussel

Tel: +32 25 14 45 00 E-mail: info@mega-light.be www.mega-light.be

Noord Nederland : Lichtpunt Theatertechniek Groningen

Tel: 050 597 39 99 E-mail: verkoop@lichtpunt.nl www.lichtpunt.nl

THE WIRELESS MASTERPIECE.

Lifting the Curtain: World Class Goes Digital.

As a reliable and innovative companion for broadcasters and theatres for many decades, we know what world-class sound engineers expect from our first digital multichannel system for highest demands. This is it, and it's in a class all by itself: DIGITAL 9000 offers uncompressed digital audio transmission, safe from intermodulation, with a stunning cable-like purity of sound and dynamics and control functions, that make the

system setup fail-safe. The highly intuitive user interface provides complete overview even in stressful live situations. A pinnacle of innovation, this is the best-in-class digital wireless system available and a future-proof investment. We're lifting the curtain. You'll get to know it.

[DIGITAL 9000 – The Wireless Masterpiece.](#)

www.sennheiser.com